

Kurdî peyama

Rojnameya Giştî ya Hefteyî

Hejmar 28 / Sal 1

18.03.2005

Kurdish weekly newspaper

Kurdische Wochenzeitung

Evîna Welat:

„Li gora min hunermend ew e, yê ku li ser xwe sekiniye û bi kedeke mezin xwe ava kiriye“

Rûpel 9

Dewleta Tirk eskerên xwe yên tecawizkar diparêze

Rûpel 6

Di yekemîn salvegera serhildana Qamişlo de Kurd li Brukselê bûn

Rûpel 7

C.OMERÎ
1915-1940 Qirkirina Kurd û Ermenyan

Rûpel 7

Nasrettîn Akyol
Modela Brukselê û pirsra Kerkûkê

Rûpel 6

Afife Evîn Çîçek
Çend gotin li ser Êzdayetiye û weşana ZDFê

Rûpel 8

Kurdî dîaspora persanî xo û persa Kurdistan mişevirye kenî

Rûpel 17

Dersim de
Terorî dewlet rûmeno

Rûpel 16

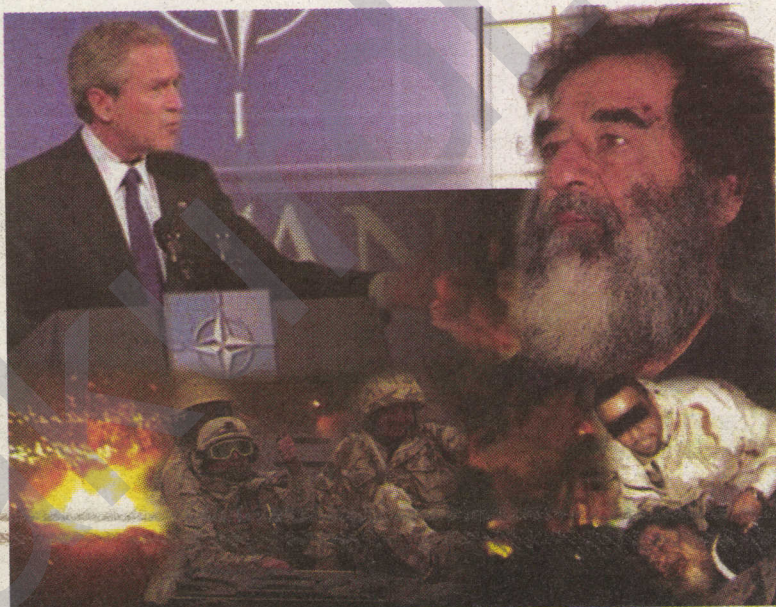
Şerê ku wê dawî li şeran bîne

Di 20ê Adara sala 2003an de bi lédana Îraqê, qe-dera Kurdan ya sedsalan hat guhertin. Li Îraqê li gel Kurdan, Erebên Şîî û Sunnî, Aşûrî, Kildanî û Tirkmenan di dîroka xwe de cara yekem mafên demokratîk bidest xistin.

Di 20ê Adara sala 2003an de di seet 4.32ê serê sibê de bi bombekirina Bexdayê şerê Iraqê dest pê kir. Li gora agahdariyek Reutersê di 20ê mehê de di seet 20.00an de (seeta Tirkiyê) keşteyên Britanî yên bin avê (deryayê) ji kendavê fuzeyên cruise barandin ser navendên kontrol û rêvebirîya hêzên Iraqî. Hêzên Amerîkî û Britanî ji Başûr ketin Iraqê û bajarê Umr Kasr û Safvar bi dest xistin.

Sirove

Dr. Nejdî Akreyî
Rûpel 3

Delegasyona PDK-Bakur ji bo rêzgirtina Mustefa Barzanî dar çandin

Delegasyona PDK-Bakur

Peyamnêr/ Hewlêr - Bi minasebeta 14 ê Adarê, roja dayikbûna serokê netewî Melle Mistefa Barzanî, delegasyonê Partî Demokratî Kurdistan a Bakur li ser rîya Hewlêr û Kerkûkê dar çandin. Weke ku tê zanîn li seranserî Kurdistanê, li deşt û çiyayên Kurdistanê, di roja 14 ê Adarê de dar tîn çandin. Eva hanê berî çend salan

li ser daxwaza birêz kek Mesûd Barzanî hatibû pêşniyarkirin. Ango ji bona pîrozkirina ji dayikbûna serokê netewa Kurd divê dar bîn çandin.

Ev mîna rêzgirtin ji bona Barzanîyê mezin e. Li gor agahdariyên, ku gihîştine me di roja 14.03.2005an de li her derê Kurdistanê bi deh hezaran dar hatin çandin.

Şaredariya Amedê îcar rê li ber Kurd-Derê girt

Piştî rêgirtina li ber Weşanên Dozê ku bi pirtûkên xwe yên di derbarê Kurd û Kurdayetiye de bi nav û deng e, Şaredariya Amedê ya Mezin ku bi dengên Kurdên welatparêz hatiye hilbijartinê ve carê ji astengî ji çalakîyê Kurdperwerî re derxist. Şaredariya Amedê civîna biranîna Serokê Netewî nemir Mele Mistefa Barzanî bi awayekî provokatîf asteng kir.

Di 12 Adarê de Komeleya Kurd ya Amedê (Kurd-Der) xwest bi civînekê, 26 saliya wefata Mele Mistefa Barzanî bi bîr bîne. Ji bo lidarxistina civîne rêvebirên komelê serî li Şaredariyê dan ku Salona Şano di 12ê mehê de ji bo xwe veqetînin û destûr wergirtin.

Berdevkê Kurd-Derê Ibrahim Güçlü ragihand rojnameya me

Peyama Kurd ku du rojan berî civîne berpirsên Şaredariyê li wan geriyane û gotine ku şaşitiyek kirine. Güçlü weha got: „Ji bo lidarxistina civîna biranîna Mistefa Barzanî me di wexta xwe de serî li Şaredariya Amedê da ku di 12ê mehê de Salona Şanoyê bidin me. Me ji li gora wê dest bi amadekariya xwe kir, vexwendinên xwe li ser vî adresê belav kirin. Lê du rojan berî civîne wezîfedarên Şaredariyê ragihandin me ku şaşitiyek kirine, di 12ê mehê de berî me soza salonê dane hinekî din û wê rojê salon ne vala ye“. Balkêş e ku berî civîne bi du rojan redkirina daxwaza Kurd-Derê wateya betal kirina civîne.

Rûpel 5

D 1.50 EUR, A 1.70 EUR, B 1.70 EUR, NL 1.70 EUR, CH 2.60 SFR
LUX 1.70 EUR, I 1.70 EUR, S 19.00 SKR, DK 14.00 DKR,
N 16.00 NOK, GB 1.10 £, GR 1.70 EUR

Faruk Aras	Mistefa Çiwartayî	Xalîte Hekarî	C. Omerî
Paradîgmayên kevn nikarin bibin çareseriyên nû -I- Rûpel 4	Bihar û Newroz Rûpel 8	Pîrozkirina Newrozê Rûpel 15	1915-1940 Qirkirina Kurd û Ermenyan Rûpel 7

Diyariya Newroza îsal - 2705: Du Serokdewletên Kurd Mesud Barzanî dibe Serokê Dewleta Kurdistanê, Celal Talabanî jî dibe Serokê Dewleta Federe ya Irakê

Bayram Ayaz

Şerê azadiyê dijî diktatoriya Seddam du sal berê roja Newrozê dest pê kir. Hêzên hevkar bi serkêşiya Amerikayê di saet 03:30 da dest pê kirin bombeyan bi ser saraya diktator da barandin. Ev yek nîşan û peyameke gelekî manîdar bû. Kawayên sembola azadiyê dijî Seddamê zalim serî hildan, bi ser Dehaqê zemanê ra 41 rojan agir barandin û wê rejîma xwînwar rûxandin.

Bijartina roja 21ê Adarê, biryareke ne tesaduf bû. Dewletên Yekgirtî yê Amerikayê (DYA) bi vî biryarê, ji heval û hevkarên xwe Kurdan re û her wisa ji bo dijminên Kurdan û azadiyê û demokrasîyê ra peyameka zelal rêkirin. 21ê Adarê, Newroz ji bo Kurdan sembola azadiyê ye li dijî sitemkariyê, zordariyê, diktatoriye û xwînrejîyê... Hevben-de me, yanî Amerikîyan jî vî rojê dijî diktatoriya xwînrejî şerê azadiyê dest pê kirin.

Newroz, wateya xwe rojêke nu ye, destpêka demeke teze ye. Bi şerê azadiyê jî li Kurdistanê, li Irakê û li tevayî Rojhilata navîn rojêke nu, demeke teze dest pê kir. Em Kurd divê vî rastiye bibînin û peyamên vî dema teze rast bixwînin. Ew hêz û kesên ku van peyaman tîna-gihin û dijminahiya Amerikayê dikin, yan din in, yan jî dahula dijminên me

lê didin.

Eger em ev bûyer û guherînên van çar deh salên dawî baş binirxînin, emê qenc bibînin ku siyaseta û stratejiya Amerikîyan ne tenê pîrsa parastina berjewendiyên dewleta wan e. Lê belê di heman demê da bi cîhkirina norm û hêjayiyên azadîxwazî û demokrasîyê ye jî. Ev siyaseta global ya Amerikîyan ji bo çareserîkirina doza Kurd û Kurdistanê wekî ilac û dermanê Hekîmê Lokman e, ku ji derd û kulan ra dibû hel û çareserî! Siyaseta Kurd, bi taybetî tevgera bakurê Kurdistanê divê van rastiyan bibîne, paradîgmaya global tîbigîhe û encamên paradîgmaya nu di birewerî, tevger û helwestên xwe da realize bike.

Paradîgmaya vî sedsalê, şerê nabeyna paşverûtî, terora fundemantalîzmê û demokrasîyê da ye. Dijberiya nabeyna fanatîzmê û liberalîzma azadîxwaz dê rê û rêçûna siyaseta cîhanê tayîn bike. Dema ku G.W. Bush dibêje, em çavên xwe li tade û zilma li ser gelan nagirin, divê gelên bindest ku ji terefê rejîmên diktator ve tîna perçiqandin, azad bibin, helbet ev gotin ne vala ne. Ev peyam naveroka paradîgmaya vî sedsalê diyar dike. Siyaseta Kurd divê nêrinên xwe yê ji dema şerê sar biguherînin. Bi qalibên îdeolocîk yê berê ku me jiber kiribû, em nikarin baş tî bigîhin, bê çawa di nav çar deh salî de birayên me

yên başurê Kurdistanê gihan vî merhe-la serbilind û serfiraz.

Em bi kurtî li bûyera dawî binêrin. Piştî hîlbijartinên li Kurdistanê û Irakê, tevgera Kurd li Irakê bûye kîlta demokrasîyê û pêkanîna civakeke sîvil û medenî. Êdî bê Kurdan tu pîrs çareser nabin. Eger em li encamên van du salan binêrin dibînin ku Kurd dê bibin Serokê du dewletan: Serokê Dewleta Kurdistanê ku li Rojhilata navîn bûye mînaka demokratîstanê, dê birêz Mesud Barzanî bibe Serokê vî dewletê. Û li Bexdayê jî birêz Celal Talabanî dibe Serokomarê Irakê. Di siyaseta da ev encam, serkevîneke gelek mezin e. Ev heman demê da encamekî hevahengîya nabeyna siyaseta Kurdan û globalîzmê ye.

Bûyereka herî balkêş jî ew e ku Meclîsa Netewî ya Irakê dê roja 16ê adarê rûniştina xwe ya yekemîn pêk bîne. Ev yek du maneyên xwe heye. Ji aliyekî ve ev helwest, lêborîn e ji xelkê Kurd, ji qûrbani û cangorîyên Helepçeya şehîd. Û di heman demê da, peyameke ji bo cîhanê ku li Irakê, demokrasî û mirovayeti li ser xwîna cangorîyên Helepçeyê tî danîn û medeniyet bi axîna şehîdên Helepçeyê û Enfalê gul dide. Ev wate û peyam hemî nîşanên wê yekê ne ku gelê Kurd û tevgera welatperwera Kurdistanê şîrik û hîmdarê seredema

nu, seredema demokrasîyê li Rojhilata navîn e.

Gel û tevgerên ku di destpêka seredemên nu da aktor û hostayên sedsalê bin, dikarin di paşerojê de jî roleke dîrokî bilîzin, ji bo civaka xwe jî û ji bo mirovayetiye jî. Divê em li vî rola xwe şîyar bin û heman demê da bi vî rola xwe jî serbilind bin. Bi vî berpirsiyariyê û bi vî serbilindiye Newroza we pîroz dikim.

Berê me bi ronahiyê ve ye; em hevalbendê hemdeman in û hîmdar û şervanên demokrasîyê û mirovayetiye ne. Ev jî ji bo me cihê serfiraziye ye.

Dar çînin sembola vejandina jiyane û xwezayê ye!

14 Adarê yek ji wan rojên pîroz e ku Serok Barzanîyê nemir ji dayîk bûye. Wekî mirov jiyana vî legendarî baş dikole, dibîne ku jiyana wî û bizava azadîxwaz yekperçe ye. Wî jiyana xwe seranser gorîyê doza Kurd û Kurdistanê kiriye. Jiber vî yekê mirov dikare 14ê Adarê rojêke girîng ji bo vejîna tevgera Kurd jî bi nav bike. Bi biryareke gelekî rast, vî rojê li Kurdistanê dar tîna çandin, xweza bi vî yekê bi kirasê kesk tî xemilandin û jîndarkirin. Jîndarkirin û xweşîkkirina Kurdistanê jîndariya bireweriya Barzanîyê nemir e.

Cîhê mirovkûjan ne mafê rûniştinê, lê dadgeha navneteweyî ye!..

Cemal BATUN

Ev bûn çendîn roj in ku dezgehên ragihandinê yê kurdî û swêdî bi nûçeya hebûna Abdulkadir Aygan li Swêdê ve mijûl in. Bêgûman ev yek jî alî pîrsa mafê mirovan, pîrsa demokrasî û pîrsa dademendiye ve gelek girîng e. Mirovkûjek ku destê wî di kuştina 36 rewşenbîr, tîkoşerên mafê mirov û demokrasîyê de heyî mafê rûniştinê li welatek Ewropa werdigire, bîyî ku hesabê van kirinên xwe yê rûşê û nemirovane bide. Peyama Kurd, malperên internetî yê kurdî-vekî Rizgari online, Nasname, Avesta û h w d hîn berî demê îşaret kiribûn ku dibe Abdulkadir Aygan ê endamê rêxistina "nehênî"- Ji-

TEM ku li ser bîngeha kuştina welatperazên kurd hatî danîn, li Swêdê dimîne. Berî biqasî hefteyekê jî, bi pêkanîna hevpeyvînekê li gel Aygan li otelê li Stockholmê rojnamevanê swêdî-kurdî Eşref Okumuş, ev rastî ragihand tevayîya raya giştî.

Herçend ku Aygan bû egerê vî yekê ku pîrsa mafê rûniştin û dadgehkirina kûjeran werê rojê ya giştî jî, di rastiye de babet jî vî gelek berferhtir e. Ez hêvîdar im, pîrsa ku niha bi Aygan ve girêdayî hatiye rojevê, jî alî civata Kurd û opinion a Kurd li Ewropa ve bi awayek tîkûz û baldar bête girtina destan û gelek li ser bête rawestan.

Li welatên Ewropa bi sedan, dibe ku bi hezaran jî kûjerên Kurdan ku destê wan di terora hemberê gelê Kurd de heyî dijin. Ev bêbext û terorîst bîyî ku tu hesab bidin dademendiye, jiyaneke ewle û rehet li Ewropa didomînin.

Bese!
Ev yek nabe!

Raya giştî ya swêdî berî çend mehan zanî ku, çendîn pîsmamên Saddam Husên ê diktator ku di destên wan de

xwîna muhalifên Saddam û ya gelê Kurd heyî, niha li Swêdê dijin û mafê rûniştinê wergirtin e. Herweha çendîn terorîstên ku destê ew avêtina xwîna rêber û şoreşgerên Kurd ji Kurdistanê Iranê dîşa li Swêdê mafê rûniştinê wergirtin e. Ez bawer im ku kesên weha li welatên din ên Ewropa jî hene. Berpirsiyariyek di stûyê Swêdê û welatên din ên Ewropa ku ev mirovkûj li wan dijin de heyî, ev e ku: ev terorîst teslîmi dadgehek navneteweyî bibin û li wir ew destê dewletên dagirkerên Kurdistanê, di terora dijî gelê Kurd de eşkere bikin, ji bo ku dademendî bi rastî layiqê welat û institusyonên demokratîk li Ewropayê derbasî jiyane bibe. Na xwe, ev welat bi parastina wan mirovkûjan, dê bibin hevbeşên wan kiryarên nemirovane ku hemberê gelê Kurd û gelên din ên cîhanê hatine kirin.

Erk ek girîng li ber sazûmanên Kurd li Ewropa, rêxistinên demokratîk û tevgera siyasî ya Kurd, herweha jî rewşenbîrên Kurd ev e ku vî babetê bi awayek girîng werbigirin destan û li ser rawestînin. Ez bawer im bi pêkanîna kampanyayek "Terorîstan û mirovkûjan derbixin ber dadgeha navneteweyî!" ku piştigiriye jî alî hemû aliyên Kurd ve bigre, dikare

tesîrek xurt li raya giştî ya Ewropa bibe û tevgera Kurd jî adaletek derengî jî be hemberê kûjerên Kurd û Kurdistanê bibîne. Ez bawer im Peyama Kurd di vî kampanyayê de dikare rolek bîngehîn bilîze. Li ser navê xwe, ez amade me ku di vî xebatê de cîh bigirim...De!...Em bihêlin rûşê cezayê tewanên xwe bidin!

cbatun@yahoo.se

IMPRESIUM

XWEDDÊ ROJNAMEYÊ
PEYAMA KURD VÊRAG
PEYAMA KURD
THOMAS-MANN-STR. 22, 53111 BONN / GERMANY
FON: +49 (0)228 18 00 654
+49 (0)228 18 00 655
FAX: +49 (0)228 18 00 656
WWW.PEYAMA-KURD.COM
INFO@PEYAMA-KURD.COM

REDAKSIYON
KURMANCIYA JORDI
FARUK OZCELİK (EDİTÖR BÂKUR)
SERHAN HECİ BERK (DİJİTAL)
DİJİTAL (BİHÎVEDAN-MAGAZİN)
KURDI (ZAZAN)
SERDAN KURDI (EDİTÖR)
KURMANCIYA JORDI
DANA ALI, VEHİS FARUK, ŞİRKAN AZİZ, NİZAR ÇAR, CÖFTAR DABEROS,
MANSUR SİDQI, MUSTAFA ÇİHAZAYI

PEYAMA KURD BÎ MAFÊ XWE DİBINE, KU NİMDEN JÎ BÎ TENE SANDIN, KURT BIKI.
EW JÎ ALIYÊ REZÎMAN Î BASTINIVÎNE VE DÎ SERASTKIRINA BÎHEMAM DE AZAD
E. PEYAMA KURD BÎHEMAM KU JÎ BÎ TENE SANDIN Î NERÊ LÎ CIVDÎ DÎN HATIBE
BELAYEKÎNÎ, NAWESINE.

Şerê ku wê dawî li şeran bîne

Li Rojhilata Navîn, zengilê dawîya rejimên totalîter û kevneperest lê dide, yan ewê xwe biguherînin yan jî ewê bi zorê werin guhertin

Di eynî rojê de Serokwezîrê Brîtanîya Tony Blair di axaftinek xwe ya di televîzyona Brîtanî de eşkere kir ku hêzên Brîtanî ji hewayê, erdê û deryayê beşdarî şer bûne û ragihand ku armanca wan rûxandina rejîma Sedam û bêçekkirina Iraqê ye. Rêvebiriya Iraqê ketîna herdû bajarên înkâr kir û hêzên hevpeyman derewîn derxist. Bi vî awayî şerê psikolojîk di roja yekem de dest pê kir û heta roja dawîya şer dom kir. Di 24ê mehê de Sedam bi cilên xwe yê eskerî di Tv ya Iraqê de axaftinek kir û got: "Serketin gelekî nêzik e". Sedam axaftina xwe bi gotina "Bila silavên Xwedê li we be" dest pê kir û got ku Amerîka dijminê Xwedê û mirovayetiye ye. Sedam ragihand ku leşkerên Iraqê zirar û ziyânên mezin dide dijmin û peyama "serketin nêzik e" da. Di 8emîn roja şer de dengê jî ji Sûriyê hat. Serokdewletê Sûriyê Beşar Esat di axaftineke xwe ya di rojnameya Libnanî "Essafir" de iddia kir ku hewldana kontrolkirina Iraqê wê bi sernekeve û wê li hemû dinyaya ereban bibe sebebê berxwedana gelêrî. Di 31ê Adarê de Sedam carek din cihad îlan kir. Peyama Sedam ji aliyê Wezîrê Ragihandinê Muhammed Said Essahaf ve hat xwendin. Di wê peyamê de wî weha digot: "Li wan bidin. Hûnê bi ser kevin. Ew ê winda bikin. Cihad wezîfe ye. Xwedê vî ji we dixwaze. Yê şehîd wê li cînetê bîn xelat kirin. Birayên min vî firsenda xwe baş bi kar binin."

LEŞKERÊN AMERİKÎ BER BI BEXDAYÊ DIMEŞIN

Di 2ê meha Nisanê de leşkerên Amerîkî êdî "xeta sor" derbas kirin û 30 kilometreyî nêzîkî Bexdayê bûn. Di 4ê mehê de balafirgeha Bexdayê ya bi navê Sedam Huseyin êdî di destê leşkerên Amerîkî û Brîtanî de bû. Wezîrê Ragihandinê Essahaf ku bi daxuyanîyên xwe yê balkêş hatibû nas kirin wiha digot: "Me doraliyê leşkerên Amerîkî û Brîtanî pêçandiye û îşev em ê wan bi operasyonê surprîz tune bikin!". Di 5ê mehê de Essahaf "mizgîniya" rizgarkirina balafirgehê radigihand rojnamevanan û derewek din dikir, "Em ê we bibin wir û rewşê nişanî we bidin". Û bangî leşkerên hêzên hevpeyman dikir ku teslîm bibin! Belê Essahaf tu kes nebir tu derê lê di eynî rojê de ajansên dinyayê nûçeya ku leşkerên Amerîkî xwe gihandine Bex-

dayê û di nav bajêr de şer heye, ragihandin raya giştî.

PÊŞMERGE ŞEHÎD KETIN

Di 5ê mehê de konwoyek Pêşmergeyan ji aliyê balafirek F-15 ya Amerîkî ve bi şaşîti hat gulebaran kirin, 18 Pêşmerge şehîd ketin û 45 Pêşmerge jî birîndar bûn. Di nav birîndaran de birayê Serokê PDKê Mesûd Barzanî, Vecih Barzanî jî hebû. Berdevkê PDKê Hoşyar Zêbarî ragihand peyamnêrê AFPê ku di nav birîndaran de 2 an 3 leşkerên Amerîkî jî hebûn.

Ji aliyê din ve li Kurdistanê Pêşmergeyan zor dan leşkerên Iraqî ku paşde vekişin û ber bi Mûsilê meşyan. Li gora nûçeya AFP leşkerên Iraqê bê ku bi Pêşmergeyan re şer bikin û berxwe bidin ji mewziyên xwe vekişyan.

Di 8ê Nisanê de Zêbarî ragihand ku Çiyayên Maktub yê ku li Bakurê-rojhilata Mûsilê ne û 18 kilometer ji bajêr dûrin bê ziyat ketine destên Pêşmergeyên PDKê û hêzên Amerîkî. Zêbarî eşkerê kir ku hêzên Iraqî bê ku liberxwebidîn sîleh û mihîmatên xwe hiştine û ji mewziyên xwe reviyane. Tirkîyê ketina Pêşmergeyan ya Mûsil û Kerkûkê wek sedema midaxeleya Kurdistanê xuya kiribû.

RÛXANDINA REJÎMA SEDAM YA 24 SALÎ

Di 21emîn roja şer de hêzên Amerîkî bê ku rastî berxwedanekê bibin kontrola Bexdayê xistin destê xwe û Peykerê Sedam yê ku bi dirêjayiya xwe 6 metro bû li Qada Firdevs li ber kamerayên televîzyonên anîn xwar. Ji wê rojê û vir de ew dimen bû sembola ketina rejîma Sedam. Sedam Huseyin ev Peyker bi minasebata 65 saliya xwe di sala 2002an de li wir bi cih kiribû.

PÊŞMERGE KERKÛK Û MÛSIL RIZGAR DIKIN

Di 9ê mehê de Pêşmergeyên YNKê û leşkerên Amerîkî bê ku rastî berxwedanekê bibin û şer bikin ketin Kerkûkê û Kerkûk rizgar kirin. Hêzên Iraqî yê ku zanibûn Kerkûk ne bajarekî wan e şer nekirin û berê xwe dan Tikritê. Hatina Pêşmergeyan li bajêr ji aliyê gelê Kurd ve bi alayên YNKê û PDKê bi coşî hat pîroz kirin. Rojêkê piştî rizgarkirina Kerkûkê,

Kurd di pêşerojê de dibin aliyekî mîzîna Îraqê

Dr. Nejdî Akreyî *

Li gorî dîtina min şerê azadkirina Îraqê û guhertinên siyasî yê ku bi herifina sistema siyasî ya kevin re hatin holê, li herêmê bû weke zelzeleye siyasî. Bandora van guhertinan hem li hundir û derveyî Îraqê û hem jî di qada navnetewî de heye. Ji sistemeke totalîter û yekdengî bû sistemeke demokrat, pirdengî, federal û parlamani. Bi kurtî mirov dikare bibêje ku li şûna wê dewleta ku berî 80 salî li ser bingeha binpêkirina mafên mirovan û demokrasiyê hatibû avakirin, niha dewleteke nû ava dibe. Kevnerejîma Îraqê dûrî pêkanîna mafên mirovan û bingehên serekî yê mirovî bû.

Şerê azadkirina Îraqê bandoreke mezin li dewletên derdora Îraqê jî kir. Ev dewletên cîran ji hev cuda ne lê di pîrsa binpêkirina mafên mirovan de wek hev in. Her wiha ew li ser mijara nepejirandina sistemeke nû ji bo herêmê jî yekdeng in. Em dibînin ku ev dewlet bi guhertinên li Îraqê tesîr dibin û hêdî hêdî xwe diguherin. Di asta navnetewî de, Îraqê berê di nava welatên şerxwaz de cî digirt, li dijî sistema cihanî bû û piştigiriya terorîstan dikir. Helwest li hemberî şaristaniyê digirt. Lê em niha dikarin bibêjin ku wê Îraq li herêmê bibe nimûneya prosesa demokratîkîna Rojhilata Navîn.

Ev guhertinên ku çêbûn bê guman encameke xebata gelê Kurd bû. Kurd di pêşerojê de dibin aliyekî mîzîna Îraqê, herêma Rojhilata Navîn û cihanê. Li Îraqê wext hatiye ku Kurd weke şirîkekî bingehîn werin naskirin. Kurdan bixwe jî biryar dan ku li ser bingehê yekgirtî û federal li gel Îraqê bimînin. Kurdên li Îraqê dizanin ku bidestxistina mafan bîyî Îraqêke demokrat ne gengaz e. Li Îraqê êdî hemwelatîyên dereceya yekê û dereceya didiwan tunene. Di zagona Îraqê ya demî de, ku ji aliyê Meclisa Hukum ve hatiye pejirandin, kêmîtirin maf ji bo Kurdan federalî ye. Nûnerên Kurdan li Meclisa Hukum ev maf bidest xwe ve anîn, lê belê xewn û daxwazên kurdan ji vî yekê zêdetir in. Kurd niha dixwazin sistemeke federal, li ser bingeha wekheviya hemwelatîyan û pîrpartîtiyê misoger bikin. Her wiha divê pîrsgirêka gund û bajarên ku hatibûn erebkirin çareser bikin. Di aliyê coxrafî û dîrokî de îspat bûye ku ew axa Kurdan e. Ji bo beşên din yê Kurdistanê jî nerîna min ewe ku dergehê baş ji bo çareser kirina pîrsa Kurdî vebûye. Ew welatên derdora Îraqê heger maf û daxwazên Kurdan di çarçoveya demokrasiyê de

vê carê di 10ê mehê de peyamnêrê Reutersê ragihand ku di encama şerêkî biçûk de Pêşmergeyên PDKê bajarê Mûsilê ji leşkerên Sedam rizgarkirin e.

ENCAMA ŞER

Bi destpêkirina şer li hemû dinyayê li welatên ku mirovan ne navê Iraqê bihîstibûn ne jî hay ji rejîma Sedam û rewşa Kurdan hebûn, bi carekê de daketin sîkak û kolanan. Ji Japonya heta Hollanda ji olperestan heta sosyalîstan bi carekê de xwe aştîxwaz îlan kirin û Amerîka bi

çareser nekin, mafê wan û jiyane namîne. Divê ev dewlet li ewlekariya xwe ya hundirîn bifikirin, yan na ew jî bi zorê tene guhertin. Di qada navnetewî de jî êdî dema şerê sar derbasbû ye, dema dî blokîyê nemaye ku pîrsgirêka kurdan di navberê de bibe qurban. Cihan di aliyê diravî û leşkerî de bûye cihanê yekblokî, lê belê ev blok piştigiriya gelên bindest dike û demokratîkkirina cihanê diparêze. Pêwîste em Kurd di aliyê diplomasiyê de jêhatîtir û zîrektir bi vî pêvajoyê re bimeşin. Bingeha ewlekariya netewa Kurd, bi sê faktoran tê parastin. Yek diplomasi ye, yek aborî ye û yek leşkerî ye. Berî niha hêza leşkerî ji bo parastina ewlekariya netewî di dereceya yekê de dihat, lê niha ew di dereceya sisiyan de ye. Di aliyê aborî de, sê çavkaniyên pir girîng di destê me de hene; petrol, av û çandinî. Kurdistana mezin di aliyê jeopolitikî de dilê rojhilata navîn e, xwediyê cihekî pir stratêjîk e. Divê em diplomasiya xwe bi jîrekî bi rê ve bibin. Ji bo pîrsgirêka Kurdistana mezin divê em dest bi dialog û pêwendîyan bikin ku em bikaribin lobîyê Kurdî li welatên ku dostê me ne ava bikin. Asya, Cihana Sêyem, Emerîka û Ewropa ji bo me pir girîng in. Wek nimûne Çîn û Japon hêzên aborî yê girîng in û her wiha dewletên sosyalîst yê berê jî.

Bê guman her miletekî ku li ewlekariya xwe ya netewî bigere di oxira wê de alîkariya hemû prosesên dike. Kurd gihîştin wê baweriyê ku li cihana îro divê alîkariya wan hêzan bike ku bikaribin ewlekariya wan ya netewî misoger bikin. Niha Kurd û Emerîka di mîzîna siyasî ya herêmê de dî hêzên girîng in. Kurd ne bi tenê hesabê Başûrê Kurdistanê dikin, lê ew hesabê ewlekariya hemû beşên Kurdistanê dikin û danûstendina wan li ser vî bingehî bi Emerîka re çêbûye. Emerîka jî vî hesabî dike. Bi nerîna min hevkarîya Kurdan li gel Emerîka cihekî baş di nava lezûbeza siyasî ya herêmê de ji bo Kurdan çêkir. Heger Kurdan hevkarî nekira ev guhertinên mezin çenedibûn. Di nava hêzên opozîsyona Iraqê de bi tenê Kurd bi rêkûpêk tevgeriyan. Tecrûbeyê mezin di xebata siyasî, diplomatî û leşkerî de hatibû wergirtin. Heger kurdan hevkarîya Emerîka nekiribana, wê guhertinên herêmê bi tenê di aliyê leşkerî de bimana û tu tişt di aliyê siyasî de nedihat guhertin. Pêwîste mirov hevkarîya Kurdan ya li gel hêzên hevpeyman wiha bibîne.

* Mamosteyê beşê zanîna siyasî li Zanîngeha Selehedîn

êrîşkariyê tewanbar kirin. Xwedê giravî ew li dijî kuştina mirovan bûn. Yê bi zanibûn dikirin zanibûn çî dikin. Yê tenê bi nêtek paqij xwe li sikakan dîtin ji bîr dikirin ku bi dijîtiya şer, domkirina fermî û qetlîama Kurdan û Şiîyan diparastin. Piştî şer bi sê salan ji xeynî Kurdan û Şiîyan, Sunnî jî di nav de Tirkmen, Ermenî, Aşûrî û Kildanî bi nasnameya xwe ya netewî û bê tirs û koletî dijîn.

Vî şerî belkî ji herderê bêtir li Tirkîyê maskeya hêzên siyasî daxist û rûyê veşartî raxist ber çavan.

Welatperweriya rêxistinên eşîrên lûlû û zûlû

Laleş Qaso

Di sala 1992an de di gel çend kurdan ez çûbûm Efrîqaya Başûr. Armanca çûna min tiştêk bû, lê ez li tiştêkî din rast hatim û vî tiştî jî ez ber bi gelek tiştan de birim. Tişt û tişt li min bûn bar; ber ez gindirandim û min carekê dît ku ez û hevaleyê xwe em tam ketine nav hingama eşîra Lûlû û Zûlû. Yek carina min digot qey vir Kurdistan e û ev xelkên li vir jî hemû kurdên reş in ku bi keft û lepta xwe, em û wan ewqasî dişîbiyan hev! Heta navê wan bi xwe jî hin-ekî bi kurdî bû. Piraniya rêxistinên wan, mû ji ên me bernedabûn. Hema hema hemû jî çep, sosyalîst û komunist bûn. Ew jî bi zimanê xelkê nedipeyivîn; yek bi yekî re ne li hev, dev ji pevçûna bi dewletê re qeriyabûn û bi gotinên tirovirî ketibûn pêxela hev. Lê yek ji wan pir har bû! Prensîpên wê bi min jî hew behîr balkeş hatibûn; „Ne peyive, bikuje û piştî ku te kuşt, êdî tu karî efû bikî!“ Vê rêxistina ku navê wê „Zirpoto“ bû, insan li hewa dibiraştin! Her mirovê ku dikuşt jî navê wî bi ajantiyê derdixist. Bombe diavêtin malan, kufletê malê hemû dikuştin û jî hemiyar re digotin „ajan!“ Bi hezaran kal û pîr û zarokên ku li ser ajantiyê hatibûn kuştin hebûn. Mirov li ronakbîrêkî wan î bi rûmet rast nedihat. Navê wan kiribûn „Zirqota-îporo“ (yanî nûkerên emperyalîstan), û hemû kuştibûn.

Em li bajare Cape town li ber avaniya ku belediyê konferansa li ser „Giringiya zimanê eşîran“ li darxistibû sekinibûn. Belediyê heqê rêya ronakbîr û nivîskarên wan ên ku li herçar aliyê dinyayê belav bûbûn dabû; xwarin û vexwarin kiribû çirik. Heqê otêla wan jî ji kîsê belediyê bû. Li dora wê avaniya bi heybet, keçên ku ji destê feqîriyê xwe didan bûbûn zizok. Min digot qey ez li Diyarbekirê me û konferans jî li wir e. Sikak tije parsêk bûn. Li ber restorangên ku ronakbîr û nivîskarên bi çiqên berxan girtibûn û qedehên araqê qurt dikirin, zarokan melûl melûl dinerin! Aha tam di wê bêhnîkê de, keçêke 16-17 salî derket pêşîya min. Ez çengî wê navê bûm. Keçik di çavên min de mîna van keçên me ên ku bi deh hezaran ji warê xwe bûbûn û li Kurdistanê û Tirkîyê jî bo gezek nan xwe li kolanan didan, kurd veda. Bejin û bala wê a zirav, çavên xezali û ew qirika wê a dirêj li a kurdan çûbû. Ez hêz bûm, ew şewîş. Min dengê

xwe bilind kir, „ma ne eyb e?“ ji çavên wê hêşîr bariyan, „de ka pêşî li min guhdarî bike.“ got û min bêdeng guh da ser wê. Wê jî got û hey got.

Navê wê Xene bê. Min jê re Xweniye got. Xweniye ji bajarê Durbane bû. Ji hêlekê ve rêxistina Zirpoto û ji hêlekê ve jî kuxuyan (navê eskeran bû. Bi kurdî tê maneya, koxo), dadabûn xelkê û bi hezaran gund wêran kiribûn. Bi deh hezaran mirov hatibûn kuştin û bi milyonan jî reviyabûn. Û Xweniye jî yek ji wan derketiyar bû.

Serokê rêxistina Zirpoto Dedu, navê wî bi kurdî tê maneya Derdo, çekdarekî xwe î bi navê Qutu (yanî Quto), şandibû mala Xweniye û ji bavê wê 30 rand (wêreçe), xwestibûn. Ji Gutu (Guto), 30 rand neqediabûn. Di dawiyê de Guto, ê çekdar bi du heban şotava dew û selîkek çûrtan qanîh kiribû. Lê hin jî diva bû bida. Vê carê jî Çitu (Çirto) hatibû. Piştî ku Guto wî jî bi çermekî berêz û sê çaroxan qanîh dike, ew diçe û Zito (Zirto) tê. Bi kurtî, Guto ji ber Derdo, Quto, Çirto, Zirto û koxoyan debar nake û bi duwazdeh zarokên hûr û mûr ve direve.

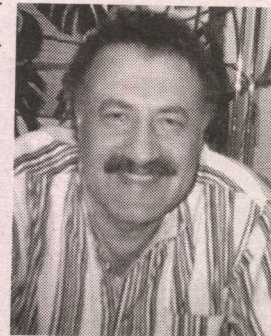
Eşîra Lûlû û Zûlûyên ku xwe bi dest Derdo û Zirpotoya wî ve berdabûn, ji taqet ketibûn. Lê fêhm kiribûn ku bi çî hawayî diba bila bûba, pêşî divabû ji destê wê rêxistina zalim xelas bûbana. Bi tenê li wê difikirin. Di dawiyê de bi sed hezaran serî hildan, Zirpoto û Derdo ji hev perçe werçe kirin û berê xwe dan dewletê. Reşîk wilo bi ser ketin.

Rêxistinên kurdan hetanî ku milî nefikirin, wê Kurdistan azad nebe. Di gel ku di welatperweriyê de birakujî tune ye, wilo jî temamê tiştên ku bi kurdariyê ve girêdayîne di ser hemû tiştî re ne. Milet wek festîwalê ye. Li vê festîwalê kitêbên miqedes, kitêbên çimrûtan, araq, nan, fêkî û hwd. di rêzêkê de ne û him jî di kêleka hev de tên firotin. Jixwe festîwal bi van reng û menşan dibe festîwal. Kal û pîr, zarok, ciwan û navser lê hene. Û herkes jî bi rengê xwe ye. Doza me milî ye. Nabe ku herkes wek hev bifikire. Dijminên me pir in û xurt in. Li himberî van dijminan yekîtiyêke miletî jî me re lazime û di yekîtiya miletî de jî pêşî tolerans tê. Em mecbûr in ku herkesî wek wî qebûl bikin.

lales56@hotmail.com

Paradîgmayên kevn nikarin bibin çareseriyên nû -I-

Faruk Aras

Rewşa siyasî ya Rojhilata Navîn, dehbişt salên pêşîya me yê li gor konseptên Dewletên Yekbûyî ya Amerikayê (DYA) yê siyasî-aborî û leşkerî bîn meşandin. Ya rastî, ev pencî salên derbasbûyî de jî DYA her-tim di vê mintiqê de bûye xwedî se-lahtiyet û otorîte. Siyasetên klasîk yê DYA hetanî iro ew bûn ku DYA ger bixwasta welatekî bixe bin bandora xwe, di hundirê wî welatê de ji xwe re mutefîkên siyasî/leşkerî peDYA dikir û bi her awayî lê kar dikir da ku wî welatî bike hevalbendê xwe û bikaribe hebûnên wî welatî bixe destê xwe. Ew yeka jî dibû sebebê domandina pêwendiyên rizîyayî yê kevn. Her çendî dijî ve siyasetê û stratejiyê di hin welatan de muxalefet çêbûbe jî, ew yek metodên ne insanî ve dihatine tefandinê. Ev yeka jî dibû sebebên ku, rejimên despot, otorîter û diktator bi dehan salan, li ser ked û xwîna gelên xwe desthilatdariya zilmê bimeşînin.

Lê bele iro DYA û mutefîkên wê dizanin ku bi wan metodan ve ev kar êdî nayê meşandin. Ji bo wê yeke jî pewîst e stratejiyêke nu li ser binge-ha hal û mercên jiyana xelqê û çareserkirina pîrsîgîrêkan aboriya welat; problemên erf û adetên kulturî û dîni yê wî welatî bê meşandin. Di gel wê yekê jî disa bi giranî çareserkirina pîrsa demokrasîyê divê bê helkirinê. Ev yeka jî bi xwe re hêz û dinamîkên nû derdixe meDYAne. Ji xwe êdî ti quwet û qûdret nikare rizandin û de-jenerasyona wan sisteman ser piya bide sekinandin. Tesîrên van guhartinan ku çêdibe, bê şik yê balansên mintiqê de hejînen mezin çêbike. Bi kurtî, ti tiştêk wek berê êdî nikare bê meşandin. Aliyê din de, globalîzmê jî xwe re rastîyet anîye ku, tu tişt wek berê êdî nikarin bîn veşartin û bîn înkarkirin. Ev yeka jî dibe sebebê, gelên dehan salanin bê reaksiyon û bê serhildan mane; hêdî hêdî xwe bilivînin û serîhildin.

Piştî mûdaxala DYAê li Iraqê, rastî jî hin tiştên lez û bez tene meDYAna. Îro, him di Rojhilata Navîn de hin jî di hin heremên din de, hêdî hêdî be jî, demokratizasyonek pêsta diçe. Di Pakîstanê, Iraqê, Filistinê û Suudî Erebestanê de hîlbijartin çêdibin. Di Qatarê û Kuweytê de bi hezaran jin jî bo mafên wekhewitîyê û mafên hîlbijartinê derdikevin kolanan û dengê xwe bilind dikin. Li Lûbnanê sed hezaran kes jî bo azadîya xwe, hemberî îşxala Suriyê xwepêşandinên mezin çêdikin. Hin parametîrên siyasî û civakî yê balkêş nîşan didin ku ev destpêk yê bi xwe re rewşeke nû bîne. Statûkoperestî êdî nikare li ber bayê guhartinan bisekine. Sistemên kevneperest, nijadperest û olperest êdî

nikarin bi metodên zorê bersivê bidin û gelê xwe biçewisînin. Xelqê wan welatan dixwazin êdî wek insanen bijîn, ji bo wan di warên civakî, aborî, çandî û siyasî de imkan û mercên nû derkevin holê.

Bêgûman alîkarî û tesîra derva nebe; dinamîkên Ro-

jhilata Navîn besî guhartinên siyasî nakin. Helbet sebebên ve yekê, yê civakî, aborî û siyasî hene. Ev yeka bi xwe jî, îronîya dirokê ya muhtesem e. Ew desthilatdarên dühî ku nikaribûn bê alîkariya derve hukmê xwe bajon, iro, saya alîkariya derve ve tén hilweşandin.

DYA û YA (Yekîtiya Ewropa) li ser dizaynkirina Rojhilata Navîn bihev-kirine. Her çiqas hin nakokî yê taybetî di navbera wan de hebe jî, ewana jî hêdî hêdî yê ji holê rabin. Ev pêvajoyê jî yê bi xwe re êdî zêdetirîn îstîqrarê bîne mintiqê. Demokrasiya welatên li wî mintiqê, li gor rewşa wana siyasî û civakî yê rengêkî bigre. Bêşik her tiştê yê ji berê baştirîn bibe. Her çiqas ew guhartinan bi xwe re hin alozî, êş û nexweşî ya binin jî, me çawa li jorê jî dest nîşan kir; hîç ti hêz û ti manipûlasyon nikarin pêşîya van hejînen siyasî û civakî bigrin. Lewra, xelqê mintiqê jî edî zêdetirîn daxwaz dikin ku bi şiklekî aktif tevî ve pêvajoyê bibin û problemên wana bi awakî demokratîk û bi rengêkî aşîti bîn çareserkirin.

Di baweriya min de Kurdistanê Başûr di vî warî de wek mînakekê ber çavane. Pratîka Başûr ya di van çend salên dawiyê de gelek baş nîşan da ku, di nav aşîti û îstîqrarê de gel dikarin di demeke kurt da bighêjin serfirazîyê û dikarin bibin bingehek ji bo demokrasîyê.

Hê jî hin welatên mintiqê wek Tirkiye, Îran û Suriyê dixwazin bilûra xwe ye berê xin. Ewana naxwazin bîn guhartin. Ji ber ku guhartina wan welatan bi çareserkirina pîrsa Kurdî ve girêdayî ye. Lê ti emare tûneye ku di wan welatan da di vî warî de gavek bavêjin. Gumana ti kesî nîne ku pîrsa Kurda jî aliyê wan welatan de bi rengêkî demokratîk werê çareserkirin. Lê belê di warê guhartinan de divê heqê Tirkîyê neyê înkarkirin. Ewa, di vî warê de guhartinên gelekî balkêş çêdike, wek guhartinên navê gûnd, çem, bajar û çiyayên Kurdistan, navê zarokên wana. Ev jî ne besin, niha jî destpêkiriye navên heywanên kedî û heywanên kovî digiherin. Ji ber ku ew ewlekariya welêt dixin xeterê! Rastî ev yek xwe bi serê xwe, halet-î ruhîyeteke sosyo-psikolojîk e. Em çî bêjin, bila xwedê aqil û îzan bide wana.

Bibe aboneya/ê Peyama Kurd

Nav / Paşnav: .....

Navnîşan: .....

USA, Kanada û Austuralya

6 mehan: 70, €

Salekê: 120, €

Welatên Yekîtiya Ewropa

6 mehan: 60,00 €

Salekê: 90,00 €

Almanya:

6 mehan: 50,00 €

Salekê: 70,00 €

Commerzbank Bonn

V. Efe/Peyama Kurd

Konto: 1007947

BLZ: 38040007

Konto:

V. Efe/Peyama Kurd

IBAN: DE38 3804 0007 0100 7947 00

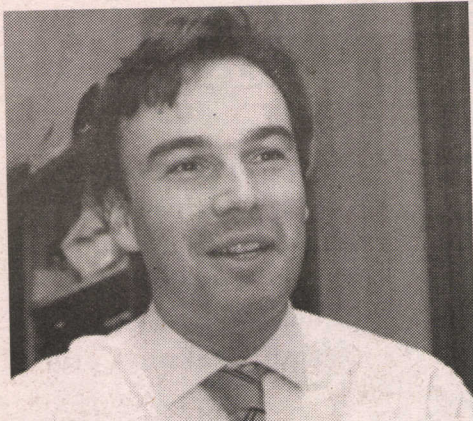
BIC: COBADEFFXX

Ji bo welatên din tîkîliyê bi rojnameyê re deynin.

Peyama Kurd, Thomas-Mann-Str. 22, 53111 Bonn, Germany

Tel.: +49 (228) 18 00 654 - 18 00 655, Faks: +49 (228) 18 00 656

www.peyama-kurd.com, eMail: info@peyama-kurd.com

Camiel Eurlings: „Di navbera me û Tirkîyê de şerê psîkolojîk heye“

Strasbourg - Raportorê Tirkîyê yê Yekîtiya Ewropa Camiel Eurlings li ser êrişên 6ê Adarê û rewşa Tirkîyê dîtinên xwe anî zimên. Eurlings dibêje “ di navbera me û Tirkîyê de şerê psîkolojîk heye. Di navbera pirsgerêka Tirkîyê û Yekîtiya Ewropa de du sedem hene.”

Eurlings herdu sedem bi vî awayî anî zimên:

Ji bo destpêkirina muzakereyên 3ê Cîriyê divê Tirkîyê di pratîkê de bîlez hin-ek erkan bîne cîh. Yek jê divê hinek reforman pêkbîne û ya din jî bînpêkirina mafên mirovan ên vê dawiyê ne. Eurlings dibêje “ me bi ecêbî temaşeyî bînpêkirina mafên mirovan kir û ev me dixê nava paxav û gumanan”. Eurlings piştî van

bûyeran pêşeroja yekîtiya Tirkîyê ji bo Yekîtiya Ewropa nexêr dibîne û dibêje “ Tirkîyê, bi heqaretkirina li rayedarên Yekîtiya Ewropî, lêdana jinan, nasnekirina azadiya kulturî û olî pratîkek nebaş raxist ber çavan.”

Eurlings Tirkîyê rexne dike û dibêje “ ev hemî nayên qebûl kirin”. Herweha bi mebesta mafên kulturî pirsgerêka Kurd qest kir û got “ bi nedîtina pirsgerêkan meriv nagihê cihêkî”. Eurlings bi berdewamî got “ Ji hêla Yekîtiya Ewropa ve krîterên Kopenhagê hîna li ser masêne û guhertinên ku di warê fermî de hatine kirin neketine jiyane. Ev tespît ne texmî-neke lê di encama lêgerîn û şopandinek dorfireh de hatiye destnîşan kirin.”

Di derbarê tîkiliyên Tirkîyê û Yekîtiya Ewropa de Eurlings got “ emê bi berpirsiyarê berfirehbûna YE komîser Olli Rehn re vê meselê nîqaş bikin û li riya çareserkirina van pirsgerêkan bigerin.”

Resepsyona, ji bo vekirina bîroya Hevbendiya Demokratîk a Kurdên Bakur li Parisê

Hevbendiya Demokratîk a Kurdên Bakur (HDKB) bi munasebeta vekirina biroya xwe li Parisê Resepsyonek çêkir

Hevbendiya Demokratîk a Kurdên Bakur piştî civîn û xebatên dirêj, li ser bîngê Beyana Parisê hate damezrandin. Ji bo meşandina karên diplomasi buroyek li Parisê hate vekirin.

Bi vê munasebetê û ji bo spaskirina karmendên kurd ku harikariya vekirina buroyê kiribûn, resepsyonek rojê 11.03.2005 hate amadekirin. Resepsyon li avahiyê Mala Kurdan hate li darxistin. Dora şêst kesan ji kurdên parisê beşdarbûn: kesatiyên siyasî, karmend, nivîskar, rewşembîr, hunermend.

Bi vê munasebetê Musa Kaval nunerê Hevbendiya Demokratîk a Kurdên Bakur sipasiya karmendên kurd û ya başdaran kir û li ser armancên Hevbendiyê aghdari dan. Resepsyon wek şahiyek geleri bi stran, muzuk û suhbetê heta direngî şevê domand.

Herwesa roja şemî êvarê 12ê meha adarê HDKB, li biroya xwe ji bo nunerên partiyên kurd li Parisê respsyonek din li darxist.

Nunerên partiyên hemo parçeyên Kurdistanê tê de beşdarbûn: Ji PDKa Başur birêz Seywan Barzanî, ji YNKê, birêz Barzan, ji PDKa Rojhelat, birêz Xusro ABDULLAHÎ; ji Yekîtiya Kurdên Başurê Rojava, Brêz Babê CUWAN beşdarbûn. Herwesan nunerên partiyên kurdên bakurê kurdistan yê li parisê jî beşdarbubûn: Ji PSK brêz Deşo û Evdo, ji PŞ. KAWA, birêz Hamid, ji PIK birêz Behcet, ji RSDK birêz Hesen. Ji piştevanên PDK-Bakur Brêz Zefer beşdarbubûn.

Nunerê PDK-Bakur, Birêz Bayram Ayaz ku ji bo karê xwe yê taybet bi tesaduf li Parisê bû başdarî vê civînê bû.

Brêz Musa Kaval nunerê Hevbendiya Demokratîk a Kurdên Bakur di axiftina xwe de spasiya başdaran kir û bi kinî aghdari li ser HDKB û armancên wê dan. Di peyra nunerên partiyên mehvan ji axiftin kirin û keyfîsbûna xwe ji bo damezirandina HDKB diyarkirin. Birêz Bayram Ayaz jî axiftinek li ser armancên HDKB kir.

Şaredariya Amedê îcar rê li ber Kurd-Derê girt

Berdewama rûpela 1ê

Ji neçarî organizatorên civînê di 12ê mehê de berê xwe didin Şaredariyê. Li gel asteng û hin pevçûnên devkî odeyek vala ji xwe re dibînin û bi lez û bez civîna xwe pêk tînin. Bi berdewamî Ibrahim Güçlü ragihand Peyama Kurd ku di wê rojê de û di wê seetê de Salona Şanoyê vala bû û kilidkirî bû.

Di axaftina xwe de Güçlü li ser jiyana û tîkoşîna Mistefa Barzanî sekini û neheqîya ku lê rast hatin şiband jiyanê Barzanî. Güçlü got: „Ev civîn jî wek

jiyana Mele Mistefa Barzanî awarte ye. Jiyanê Mele Mistefa Barzanî jiyanê gelê Kurd e. Jiyanê Mele Mistefa Barzanî jiyanê Kurdistanê ye, mala Barzanî bi dîroka Kurdistanê re bûne yek.“ Güçlü di axaftina xwe de hebûna gelê Kurd û destkeftinên li Başurê Kurdistanê bi jiyana û tîkoşîna Mistefa Barzanî ve girê da. Mehmet Vural jî di axaftina xwe de bal kişand ser rojên taybetî yê ku di dîroka miletan de şopa xwe dihêlin û got, „Divê dilovaniya Mele Mistefa Barzanî ya ji bo Kurd û Kurdistanê, minak bê girtin.“

Dijayetî li ser siyasetê herêmî û asêbûna Tirkan

Kadim Kan

Gava ku sistema Sovyet a ku nivê cihanê di bin kontrola wê da bû tîk çû, di destpêkê de DYA (Dewletên Yekbûyî yê Amerîka) YE (Yekîtiya Ewropa) li gor siyaset û geostratejiya nû politîka xwe ya derve ji nûve li gorî hebûnên-rezervên- enerjî, mimkunatên pêşketina bazirganiyê, îndustrî, teknolajî û ya herî grîng li ser aramî û ewledariya herêmê avakirin.

Herêmên wek Rojhilata Ewropa ku Sovyet di 1990î bi neçarî dev jê berda û siyasî û eskerî xwe jê kişand, Amerîkî û YE bi rêya avakirina demokrasî, bi aborî û siyasî ji bo gewrandin û rûxandina sistema totalîter alikariyên mezînin kirin. Serê pêşî hemîya kirin endamê Nato û piştê jî endamê YE.

Îstîqameta politîka derve ya YE li paş 1990 î ew bû ku dewletên ku bi siyaset û aboriya sosyalîst dihatin rêvebirin, alikariya wan bikin û wan bikin xwedî siyasetê û aboriyê liberal, bi vî awayî wan amadeyî endamatiya YE kirin.

Modela dayîn û stendina YE li ser bîngê bazirganiyê û amadekirina zemînê ji bo berjewendiyên aborî û di peyde di nav norm û sistemên demokrasî û hiqûkî tîkiliyên xwe pêşde birine.

Ji bo vê jî YE li gelek herêman politîkek ku dayîn û stendinên aborî bêhîzûr nake, politîkek bêhnfireh û hetta politîkek statukoparêz bi rêve dibe.

Herhal Ji ber politîka derve ya YE ya pasîv, ji bo wê „di aborî de hût û di politîka de çûce“ tê gotin

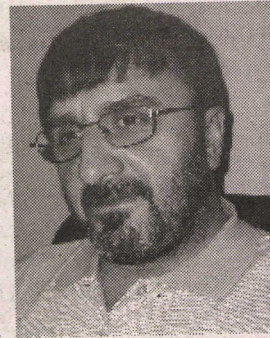
Lê belê li hinek ciyên din ji bo serkevtina stratejiya xwe Amerîkî rêçeke din ajotin. 15 sal di paş tîkçûna Sovyet li Rojhilata navîn bayê demokrasîyê tî. Erebb ji Misrê hetta Sûriyê nikarin li hember gewrandinên global bisekinin. Li Irakê Saddam di hucra xweya bi tenê de li benda dadgehê ye.

Kurd û Kurdistanê Başur di bin serokatiya „Selhedîn“ê nû -vê carê jî bo Kurdistan- Mesûd Barzanî qedera xwe ew bixwe diyarkirin. A herî grîng li Rojhilata navîn tu dewlet û diktator bi vekirî nikare û newêre li himber van gewrandinan derkeve. Di baweriya min de li Rojhilata navîn bi xêzên qalind stratejiya DYAYe ku bi serdikeve.

Herêmeke din ku gelek dewlet jî bi wê pêl serê hevdû dikin Qeqqaz e. (kavkaz)

Li Qeqqaz Amerîkî bi dayîn û stendinên xwe yê siyasî, aborî û pêwendiyên bi hêzên sivil re, muqtedirê gelek tîştanin. Bi herêkirin û qebûldayîna hîlbijartinên şikdar li Azerbeycanê, „Soreşa qedîfe“ li Gurcistanê, alikariya moral û diplomatî ji bo opozîsyona Ukrayna û hebûna hêzên Amerîkî ji Afganistanê hetta Qeqqaz nîşandide ku stratejiya DYA ji plana belavkirina demokrasîya li Rojhilata navîn bi wêdetir e.

Ermenî ku tîkiliyên wan ne bi Azeriyan re û ne bi Gurciyan re û ne jî bi Tirkan re başin, li vê herêmê rewşek wanê taybet

heye û mecbûrin xwe nêzikî Rûsya bikin. Her ku weha ye jî, Amerîkî li gor nîfûsê li paş Israiliyan alikariya-xuman-herî mezînin dide Ermeniyên. Bi taybetî li paş 1995an Amerîkiya di stratejiya xwe ya derve de vekirî nîşan dan ku li cihanê dewleta herî bîhêz ewin û li herêmên stratejîk wek Qeqqaz, dixwestin

Rûsan û Îraniyan ji petrola herêmê dûrbixin.

Ji bo vê jî nehiştin ku petrola Azerbeycanê li ser Îran û Rûsya re derbas bibe da ku giraniyê stratejîk nekeve destê wan, ligel ku avakirina xeta petrola Baku-Ceyhan buha û pir bi zahmetbû jî di ser Tirkan re da derbaskirin.

Di demê ku Amerîka bi her hal û karî xwe li herêmê bi cîh dikir, di vekirina parlamentoya Tirkan a 2000î de serokomare Tirkan digot ku „komara Tirkan bi cîhê xweyê stratejîk, bi mîrasa kulturî û bi pêşketina siyasî û eskerî...wê di sala 2020an de bibin dewletek cihanî...“

Tirk wek cinê ku ji asin bitirse ditirsyan ku piştî Sovyetê qîmeta wan a stratejîk wê nemîne. Ji bo vê jî stratejiya xwe ya pey 1990î li ser bîngê ku „Amerîkî û Ewropî dê di hemû hal û karî de ji bo Qeqqaz, dewletên îslam li Asya û Rojhilata navîn re bikevin tîkiliyan, mecbûrin bîne devê deriyê me“ avakirin.

Ji bo vê jî di salên 90î de qaqeqaja wan bû û digotin „ji derya Adriyatîkê ta bedena Çînê cîhana Tirkî“

Ji dema 90î ta niha ne Amerîkiyan û ne jî Ewropiyan tu dewrek serekî nedane Tirkan.

Di vê dema paşin de jî Tirkan destpêkirine dibêjin ku ewê bibin terminala petrola Asya, Qeqqaz û Irak ji bo careke din nîrxên xwe yê stratejîk giran nîşanbidin.

Lê Tirk faktorekî gelek girîng jibîr dikin. Rûsya şaswaziya pêvajoya perçebûn û hejarî ji ser xwe avêtine û ji nûve dixwazin li Asya û li Qeqqaz bibin xwedî desthilatdarî. Ji bo vê jî bi Amerîkiyan re kefteleftekê diplomatîk û eskerî didin.

Eger li ser vê herêmê kes hene ku lihevdu bîne, ev jî xwediyê herêmê, Rûs û Amerîkîne, ne Tirk in.

Dewleta Tirkan krîzek pêvajoyî diji. Ji klûba DYA derbasî klûba YE dibin û êdî tu qîmetekî wanê stratejîk a ku xwe ji giraniya xwe buhatir bifroşin nemaye.

Kesî Tirkan nemaye ku ji bo wan bibê „hûn ji gewrandinan û ji demokrasîyê bexşandî ne. Hûn çawa dixwazin wa berdewam bikin“. Ango hevalbendên Tirkan bixwe gewirîne. Tirk mecbûrin bigewirin.

Eger em Kurd pêvajoya nû ji bo xwe bikarbinin û tê bigihîjin ku ba ji kîjan alî tê û xwe li gor dema nû bi îdeolojiya fesîh û zelal, Kurdewarîti- her tîşt tenê ji bo Kurd û Kurdistan biçek bikin, wê gelek rê li ber Tirkan bê girtin.

Wê riyek tenê ji bo Tirkan bimîne. Sînorê cografî yê Kurdistanê qebûl bikin û ji Kurdan bipirsîn hûn çi dixwazin?

Kurd bersiva vê pîrsê gelek baş zanin.

Modela Brukselê û pirsra Kerkûkê

Nasrettîn Akyol

Sekreterê giştî yê YNKê birêz Celal Talabanî û hinek derdorên din ji li ser pirsên hin rojnamevanan di derbarê pêşeroja Kerkûkê de û awayê çareserkirina vê mijarê nêrinên xwe anîn ziman û dan xwuyakirin ku pirsra Kerkûkê dikare di çarçevaya konseptek mîna Modela Brukselê de bê çareserkirin. Gelo Modela Brukselê bi çi awayî hatiye sazîkirin, sedemên wê ên dîrokî çî ne û bi çi rengî dikare ji bo pirsra Kerkûkê bibê alîkar? Pêwist eev mijar hinekî bê şirovekirin û ji me Kurdan re zelal bibe.

Berîya ku mirov li ser avantaj û dijavan-tajên vê Modelê rawestê, pêwiste em bi kurtî li rewşa Belçikayê û taybetiyên wê binêrin. Ji ber ku sistema Belçikayê he-wqasî kompleks e, emê tenê behsa çend stûnên bingehîn bikin.

Belçika ji dû gelên sereke pêk tê: ew ji Flaman (%60) û Valonî (%40) ne. Flaman bi zimanekî (anjî dialektek) nezikî holendî û Valonî ji bi fransî diaxivin. Li Brukselê ji %80 rûniştvanê bajêr bi fransî û ên din ji bi flamanî diaxivin -eger em biyanîyên ku li Brukselê kar dikin li ber çavan negrin. Ji aliyê cografîk (erdnîgarî) ve Bruksel li navenda Belçikayê dikeve û bajar, weke giravêkê di nav herêma Flamanan de ye. Lê çiqasî bajar dikeve nav herêma Flamanan jî, dîsa weke ku li jor hate gotin, piraniya niştecîhên bajêr ne bi Flamanî, lê bi fransî diaxivin. Sedemên vê yekê jî dîrokî ne û bi tesîra zimanê fransî di sedsalên borî ve girêdayî ye.

Belçika di nav wan sinorên ku em îro dibînin di sala 1831 de hatiye damezrandin. Di navbera Flamanan û Valonîyan de hertim raqîbiyet û tengezarî hebûye, lê ev yek tucara nebû sebaba şer û bihevçûnên çekdarî, ku hêjayî gotinê bin. Piştî pêvajoyek dirêj ku Belçika di nav de gelek caran bi parçebûnê rûbirû ma û munaqeseyên kûr li ser pirsra Brukselê di salên şestî de, di encamê de di sala 1970 de biryar hat girtin ku Belçika bibê dewletek federal ku ji sê herêman pêk bê: herêma Flamanan, herêma Valonîyan û bajarê Bruksel. Ji ber ku herdu alîyan nekaribûn li hev bikin, ka bajar bikeve nav herêma kijan alî, di pirsra Brukselê lihev hatin ku bajar bikin herêmek otonom. Ji bo Flamanan Bruksel bajarekî ji aliyê dîrokî ve bajarekî flamanî bû û herweha diket nav herêma Flamanan, lê li gor Valonîya jî Bruksel bajarekî fransî bû û hej-mara niştecîhên bajêr jî ev yek nîşan dida. Û ji aliyê din ve, sedemek herî giring jî ew bû ku pêwistî bi paytextek hebû ku ne di bin desthilatdariya yekî jî herdu alîyan de bihat dîtî. Ji bo van sedeman dawîya dawî -her çiqasî biryar di sala 70yî de hatibû stendî jî- gelek dereng di sala 1989 de Bruksel bû herêmek otonom. Ji xeynî herêmên otonom -kû xwedî dezgehen fermî ne- her komek civakê (Flaman, Valon û Elman) jî xwedî statû û dezgehên fermî ne. Yanî li hêlekê parlamena herêma Valonya heye û li aliyê din parlamena gelê valonî jî heye. Wek nimûne parlama-na herêma Valonya tenê li ser gelê di nava sinorên herêma xwe da hukumdar e. Lê parlamena gelê valonî, li kudera Belçika bijîn bila bijîn ji bo hemû mirovên valonî berpirsyar e.

Niha em vegehin ser mesela Kerkûkê û

em rewşa li Îraqê û li Belçikayê û herwiha ya Kerkûkê û Brukselê bidin ber hev. Bêguman li gor awira destpêkê rewşa Bruksel û Kerkûkê dişibin hev. Lê dîsa jî çend cudahiyan giring hene. Cudahiyek mezin ew e ku di dîroka dewleta Îraqê de û di dema berî wê jî gelên herêma pirsgrêkên xwe piraniya caran bi şer û qetliama „çareser kirine“. Mixabin ev mantiq heya roja îro jî zindî ye û tu kes nikare garantîyê bidê ku ev mantiq wê di pêşerojê nezik de ne serdest be. Ya duyemîn jî ew e ku gelê kurd -û bi vê yekê niştecîhên Kerkûkê jî- ji destpêka damezrandina komara Îraqê û vir de bindestên rejimên ereban bûye û li dijî vê rewşê li ber xwe daye. Yanî Ereban tu caran Kurdan wekê xwedîyê welatê wan nedîtine. Axa Kurdistanê wek axa Ereban, perçeyek ji Erebanê qebûl kirine. Wekî din jî, demografiya bajarê Kerkûkê bi darê zorê û bi awakî sistematik di demek kurt de hat guhertin. Di Brukselê di navbera sedsalan de û beyî ku zor li kesî bê kirin guhertin çêbûye. Ji xwe sedemek din a sereke ji bo ku Bruksel bibê herêmek otonom ew bû ku tu alî nedixwest ku paytexta Belçika di nav herêma yê din de be, ji ber ku her alî guman dikir ku aliyê ku paytexta welêt bikeve nav herêma wî, dikare serdestiyê li herêma din bikê. Li Kerkûkê rewş dîsa cuda ye: paytexta Îraqê ne Kerkûk be, dîsa dimîne Bexda. Eger mirov gumanên belçikiyan di derbarê baytexta welêt û tesîra wê li ser herêman li ber çavan bigrê, divê Bexda (!) ji herêma ereban bê qetandin û bibê xwedî statûyek taybet, da ku herêma ereban nekaribê serdestiyê li herêmên din bikê.

Bêguman gelek cudahiyan din jî di navbera Îraqê û Belçika li aliyekî û Kerkûkê û Bruksel li aliyê din hene. Lê eger bi rastî jî di dawiyê de aliyê kurd û ê ereb li ser modelek bi vî rengî li hev bikin -yanî ku Îraq bi kêmasî bibê sê herêmên otonom (Kurdistan, Kerkûk û herêma Ereban), ev yek gelo dê çî tesîrê li pêşeroja Kurdan bikê?

Avantaja Modela Brukselê ew e ku hemû alî -aliyê kurd ne di nav de- dikarin li ser li hev bikin û heta dewleta tirk bi xwe jî -ku tucara xêr ji bo Kurdan nexwestiyê- dikare modelek mîna a Brukselê qebûl bikê. Sedema wê konsensûsa li ser Modela Brukselê ji bo Kerkûkê di navbera aliyên nekurd de ewe ku Kurdistan bêyî Kerkûkê dikeve rewşa teyrekî bê bask. Tehlikeya ku Kurd piştî qebûlkirina Modela Brukselê ji bo Kerkûkê û herwiha xwejinûve organizekirina ereban dîsa bi çavrosî û gefên ereban re rûbirû bimînin, bêguman mezin e.

Armanca sazûmankarên Federasyonê ew bû ku bi sêparçekirina Belçikayê wan dixwest ku tu alî zêde serdest nebê û balanse di navbera herêman de bê çêkirin. Bruksel biketa nav kijan alî, ew alî zêde bi hêz dibû. Lê li Îraqê rewş tam belovajî ye: eger Kerkûk nekeve nav herêma Kurdistanê, aliyê ereban dîsa (!) dibin xwedî giraniyekê ku karibin serdestiyê li herêma Kurdistanê bikin.

Ji xwe ew taktika ereban ku dixwazin çareserkirina pirsra Kerkûkê hertim bidin paş, gumanên ku ew naxwazin Kerkûkê li xwedîyên wê vegehin û di nava wekhevîyê de bijîn, mezintir dike.

Dewleta Tirk eskerên xwe yê tecawizkar diparêze

Wêne: Eren Keskin

Peyama Kurd-Mêrdîn

Li Mêrdînê di darizandina 40 leşkerên tecawizkar de tişteki nû çêbû û li ser daxwaza Wezîrê Edaletê Cemil Çiçek doz ji Mêrdînê rakirin bajarê Çorûmê. Li gora Cemil Çiçek ewlekariya leşkeran li Mêrdînê dikeve xeterê, dibe ku ew bibin armanca êrişan û „herêm ji bo çalakîyên bi vî awahî amade ye“. Lê belê li gora Eren Keskin ku parêzera keça bi navê Ş.E ye, tu problemên ewlekariyê tune ne ji ber ku leşkerên tawanbar heta niha beşdarî rûniştinên dadgehê nebûne û mirovên ku beşdarî rûniştinên dadgehê nebin, nikarin bibin armanca êrişan. Peyama Kurd ji bo wergirtina agahdariyên berferah xwe gihand Av.Eren Keskin. Parêzera Ş.E Eren Keskin wiha axi-

Doza 40 leşkerên ku ji ber tecawizkirina keçeke Kurd tene darizandin, li ser daxwaza Wezîrê Edaletê Cemil Çiçek ji Mêrdînê rakirin Çorûmê

fi: Ev doz li dijî 445 leşkeran hatibû vekirin û di dema xwe de dengê mezin veda. Dîsa wê demê Serleşkeriya Jendermeyan ya Giştî di daxuyaniyê xwe de em tehdît kiribûn. Du sal di ser vekirina vê dozê re derbas bûn û niha di rûniştina dawî de dadgehê li ser daxwaza Wezîrê Edaletê biryar da ku doz ji Mêrdînê rabe Çorûmê. Sedema vê guhertinê jî ewe ku li gora Çiçek ewlekariya leşkerên tawanbar di xeterê de ye û dibe ku ew bibin hedefa êrişan. Lê belê ev

leşker heta niha beşdarî yek rûniştina dadgehê jî nebûne, jiyana wan bi çi awayî di xeterê de ye ez nizanim. Li gora dîtina min ev ne daxwaza Cemil Çiçek bixwe ye, ev daxwaza Serleşkeriya Giştî ya Tirkîyê ye. Ew dixwazin vê dosyê birevînin û tawanbaran biparêzin. Îşkence û lêdan siyaseta dewletê ye û diyar dibe ku hîna nehatiye guhertin. Li şûna ku qurbanî tecawiz û îşkencê biparêzin, ew tawanbaran diparêzin. Ev biryara ku hatiye wergirtin, dibe sedemek ku em doza xwe bibin ber destê Dadgeha Mafên Mirovan ya Ewrûpayê, emê di civîna xwe de li ser vê yekê rawestin û binerin ka emê çî bikin.

Kurd ji peyva namûsê çî fêm dikin?

Nûçe/analîz

Li Amedê Navenda Jinan (KAMER) bi alikariya walîtiyên Diyarbekirê û Mêrdînê li Başûrê Rojhilat ankêtek li ser mijara „Namûs çî ye?“ çêkir. Finansa ankête jî aliyê Wezaretê Karê Derve ya Britaniya ve hat kirin û ev yek jî aliyê British Council ve hat birêxistin. Ji beşdaran sedî 32.9 kesian pirsra „Namûs çî ye?“ bi vî awayî bersivandine, „jina min, xweha min, diya min û ailaya min e“. Namûs li gora jî sedî 13.7 kesian „şerefa mêran“ e û li gora jî sedî 10.2 kesian „iffeta jinan“ e.

Ji bo pirsra „Bênamûsî çî ye?“ jî sedî 48.5ê kesian gotiye „zinêkirina jinan“, jî sedî 10.6ê kesian gotiye „windakirina bekarîtiya jinê“ û jî sedî 12.3ê kesian gotine „windakirina bekarîtiya jinan û zinêkirina jinan“ e.

Jina ku zinê bike tu yê çawa ceza bike? wiha hatiye bersivandin. Ji sedî 37.4ê kesian gotiye „ezê bikujim“, jî sedî 25.8ê kesian gotiye „ezê berdim“ jî sedî 3.3ê kesian gotiye „ezê bikim ku xwe bikuje“, jî sedî 1.9ê kesian gotiye „ezê jehrê bidim“ û jî sedî 1.2ê kesian jî gotiye „ezê wê birçî bihêlim“.

Bersivên pirsra „Pêwiste kî jinê ceza bike?“ wiha ne: Ji sedî 64.3 kesian gotiye mêrê wê, jî sedî 5.4 kesian gotiye hiqûq, jî sedî 3.3 kesian gotiye şerîet, jî sedî 2.6 kesian gotiye birayê wê, jî sedî 0.9ê kesian gotiye herkes û jî sedî 0.7ê kesian gotiye wîjdanê wê.

Baş e ji peyva namûsê divê çî bê fêm kirin? Çima jî bo mêrekî zewicî „zinê“ îşareta mêranî û serkeftinê; jî bo jinan „bênamûsî“ ye?. Bêdengiya li himberî dagirkirina welatê xwe û pejirandina wê kî dikare bêje ku ne pirsê namûsê ye? Mirovê ku li dijî gel û welatê xwe bi „mêranî“ radiweste û îxanetê dike, di pêwendiyên li gel jin û keçikên xwe de behsa „namûsê“ dike. Rûbirûbûna mirovan bi rastiya xwe re gelekî zahmet e, çimkî jiyane lê dijwar dike û dixê bin barên ku naxwaze têkeve bin û nikare rake. Ji ber vê yekê hebe tunebe „namûs“ jin e! Ev derew jî be ne girîng e.. Heta ku em jin û keçên xwe bi „jintiya“ wan nas nekin, dev ji beqçitiya namûsa wan bernedin û wek xwe heq nedin wan emê nikaribin ji wan hez bikin. Ev îstadîstîk belgenameyê girîng e ji bo naskirina sedem û bingehên cîniyetên namûsê.

Di yekemîn salvegera serhildana Qamişlo de Kurd li Brukselê bûn

Di 11ê Adarê de, ji bo yekemîn salvegera serhildana Başûrê Rojava, Kurdên li Ewropa meş û xwenîşandaneke pêk anîn

PK (Bruksel) - Di 11ê Adarê de, ji bo yekemîn salvegera serhildana Başûrê Rojava, Kurdên li Ewropa meş û xwenîşandaneke pêk anîn. Di wê çalakîyê de Kurdan, tevkuji û îşkenceya rejîma Sûrî ya li dijî Kurdan şermezar kirin û şehîdên serhildanê bi bir anîn.

Kurdên ji her çar beşên Kurdistanê, ji gelek welat û bajarên Ewropayê xwe gihandin Brukselê û daxwazên xwe birin ber destê Parlamenta Yekîtiya Ewropa. Xwenîşandêran bi riya komîteyê ji 4 kesan daxwaznameyek pêşkêşî nûnerê Yekîtiya Ewropa kirin û ji wan xwestin ku zorê li Sûriyê bikin da ku ew bi awayekî fermî mafên Kurdên Rojavayê Kurdistanê binase û dest ji siyaseta erebkirina gund û

bajarên Kurdan berde. Nûnerê Yekîtiya Ewropa dosyeya xwenîşandêran wergirtin û soz dan ku ewê daxwazên wan têxin rojeva Yekîtiya Ewropa.

Di roja 12ê Adara sala 2004an de, li bajarê Qamişlo di maçeke futbolê de, Ereben Dêrezorê dirûşmeyên piştgirîkirina Seddam Hisên bilind kiribûn, Kurd bi hevkarîya li gel Amerîka tawanbar kiribûn û bûbûn sedema pevçûneke bi xwîn. Di encama pevçûna Kurd û Ereban de Hêzên Ewlekariyê ciwanên Kurdan dabûn ber guleyan. Di encama gulebaranê de bi dehan mirov hatibûn kuştin, birîndar kirin û binçavkirin. Hîna jî bi dehan xortên Kurd di girtîgehên rejîma Bees de ne.

1915-1940 Qirkirina Kurd û Ermeniyên

C.OMERÎ

Di van demên dawî de, di arena navnetewî de, tê hewldan ku 1 milyon Ermeniyên ku di dema Osmanî de hatibûn qetilkirin, bi Ewropî, Tirkiyê û bi dinyayê bidin qebûlkirin. Bêguman ev mafê wan ê xwezayî ye. Ji ber ku birastî jî qirkirinek wilo pêkhatiyê û ev qirkirin zû yan dereng wê li dinyayê wek rojek reş bê qebûlkirin û ev qirkirin wê hersal bê rûşşîkirin.

Şopandina vî karî bêguman erka Ermeniyên û dewleta Ermenîstanê ye. Di vî mijarê de parastin û xwedilêderketina gelê Ermenî piştgiriyek mirovî ye. Di vî warî de divê em çend ronakbîrên Kurd ên ku vî erka xwe bicîhtînin, pîroz bikin. Ev çend ronakbîr û siyasatmedar, di mijara qirkirina gelê Ermenî de erka xwe bicîh tînin. Heta vir, ez helwesta wan carek din pîroz dikim, lê di qirkirina gelê Ermenî de tawanbarkirina Kurdan jî nerast dibînim û bala van ronakbîran dikşînim ku divê rastiyên bin hesirê derxînin holê û labirantên reştari ronahî bikin.

Divê em jibîr nekin ku fermana qirkirina Ermeniyên li Konstantînopelê, ji alî Padişahê Osmanî ve hatiye dayîn. Alayên Hemîdiyên wê demê jî wek hêzên eskeriyên heremî yên Osmanî tev li vî qirkirinê bûne. Hetta, Yenîçeriyên ku di zaroktiya xwe de ji Balkanan anibûn û hatibûn perwerdekirin jî ajotibûn ser gelê Ermenî. Yanî, bi kîjan ramanê tê iddia kirin û parastin ku Kurdan Ermenî qetilkirine, birastî ev nayê fêhm kirin. Îro jî li Kurdistanê cerdevan hene û heger rojekê ew bi fermana Ankarayê êrişî Fellahên Adanayê bikin û bi sedhezaran însanan qetilbikin, gelo wê bê gotin ku Kurdan ev qetlîam kirine? Yan jî, di dema dagirkirina Qibrîsê de piraniya eskerên Tirk ji xortên Kurdistanê pêkdihat. Ma îcar Kurdan Rûm

qetilkirin û talankirin an hikûmeta Tirkiyê ev kiryar kir?

Baş tê zanîn, piştî qelîama Ermeniyên bi demê, li Koçgiriye bi dehhezaran Kurd hatin kuştin. Piştê li Bedlîsê, piştê şêx Seîd (Palo), li Dêrsimê, li Agiriye ûwd, li gor texmînan bi qasî hejmara Ermeniyên Kurd hatin qetilkirin. Di van qetlîaman de Çerkez Ethem bi xwe û çeteya xwe hatibû wezîfedarkirin. Îcar ma em rabin ji ber qetlîamên Çerkez Ethem temamê Çerkezan gunehkar bikin û bêjin "Çerkezan Kurd qetilkirine û divê ew lêborîna xwe ji me bixwazin?" Di qetilkirina Kurdan de helbet hinek ji Lazan jî beşdar bûne. Lê ma em karin temamê gelê Laz gunehbar bikin?

Wek me li jor jî behs kir, ferman ji Padişahê Osmanî û çalakî jî ji hêla hêzên eskeriya Osmanî ve pêkhatiyê. Ev rastiya dirokêye ku raberizîn li ser nabe. Ji aliyê din di statuya bindestbûna Kurdistanê de tawanbarkirina Kurdan, rewşek henekpêkirinê derdixe holê. Bêguman, ez wek mirovekî -sûcdar kî dibe bila bibe- qirkirinek bi vî awayî rûşş dikim. Lê ez tawanbarkirina gelê Kurd ê bêguneh jî şermezar dikim. Wê kî rabe û qirkirinên ku gelê Kurd jiyaye ji dinyayê re bêje? Tawanbarkirina Kurdan ku hîna li Tirkiyê jî mafên xweyên mirovî bêparin, neheqiyek gellek mezin e!

Di dawiyê de ez bangî ronakbîr û siyasatmedarên Kurd dikim: Ji kerema xwe hûn jî dengê xwe bilind bikin Ji ber ku di navbera 1915-1940î de bi kêmanî milyonek Kurd ji alî dewleta Tirk ve hatine qetilkirin. Divê em Kurd jî dest bi kampanya bikin ku di 1915-1940î de ne tenê li dijî Ermeniyên herweha li dijî gelê Kurd jî qirkirin hatine kirin. Rûşşiya dewleta Tirk eşkere bikin!

Dolar aboriya Ewropa dihejîne

Di sala 2004an de ketina qîmetê dolarê Amerîkî aboriya welatên endamê Yekîtiya Ewropa tevlihev kir

PK - Di sala 2004an de ketina qîmetê dolarê Amerîkî aboriya welatên endamê Yekîtiya Ewropa tevlihev kir. Banqeya Navendî ya Ewropa (BNE) di dîroka xwe de mezintirîn ziyan dît û di 2004an de 1.636 milyar Euro zirar kir.

Di tabloya kar û zirara banqê de ku berî demê hatibû weşandin, eşkere dibe ku zirara hatiye dîtin berî her tiştî bi ketina dolar ve girêdayî ye.

Piraniya rezervên Banqeya Ewropî ya navenî jî dolarê Amerîkî pêk tê, ji ber vî yekê wexta qîmetê dolar kêmtir dibe banqeya zirarê dibîne.

Ev zirara Ewropayê jî sala 2003an û virde bi awayekî xurt dom dike. BNE di sala 2003an de 477 milyon zirar kir lê di sala 2002an de jî bi 1.22 milyar dolar kar qaseya xwe girtibû.

Zirarkirina Banqa Netewî ya Ewropa tesîra xwe li ser banqeyên netewî yên welatên endamê YE ne, dike, ji berk u ew parekê ji kara BNE distînin.

STAR

GASTRONOMIE HANDEL

Tevi 300 celeb male xwe di xizmeta we deye!

● DÖNER PRODUKTION
● LEBENSMITTEL
● VERPACKUNG
● GETRÄNKE
● GERÄTE

● HÄHNCHEN DÖNER
● PUTEN DÖNER
● MIX (HÄHNCHEN-PUTEN)
● KALB (GEMACHT)

● Penir ● Thunfisch ● Champignons ● Schinken
● Salami ● Paprika Streifen ● geschälte Tomaten
● Pizza Sauce ● Peperoni ● Pizza Box ● Pommes
● Alufolie ● Essig ● Salz

ABHOLMARKTPREIS
Öffnungszeiten: 08:30 - 18:00 Uhr

Pizza Käse-Gouda (%48):	3,09		
Thunfisch-Dose(2,65 gr.) LA PERLA:	4,49		
Puma Feta Rot (20kg.- Netto 16 kg.):	39,99		
Essig (10lt.-%5):	4,99		
Salz (10kg.-Eimer):	5,50		
Mayo Hamker-(10kg.-Eimer):	11,99		
Ketchup Hamker- (10kg.-Eimer):	11,49		
Pommes (10 kg. Karton-4x 2,5 kg.):	6,99		
Schinken (kg. Preis):	1,89		
Putenschinken (kg. Preis):	4,49		
Salami (kg. Preis):	4,19		

Pizza Box: 20x20x3:	0,071
Pizza Box: 24x24x3:	0,083
Pizza Box: 28x28x3:	0,10
Pizza Box: 26x26x4,5:	0,10
Pizza Box: 28x28x4,5:	0,111
Hamburger Box:	0,03
Menüteller:	0,10
Alufolie (1500x30 cm):	4,75

Not: Yen ku male xwe bi xwe biven di %7 erzani heye!

● FIRMA STAR KALITE YE!
● FIRMA STAR ERZANIYE!
● FIRMA STAR QASI TELEFONEKE NEZI WE YE!

Adresse: Windelsbleicher Str. 180
33659 Bielefeld
Tel.: 0521/ 5227366-77
Fax: 0521/ 5227388
Mobil: 01797805900

Çend gotin li ser Êzdayetiyê û weşana ZDFê

Ji bo biranîna Mamê minê manewî
Îsa Mato (Dağ) aşitixwez û Kurdperwer re.

Afife Evîn Çiçek

Beriya demekê di televîzyona Elmani ZDFê de, li ser Ezdayetiyê û Ezdayiyan programek hat weşandin. Diyar e ku ev program ne bi dilekî paqij û ne jî bi nêrînek objektîf hatiye amade kirin. Mixabin axaftinê wê programê jî ber xeletiyek, bê şîrove di Peyama Kurd de hat weşandin û ev jî, ji bo hinek kesan bu firsend, ku ji bo hêriş bibin ser rojnameya Peyama Kurd û hinek şexsiyetên Kurdan yên birûmet.

Ya herî xirab, ev xeletî bû sedema dilêşîya Ezdayiyan û hemû Kurdên dilsoz. Spas ji we re, Peyama Kurd xeletetîya xwe di cîh de dît û sererast kir. Ezdayî jî rê nedan hinek kesan, ku viya ji bo dijî dubendiya Kurdan bikar binin. Heta em dikarin bêjin, ku ev xeletî bêhtir bû sedema nêzihevbûna Ezdayiyan û rojnameya wan ya Peyama Kurd.

Ez dixwazim bi vê hêncetê çend gotinan li ser çand û ola Ezdayetiyê bibêjim.

Di çanda ola Ezdayetiyê de derveyî çanda Kurdan kêmtir hene. Ji ber vê yekê jî em bêguman dikarin bêjin ku Ezdayetiyê ola Kurdan e. Ezdayî hemû parastinên (ibadet) xwe bi Kurdî dikin. Diayên xwe bi Kurdî dixwînin. Şahiyan xwe bi Kurdî dikin. Ji ber ku Ezdayetî olek neteweyî ye, heya ku Ezdayî li ser ola xwe bin terka çand û nasnameya xwe ya netewî (Kurdî) jî nakin.

Ev tiştên ku me li jor li ser Ezdayetiyê û Ezdayiyan got, em nikarin li ser Îslamê û Kurdên Misilman bêjin. Ola

Îslamê ola Ereban e, Kurdên misilman parastinên xwe bi Erebi dikin. Diayên xwe bi erebi dixwînin. Di medreseyan de bi piranî, bi zmanê Erebi dixwînin. Heke misilmanên zêde muhafazakar bin, şahiyên xwe jî li gorî çanda Îslamê/Ereban dikin.

Elewîti û Ezdayetî di bingehê xwe de digihîjin hev. Lê di navbera Ezdayetiyê û Elewîtiye de cudahiyeke mezin heye; Elewîyên Tirk, Erebi, Faris, Azerî jî hene.

Ji xwe xeterî jî ji vir tê. Ji ber ku ola Kurdên misilman û Elewîyan, û dagirkeran yek e, asîmlekirina Kurdên Misilman û Elewî jî hêsane. Ji ber vê yekê îro bi milyonan Kurdên misilman dev ji nasnameya xwe berdane û dibêjin "em Tirk in", "em Erebi in" an jî "em Faris in"

Wekî ku herkes pê dizane, Kurd, ji rûyê nasnameya xwe ya netewî di dîrokê de gelek zilm dîtine. Lê Kurdên Ezdayî jî Kurdên misilman zêdetir zilm dîtine û dibînin jî. Ne bi tenê ji dagirkeran, mixabin jî Kurdên misilman jî...

Ji ber vê yekê Ezdayî li ser ola xwe de ji herkesî bêtir dilzîz in. Rexneyên misilmanan, wek rexneyên giran dibînin. Kes nikare bêje ku di vê helwesta xwe de Ezdayî şaş in. Ji ber vê yekê Kurdên misilman li ser mijara Ezdayetiyê de divê gelek bidîqet bin. Tu car mafê rexneyan li misilmanan nakeve. Ew bi tenê dikarin harîkariya wan bikin.

Her çar aliyê me Kurdan bi dijminan hatiye girtin. Ji bo ku em nebîn yek dijminên me nakokiyên di nav me de kûr dikin. Xeteriyeke me ya herî mezin ew e, ku em pir zû bi gotinên dijminên xwe dixapin.

Hejmara Êzîdiyan kêmtir dibe

PK/Amed-Li gor lêkolîna Dr.Ahmet Taşgin, ku perwerdekarê fakulteya îlahiyetê ya zanîngeha Dicleyê ye, hejmara Êzîdiyan ji 22 hezar û 632an daketiye 423an. Li gor Taşgin, di 1985an de hejmara Êzîdiyan 22.632 bû, lê ev hejmar di sala 2000î de daketiye 423 an. Taşgin

dibêje ku sedema vê kêmbûnê şerê 15 salane û vî şerî hiştiye ku Êzîdî koç bikin.

Li gora vê lêkolînê di hejmartina sala 1985an de, li derûdora Sêrtê 800, Batmanê 4.926 kes hatine destnîşankirin û ev hejmar di sala 2000an de ketiye 72 an. Tê gotin ku li derûdora Amedê hejmara ku di 1985an de 1.356 bû, îro nemaye û bi tenê 9 kes mane. Li derûdora Mêrdînê hejmara ku di 1985an de 9.243 bû, di sala 2000an de daketiye 72 an. Li derûdora Ruhayê ev hejmar 6.307 bû, di sala 2000an de ketiye 255 an

Dr.Ahmet Taşgin destnîşan dike ku ji ber sedema şerê 15 salan û ji ber bêewlekariyê piraniya Êzîdiyan dev ji welatê xwe berdane û koçî Almanya kirine. Taşgin herweha dibêje ku "heger bir û baweriyên şaş ên di derbarê Êzîdiyan de neyên guhertin, Êzîdî karin li beramberî hebûn û tunebûnê bimînin".

Bihar û Newroz

Bihar û Newroz, serkeftin û şkestin, şoreş û raperîn, Helebçe û enfal, helmet û qurbanî û penaberiya bi milyonan mirov ber bi dawiyê ne diyar ve...

Mistefa Çiwartayî

Meha Adarê, ji bo gelên dinyayê tê wateya dawîya zivistanê û hatina demsala biharê, lê ji bo netewa Kurd gelek wateyên wê yên cuda jî hene. Mirovê kurd, bi bihistina navê Adarê, paşeroja xwe, dema niha û pêşerojê bi carekê de tine ber çavên xwe. Heta sedsala 19an meha Adarê jî bo kurdan dihat wateya sê bûyerên girîng. Ev her sê bûyerên girîng, hatina sala nû, cejna Newroz û serkeftinê û hatina biharê bû. Di destpêka sedsala 20an de, bi rastlêhatinekê tevayê rûdanên girîng yên ji bo çarenûsa gelê Kurd ketin vî mehê. Di 14ê Adara 1903an de Bavê Rûhî yê Kurdan serok Mistefa Berzanî ji dayik bû û her di destpêka vî mehê de, di 1ê Adara 1979an de çû ser dilovaniya xwe. Serokkomarê yekem Dewleta Kurdistan Pêşewa Qazî Mihemed, di dawîya meha Adara 1947an de hat darda kirin. Di 11ê Adara 1970ê de Şoreşa Îlonê, piştî 9 sal xebat û fedakarî, dijminê dagirker neçar kir ku cara yekem di dîrokê de hebûna gelê kurd bipejirîne û mafê otonomiyê misoger bike. Hêjayî gotinê ye ku wê demê Seddamê dîktator cigirê serokkomar bû û ew bixwe hat navçeya Nawpirdan û li dibistaneke seretayî peyman li gel serokê şoreşa kurd Mele Mistefa Berzanî îmze kir. Di sala 1974an de di sala meha Adarê de, piştî 4 salan ew peyman aştîyê jî aliyê rejîmê ve hat bînpêkirin û ew li dijî Kurdistanîbûna Kerkûkê derketin. Seddam Hisên bixwe ew otonomî weke otonomiyê kartonî îlan kir. Şoreşa Kurdan nikaribû vî yekê bipejirîne û careke din şer dest pê kir. Piştî salekê, di sala meha Adarê de, Peymana El Cezaîra bednav hat îmze kirin ku ew jî komployeke navnetewî bû ji bo hilweşandina Şoreşa Kurdan. Di 16ê Adara sala 1988an de rejîma faşîst ya Îraqê bi çekên kîmyewî êrişeke hovane bir ser bajarê Helebçe û di wê êrişê de bi hezaran jin û zarokên bê gûneh hatin şehîd kirin. Piştî vî yekê êrişê enfala bednav dest pê kir ku zêdetirî 182 hezar mirovên kurd li biyabana (seh- ra) Başûrê Îraqê bi saxî hatin binerd kirin. Di 5ê Adara sala 1991ê de raperîna gelê Kurd li Başûrê Kurdistanê dest

pê kir û temamiya bajarên Kurdistanê hatin rizgar kirin. Di wê demê de 112 hezar leşker û efserên rejîmê xwe teslimî hêzên raperîna Kurdistanê kirin û bi sedan hezar top û tîving û balafirên artêşa Îraqê ketin destê kurdan. Zincîra pêla raperîna dijmin bi xafilî zeft kir û paşmayiyên şkestina rejîma Bees li ber xwe birin. Li gel gurkirina agirê Newrozê ku cejna azadî û serkeftinê ye, Kerkûka dilê Kurdistan cara yekemîn di dîrokê de hat azad kirin. Di sala dawîya Adara 1991ê de 4 milyon kurd jî ber êrişên artêşa Îraqê, ber bi sinorên Tirkiyê û Îranê koçber bûn. Wê rûdanê wijdana mirovayetiye hejand û dinyayê dît bê çawa miletekî bê çek jî ber tîrsa artêşeke yek milyoni direve. Hêzên hevpeyman nikaribûn vî şermezariyê bipejirînin û wan herêmeke ewlekariyê heta bi paralêla 36an jî bo parastina Kurdan îlan kirin. Li gora kata Ewropa di 19ê Adara 2003an de, hêzên hevpeyman jî bo rûxandina rejîma Seddam û azadkirina Îraqê dest bi êrişê kirin. Di 12ê Adara 2004an de di encama provakasyona Beesiyên Sûriyê de, li saheyeke Fûtbolê li bajarê Qamişlo, kurdên rojavayê Kurdistanê serî hildan. Rejîma faşîst ya Sûriyê qetlîameke hovane pêk anî û hejmareke mezin ji kurdan hatin binçavkirin. Vî yekê nerazîbûnek li gel Kurdistaniyan û kurdên li metropolan çekir ku ew jî bo şermezarkirina tevkujiyê derkevin kolanan. Her wisa li Brûksela paytexta Belçîka jî balyozxaneya Sûriyê hat dagirkirin û ala Kurdistanê li ser wê hat hildan. Di meha Adarê de bûyereke din ya girîng ci digre ku ew jî cejna Jinên Kedkar yên Cîhanê ye. Mixabin jinên Kurd heta niha bi xweşiya vî cejnê ne hisiyane ji ber ku ji zilaman zêdetir dibin bindestiya civakî, olî û siyasî de mane. Di encamê de em dikarin bibêjin, Kurd, çarenûs û Adar girêdayî hev in û Adar: hêviye, mizgînî ye, serkeftin e, geşbîniya pêşeroja gelê me ye, hilatina roja azadiyê ye, hatina bahar û cejna serkeftinê ye, xemilandina Kurdistanê ye û di heman demê de kul û derd û karesat e, yadkirina gurzên cegerbir e, aware bûn û penaberiye, xwîn û eş e, kîmyewî û Enfal e, tîkelbûna rondikên çavan û beşişandinê ye.

Evîna Welat:

„Li gora min hunermend ew e, yê ku li ser xwe sekiniye û bi kedeker mezin xwe ava kiriye“

Peyama Kurd: Evîn kengî dest bi stran-gotinê kir û cara yekemîn li kîjan bajari derket ser sehnê, li vir yan li Efrînê?

Evîn: Berî her tiştî ez naxwazim ku hûn min weke „huner-mend“ binav bikin. Heta ku tu berhemên min dernekevin ez naxwazim ji xwe re bibêjim „huner-mend“, ez dengbêj im. Di 9 saliya xwe de, min li ber dengê tembûra xalê xwe digot. Piştê bavê min tembûrek ji bo birayê min anî malê, lê li şûna wî ez fêr bûm. Dayika min hez dikir ku ez fêr bibim, wê bi dizî ji min re tembûrek baştir peyda kir. Êdî stranên ku min nizaniba ji ez fêr dibûm. Min stranên Mihemed Şêxo, Meryemxan û Eyşe Şan digotin. Ez cara yekemîn li Efrînê di şahiya Newrozê de derketim ser sehnê. Ez wê demê zewicî bûm, lê dîsa ji min nedixwest bavê min pê bihese ku ez stran dibêjim. Jixwe wê demê hêdî hêdî xelêka li dora jinan ferehtir dibû. Siyaseta rêxistinên kurdî bandoreke mezin li ser civakê dikir. Strangotina jinan weke berê mîna şermeke mezin nedihate dîtîn.

Te di zarotiya xwe de li gelek hunermendan û li awaz û şeweyên cuda guhdarî kiriye. Wê demê te hîna deng û şeweya xwe nas nekiribû. Niha piştî ku tu bûyî Evîn û te şeweya xwe nas kir, tu dikarî bibêji ka bandora kîjan hunermendî bêtir li ser te çêbû?

Wê demê Mihemed Şêxo li cem me bi nav û deng bû. Min her li stranên wî guhdarî dikir. Diya min li radyoya Êrîvanê li Meryemxan û Eyşe Şanê guhdarî dikir. Dema ku Eyşe Şanê „Daykê Qurban“ digot, diya min di ber şuştina kincan re digiriya. Wê yekê bandoreke mezin li min dikir. Stranên ku li ser Kurdistanê dihatin gotin, bêtir bala min dikişandin û hunermendên ku ew stran digotin ji li ber dilê min şerîntir bûn. Li herêma me Cemîl Horo hebû. Me li sêlikên wî guhdarî dikir. Mirov di şin û şahiyên de dengê kê bibihîze, bandora wan li ser mirov çêdibe. Jixwe piştê komên muzîkê çêbûn. Koma Armanç derket, Koma Aştî û Koma Zozan derket. Min her demê dixwest ku ez di nava komeke muzîkê de ci bigrim, lê mixabin bavê min nehişt. Ew hesret di dilê min de ma. Piştî 16 salan bavê min hat vir, me hevdu dît. Min jê re got: «Bavo ez her tiştî li te helal dikim, lê ez tiştê helal nakim, te nehişt ez bibim tiştê». Niha dema ku bala zarokên mirov li ser tiştê be, mirov dixwaze piştgiriya wan bike û bihêle ku bigihên armanca xwe. Dibe ku ji futbolê hez bikin, ji muzîkê yan ji tiştê din. Lê mixabin ev tişt berê di nava civaka me de tune bû...

Ev demeke dirêj e ku em te di şahî, pîrozbahî û şevên taybetî de dibînin, lê belê me hîna albûmeke te nedîtîye, çi bûye sedem ku heta niha te berhemeke xwe negihandîye ber destê guhdarên xwe?

Min gelekî di ser guhê xwe re avêt. Ez dikarim ji bo her kesî xizmetê bikim, lê ez ji bo xwe cangiran im. Keda ku ez ji bo tiştên din didim û min daye, heger min ji bo pêxistinê xebata xwe ya hu-

Wêne: Evîn û Hêvîdar Zana

nerî bida, niha ezê xwedîya berhemekê bû ma. Huner ketiye ruhê min, lê dîsa ji dema ku karekî din derdikeve pêşiya min, ez dibêjim ka ezê pêşî vî karî bikim, piştê karê hunerî. Ev şaşîyeke mezin e. Ez vê rexneyê berî ku hinekî din li min bikin, bixwe li xwe dikim. Min karê xwe yê hunerî xistiye rêza diwemîn. Ez pir pê diêşim, hema bêje her şev ez hêstiran li ser hunerê dibarînim. Bela hinekî dilê we ji bi min bişewite.

Dîtina helbestan û çêkirina awazan ji problemeke mezine gelo?

Problemeke pir mezin e. Her hunermendek ji bo berjewendiya xwe kar dike. Yan lazime tu pir dewlemend bî, yan jî wasîtê te hebin. Wê rojê min di malperê de reklamek ji bo vê yekê dît. Nizanim çiqas pere didin ji bo ku muzîk ji bo wan were çêkirin. Weke hûn dizanin 3-4 televîzyonên me hene û alikariyeke mezine ji bo hunermend û dengbêjên ku nû digihin. Lê belê, ji bo mirov xwe bigihîne wir jî lazime e wasîte û nasên mirov hebin ku bikaribin karê mirov bimeşînin. Kesekî ku min li wir pêşkêş bike tune ye. Ne ez bi tenê, gelek dengbêjên mîna min hatine fetisandin û dengê wan hatiye birin.

Berê hunermend û dengbêjên me ne weke niha pir bûn. Me bi tenê ewên ku di radyoya Êrîvanê de derdiketin, nas dikir. Niha em nema dikarin teva nas bikin. Îcar di nava hewqas hunermend û dengbêjan de, komek bi ser avê dikeve. Pêwîste ew mamostatîyê bikin û şagirtên xwe pir bikin. Lê di nava hunermendên me de ev yek tune ye, her yek dibêje ez û ne yekî din, gelo ev ne nako-kîyeke li gora dîtina te?

Dibe ku hinek vê hevpeyvînê bixwînin û bibêjin, de here lê, li şûna ku tu rexneyan bikî, here li ser dengê xwe

raweste. Lê mafê min û rexnekirinê ji vir û heta ber lingên wan heye. Yê ku xwe mamoste bibîne, lazime deh kesên ji xwe baştir derxîne. Lê mamosteyên me ne deh mirovan, yekî bi tenê ji der-naxin. Ew ditirsin ku cihê wan ji destê wan here, lê ev nerîneke şaş e. Huner û muzîk weke bexçeyekî gula ye, her gulek xwedîyê bêhneke taybet e. Dengê Fatê tiştêkî cuda ye, dengê Leyla Ferîqî şeweyek e, dengê Çopy tiştêkî din dide. Li Başûrê Rojava hunermendek bi navê Şeyda heye. Dema ku M. Arifê Cizrawî distirê, gul li ber dengê wî vedibin û kanî der dibin. Dema ku Şeyda distirê, gul, roj û heyv diçilmisin û melûl dibin. Min şeweya xwe di deng û awaza Şeyda de dîtîye. Li gora min hunermend ewe yê ku li ser xwe sekiniye û bi kedeker mezin xwe ava kiriye.

Derfet çênebûne yan jî te hewl nedaye ku tu li vir bikaribî li dibistaneke muzîkê li ser dengê xwe rawestî û perwerde bikî?

Dibistanên Almanî yê muzîkê pir biha ne. Heta niha di aliyê aborî de derfetên me tune bûn ku ez bikaribim li dibistaneke muzîkê bixwînim. Dibe ku ji niha û pê ve ez bikaribim. Ez demekê çûm dibistaneke Elewîyan. Ez hinekî fêrî baxlemê bûm, lê daxwaza min ne sazbandî bû. Min dixwest ez bibim stranbêj. Piştî demekê ez nema çûm. Lê niha hinek

Evîn li Başûrê Rojavayê Kurdistanê, bajarê Efrînê, gundê Reco ji dayik bû ye. Bavê wê ji gundê Coqê û diya wê ji Hecî Xelîlan e. Ew heta sala 1989an li Efrînê ma ye. Piştê ji ew derketiye xerîbiyê. Ew dayika du zaroka ye. Hogir 16 salî ye û Elend jî 10 salî ye.

dost û hevalên hunermend û muzîkzan soz dane min ku li ser dengê min bisekinin.

Di hilbijartina stranên de pîvana te çi ye, tu bi piranî kîjan şeweya stran dibêji?

Ne modern û ne jî bi temamî klasik. Ez ji şeweya Şeyda hez dikim, ji stranên xemgîn. (li vir Evîn dest davêje tembûra xwe û ji me re straneke Şeyda dibêje)

Me fêr kir ku Evîn ji xemgîniyê hez dike, ji xeynî xemgîniyê ew ji çi hez dike?

Ez ne mirovek e hişk im. Hinek kes dixwazim ji bo gotina stranekê yan ji nivîsandina helbestekê derkevin serê çiyayekî. Ez bixwe dikarim 4 saetan li ber findekê (mûm) rûnim, lê temaşê bikim, bigrîm û ji xwe re li tembûrê bidim. Ez ji deryayê pir hez dikim. Ez hez dikim dema roj biçê ava, li ber deryayekê rûnim û li wî dîmenî temaşê bikim. Ez mirovek e romantîk im. Hûn dibînin min mala xwe tije gul û nebat kirine, têkiliyên min li gel wan jî pir baş in. Ew jî dibin şirikê kêfxweşî û xemgîniya min.

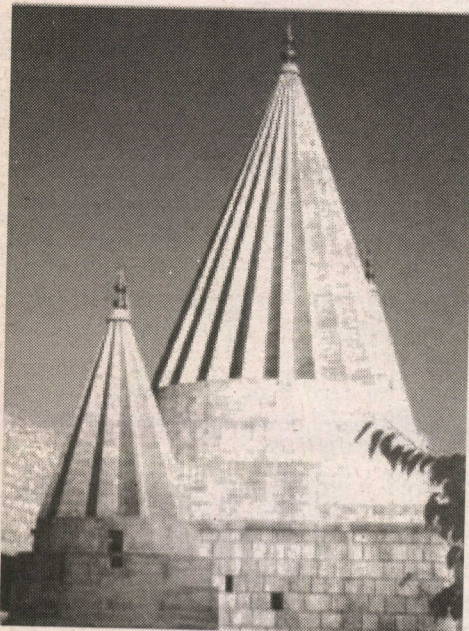
Helbestvan heta ku helbestên xwe neke pirtûk û çap neke, romannivîs heta ku romana xwe dernexîne rehet nabe, berhemên mirov weke zarokên mirov in. Te heta niha berhemek pêşkêşî hezkiriyên xwe nekiriye. Amadekariyên te ji bo vê yekê hene?

Ez vê yekê weke kêmanîyeke mezin dibînim. Ez şerê xwe bixwe jî dikim. Pêwîste ez gava yekemîn bavêjim. Stranên min amade ne. Min hinek stranên folklorî jî herêma Efrînê ji amade kirine ez dixwazim wan jî têxim albûma xwe. Tu kelem li pêşiya min tune ne. Bi tenê maye ku ez wê gava yekemîn bavêjim. Ezê êdî dest bi kar bikim û li ser stranên xwe bixebitim. Em serkeftinê ji bo te dixwazim û emê kêfxweş bibin ku em rojekê mizgîniya derketina albûma te ji bidin xwendevanên xwe.

Ez spasiya we dikim

Hevpeyvîn: Hêvîdar Zana & Fadîl Özçelîk

Daxuyanî derbarey kampanyaya negatîv li dijî Êzîdiyan - beşê II-

Êzîdyatî - Integrasyon û peywendiya bi nûjeniyê re

Derbarey vê xaleyê di raportê de ev yek tê gotin: "Êzîdî kêm caran dihêlin ku mirov çihana wan a girtî bibîne. [...] Ew niha di civakên li kêleka hev de dijîn. Di wêneyê kolanê de ew hema diyar nabin."

Ola me qet ne oleke veşartî ye, wek ku di nivîsarê de tê îdiakirin. Lê belê ji ber çewisandinê, em di dema berê de mecbur bûn ola xwe di tariyê de pêk binin. Em xwe dîr naxin, lê em xwe wekî endamên civaka elmanî hest dikin, ku jê re di warê kesayeti de ji girêdanên me yê berfireh pê re hene. Mirov dikare bêje ku girêdana hestiyar bi welatên ku em jê hatine yan ên ku em tê de hatine çawisandin re, bi kêm e. Nîşê me yê nû, ku her ku diçe bêtir nasnameya elmanî bi dest dixîne, ku ne hêsan e, di serketina di dibistan, zanîngeh û karên xwe de ji derûdra xwe ne kêmîtir e. Em vekirî li ser pîrgirêkên xwe guftûgoyê dikin, weha ev çend sal di cê malpera internê de: [HYPERLINK „http://www.yeziden.de“ www.yeziden.de](http://www.yeziden.de).

Raport civata Êzîdî mîna civakeke xwedî strukturên kevneşop bi şeweyên ramanê yê temenên navîn dide xuyakirin, ku bawer naxin ku kengî "xweşiya di zindanên elmanî" de nas bikin. Ev yek jî ne rast e. Êzîdyatî vekirî, aşitixwaz û ji fanatizimê vala ye. Integrasyona pêşketî ya li Elmanyayê lihevkarina olê bi şeweyên jiyane yê nûjen re diyar dike.

Dema mirov li zagona zewacê binere, divê xaleyek neyê piştguhkirin, ku ev rewş rê li ber Êzîdiyan digire ku bi karê mîsyonari rabe û endamên olên din bîne ser rêya Êzîdyatîyê. Fanatizima olî, ku ji hêzbûna olekê derdikeve, li cem me tune. Em rêzê ji olên din re digirin û xwe ji ber endamên wê nadin alî. Yek ji zagonên me yê bingehîn dibêje: Mirovekî Êzîdî dikare mirovek baş be, lê da ku mirov mirovek baş be, pêwîst nake ku ew Êzîdî be. Di dema çewisandina Emrmeniyayê li Tirkîyê de (1914-1917), Êzîdiyan jiyana xwe xistin xeterê û bi hezaran Fileh ji mirina teqez rizgar kirin.

Xaleyê ku Êzîdî di "civatên paralêl" de dijîn, qet ne di cî de ye. Em nasnameya kulturî mîna derfetekê ji bo dewlemendiyê dibînin. Çandên bilind xwe tim bi pêş dixistin, dema çand û olên ji hev cuda digihan hev û rewşeke rêzgirtina ji hevdu

Amadekar: Hevkariya Komelên Êzîdiyan li Elmanya

re peyda dibû. Lê ger mirov ne ligel hev guftûgo bike û di şûna wê de bi nerîna xwe ya fermendar li ser civakeke kêmayetî bînere, hingî tam ew helwesta ku Frontal21 û Peyama Kurd pêşkêş dikin, piştgiriya avakirina civakên paralêl dike.

Şermezarkirina zordariyê

Berevajî îdiaya di raportê de, ola Êzîdî zordariyê qet napejirîne. Pevçûnên di navbera endamên malbatan de, ku dixwazin heyfa xwe ji kuştinekê yan jî birindarkirina namusê hilînin, ku kesê/a dijber pê gunehkar dikin, di navbera Sisîly û Rojhilata Dûr de peyda dibin. Girêdanê wan bi ola Êzîdî ve tune ye. Ta dema teze jî hin kuştinên namusê hebûn. Piraniya Êzîdiyan kiryarên weha şermezarkirin. Komeleyên Êzîdî bûyerên weha bi tundî şermezarkirin û derbarey wan hin daxuyanîyên bi zimanên kurdî û elmanî belav kirin. Li vir jî em dibêjin ku her bûyer bûyereke zêde ye. Ku daxuyanîya oldarê Êzîdî Pêşimam Hesên Kanat wekî derwê hate pêşkêşkirin, mebesta raportvanan eşkere dike. Tenê ji diyarkirina rastiye: Birêz Pêşimam Kanat di nav Êzîdiyan de xwedî hurmeteke mezin e, lê ew ne berpirsê Êzîdiyanê li Ewropayê ye, wek ku di raportê de bi şaşîti hatiyê gotin. Herweha ji bo diyarkirina rastiye: Kuştina keçeke kurd li Celle, wek ku di raportê de hatiyê behskirin, ji aliyê birayê keçe yê musulman ve hatiyê kirin, ango ne bûyereke Êzîdiyan e.

Encamên kampanyayên negatîv

Em di wê baweriyê de ne, ku hin alavên medyayê yê din jî dê ve mijarê bixin rojeva xwe û dibe ku xebateke bi heman şeweyî bête kirin. Encam ji niha ve eşkere ne: Êzîdî ji me re dibêjin ku ew li ciyên xebatê, di dibistanan û nav cîranan de rastî tawanbarî û cudayîkirinan tînin û nema diwêrin ola xwe eşkere bikin. Emailên bi sixêf û naverokên rasîstiyane ji me re hatine şandin.

Ciyê metirsiyê ye ku herweha polisên Celle bi gotinên bê raman piştgiriya van pêşbiryanan dikin û beşdarî jeirkirina atmosferê dibin. Bêalibûneke bêtir dê ji bo vê pîrsê çêtir bûya.

Wekî kêmayetiyêke olî ku rastî çewisandinên dijwar ji aliyê fanatikên olî dihat û di welatên xwe de hîn jî tê, me li Elmanyayê demeke azadiya olî derbas kir, ku em jê re pîr sipasdar in. Me dest pê kiribû ku em xwe li wir, ciyê ku em lê ne - di dibistan, zanîngeh û ciyên xebatê de - wekî endamên civaka elmanî hest bikin. Bi taybetî komeleyên Êzîdî ku di dema dawî de ji nû ve hatin damezirandin, piştgiriya integrasyonê kir û di nav ciwanan de xebata agahdarî û hişyarkirinê bi pêş xistin. Niha divê em bitirsîn ku ev perspektîv ji me bête stendin û em di vî welatî jî de bêne cudakirinê bîn.

Ev pîrgirêk ne tenê a wan 40 hezar Êzîdiyan e. Lê belê wêneyê şaş ê biyaniyên ku naxwazin cî di nav civakê de bigirin û xerabiyê dikin, di gelek seriyên de xurtir

dibe. Helwestên dijberî biyaniyan pejirandineke ne rastyane distînin.

Encam û akam

Di zagonên Encumena Çapemeniyê ya Elmanî de, li jêr jimara 10ê, hatiye nivîsandin: "Weşandinên di peyv û wêne de, ku di şewê û naverokê de dikarin hestên civakî yan olî yê grûpekê birîndar bikin, bi berpirsariya çapemeniyê li hev naxin." Ev zagon hatiye binpêkirin.

Ji bo me qet nayê fêmkirin, ku ev ne yekemîn car e ku Êzîdî di ZDF û niha Peyama Kurd de ji mîna grûpeke ku mîna mafyayê tê organîzekirin û li dijî integrasyonê ye tê pêşkêşkirin. Dezgeh û kesayetiyan pîspor û herweha daxuyanîyên Êzîdiyan ku li deverîne din jî -ji bo ZDFê jî- hatine belavkirin, bi zanebûn tene piştguhkirin. Li şûna wê, di hîlbijartina kes û çavkaniyan de, bi zanebûn ew kes tene neqandin, ku ji bo xerabkirina wêneyê Êzîdiyan alîkar in.

(1) Me li cem Parêzeriya Dewletê li Bonnê ji ber bêbextî û axaftina xerab li dijî Peyama Kurd doz vekir

Ola Êzîdî ola Kurdan a destpêkê ye. Tevli hewildanên islamekirinê yê berdewam jî, lê Êzîdiyan dev ji qurmên xwe bernedane û weha ew bûne hiş û wijdanê zindî yê Kurdan. Berevajî Kurdan, ku piraniya wan musulman in, Êzîdî nimêjen xwe bi kurdî pêk tînin. Beşek xemgîn ji dîroka kurdî ye, ku Kurdan jî beşdarî çewisandina Êzîdiyan bûne. Ji ber vê yekê, bêtir ecêb e ku rojnameyêke bi zimanê kurdî raporta ZDFê yek bi yek biweşîne, bêyî ku derbarey wê nerîna xwe biweşîne. Ligel ku Peyama Kurd baş agahdar e jî, lê ew derewan belav dike. Li vê derê radeya xerabkirinê ji ya li cem ZDFê bilindtir e. Peyama Kurd baş dizane, bê ew tê çî wateyê ku olek wekî bê Xwedê bête binavkirin. Divyabû ku ew encamên xerab ji bo civata Êzîdî, bi taybetî li welêt, baş anîbana ber çavan. Nivîsareke weha dirêj û yekalî kiryar û helwesta bi mebest diyar dike. Ji xwe piraniya xwendevanên rojnameyêke kurdî musulman in. Zehmetkişandineke mezin jê re navê ji bo ku mirov sîrove bike, bê kîjan wêne dê li cem wan bête piştrastkirin. Ev nivîsar av e li ser aşê musulmanên fanatik. Diyarkirina Êzîdiyan mîna kesên bê Xwedê neberpirsariyê ye û leystikeke xerab e bi êgir re. Bi vê yekê piştgiriya hewildanên hêzên radikal tê kirin, ku Êzîdiyan di siyaseta kurdî de û teze jî di pêvajoya Iraqa nû de, di warên maf û civakî de dîr dixin. Akamên li ser Êzîdiyan li Elmanyayê jî diyar in.

Li Iraqê, fanatikerên olî bêtir kêmayetiyên ne musulman dikin armanca xwe. Bi tenê di her çar mehên dawî de, bi kêmanî 25 bûyerên kuştinê û du caran bêtir êrişên li dijî Êzîdiyan hatin qeydkirin. Tenê ji ber ew mîna kafîrên bê Xwedê tene dîtin, ku ji aliyê vê raportê ve tê piştrastkirin.

(2) Gavên yasayî li dijî ZDF, bi kêmanî doza dayina daxuyanîyê nekirinê derbareyê hin gotinên di raportê de, tene lêkolînkirin.

Kalîteya moralî û demokratî ya civakê di danûstandina bi kêmayetiyên wê de tê naskirin. Cudakirina kêmayetiyên divê bête rawestandî.

Em ji hemî mirovan, bi taybetî yê berpirsaryên siyasî, dozê dikin ku bi şeweyekî demokratîk li dijî van tendensên ku bi tevayî jî welatî re negatîv in, rawestin, ger ev yek ji wan re gengaz be. Em tam niha û li vir jî xwe re "Serhildana Camêran", ku gelek caran li deverîne din tê xwestin, hêvî dikin.

Endamên Hevkariya Komelên Êzîdiyan li Elmanya

Yezidisches Forum e.V. (Oldenburg), Der Heilige E-ZI-DI yezidische Verein in Ostfriesland e.V. (Leer), Gemeinde der Yeziden e.V. (Bergen), Der Verein der Eziden am unteren Niederrhein e.V. (Kalkar), Yeziden-Zentrum im Ausland e.V. (Hannover), Plattform Ezidischer Celler e.V. (Celle)

Werger ji elmanî: Sirwan Heci Berko

Ezdîtî bawarya heqyê, re'mê û Xwedênasyê ye -beşê III-

Eskerê Boyik

Bi texmîna me sebebê hîmlî ew bûye ku ola Êzîdyatî li ser rya qulibandina evdên kurd û dagerkirina Kurdistanê astengike pîr mezin bûye. Êzîdî şikênandin pîr di-jwer bûye. Zanibûn ku hatina zanyarekî wek mixadî, sofî û filîsofêki dema xweyî mezin, bi kiryamet, herêmê da bi nav û deng wê ruhekî nû bide wê bawaryê û dijweryên dijî wan wê bêtir xurt bibin.

Helbet civaka Êzîdiyan jî mixadî zû qebûl nekirin. Bi saya kiryamet, zanyarî û sirra xwe, ya Tawîsî Melek (çawa di nav u'lmê Êzîdyatî de tê gotin) ewî nava civakê da xwe da qebûlkirin, rûpelekî nû di nav vê bawaryê da vekir...

Êzîdî, ku bikaribe ji ber êrişên der-doran xwe biparêze (we demê ew êrî jî derva pîr bi hêz, dijwertir û xeter bûbûn) hewcê rêformên xweparastinê bû. Mixadî di nav vê civakê da hîmê sed-hedeke nû danî. Û anegorî wê sed û hedê jî bi texmîna me hinek tişt hatine guhestin, felsefa sirrê û xweparastinê nava Ezdayê da xurt bû, dewsa navên pîroz yê berê (xêncî Tawîsî Melek) navên din hatine nav vê bawaryê, bingeha xwedênasyê, bîr û bawaryan mane mîna berê. Li Lalişa Nûranî medreseke dîndaryê ya xurt ava kir. Navê xweyî mezin nava Êzîdyatî de nivîsî, bû rêberê wêyî heta hetê. Bandora mixadî li ser civaka Êzîdî ewqas mezin bû, ku ji pey wî ra jî u'lmê bawaryê Êzîdyatî çawa u'lmê mixadî hate navkirin. Heta qewl, beyt, kitêbên Êzîdiyan yê pîroz û rêform-guhertinan ku payê pîrê dema Şêx Hesên, lawê Şîxadyê dîda da pêk hatin tev bi navê Şîxadî va tînin girêdan.

Jinekolog, mērekolog, dīnekolog Prof. Doc. Dr.

Fatê Were Civatê

Şêxbat

Xaltika Fatê, 8ê Adarê li te û li hemi jinekolog û mērekologan pîroz be. Gelo te cejna xwe çilo pîroz kir? Herweha ez 8ê Adarê li heywanên "mê" ji pîroz dikim û ji heywanan re dibêjim ku em jin li piştta we ne! Em niha çend keç û qîzên 70 salî hatine cem hev û me bîrbara avakirina "Partiya bîseksuel û feminîstên jinên 70 saliyên Kurdistanê" daye. Ji bo kesên ku bixwazin bibin endamên Partiya me, rêbaz û destûra me ev e:

1. Divê temenê we ji 70 salî ne piçûktir û ne mezintir be. 2. Divê we bi kêmanî serê zilameki jêkiribe. 3. Divê destê we li destê zilaman neketibe û we zînekari bi zilaman re nekiribe. 4. Divê we hiç goştê mirîşka nexwaribe. İcar Fatê Xanim, me di nava xwe de bîrbar da ku em te bikin seroka Partiya xwe. Ma gelo te soz daye hinekê din?

Xecoka Doxînsîdyayî / Paris

Porkurê Xecokê, bila 8ê Adarê li te û Partiya te ji pîroz be ez qurban. Ma çilo min 8ê Adarê pîroz nekir, bi serê teyê 70 salî û çermê teyê qermeçî, min xwe li erdê xist û xist û xist heta go ez totlanî hev bûm. Piştî ez totlanî hev bûm îcar min şûşek araqa Tîrko - ewa sexte - vexwar û ez dêhn bûm. Piştî dêhnbûnê min rahişt xincera soranî û berê min serê mêrê xwe jêkir û kir qurban 8ê Adarê. Dûvre ez bi dû zarokan ketim, hinekan xwe ji pencerê avêtin, hinekan derî şikenand û toz û tirabêlk di malê de rabû. İcar te bidîta, bû wî-wîta ambûlans û polîsan û dora mala me bû wek roja meşerê. Tam di wê teqûreqê de telefonê got "zîrrrrrrr" û ez veciniqim. Tu nabê min xewn didît peppûkê! Yastarrrr! Ev xewnên 8ê Adarê ji ji xewnên "konfederalîzmê" ji malxirabtir e haaaa! Welhasilikelam, ez serê teyê xurîfî neêşînim, Partiya we li hemi keçik û qîzîkên 70 salî pîroz û bimbarek be rebîî! Emrê we 70 salî be! Lê ez qurban, ezê nikaribim bibim seroka Partiya we. Çima nikarim? Ji ber go ez 69,5 salî me û ez bê goştê mirîşka nikarim tu gûkî din bixwim. Hinekî doxîna xwe sist bike peppûkê!

Xaltika Fatê, bi serê teyê go ez nadim bi dîmsa Entabê, vê siba xêrê moralê min û hevalê min bû jehr! Te go çima? Teww, teww, teww! Ma neheqîya go li min û hevalê min bûye, bila li "gûlû-gûlû"yên Afrîkayê nebin rebîî! Vê sibê ez ketim nav rûpelên internetê û min hevîdîna "Serokê Konfederalîzma Ruha ye" xwend. Bi carekê moralê min bû sîfir! Jina min ji ji Ruhayê ye. Hema ez rabûmê û lêxe û hey lêxe! Ma min îşê lîxistinê lê kir! Te go çima min lîxist? Ma ezê çilo lê nexim! Navê min Hiso ye û ê hevalê min ji Heso ye. Serokê Konfederalîzma Ruhayê dibêje "ez ne Hiso û Heso me!" De îcar yaboo! Ma ji vê mezintir heqaret heye ji bo xwedê! Ma îcar ez zarokên xwe ji bikujim ne heqê min e! Ka stuyê xwe bişkin û riyekê pêş me bike, yan na min û jina xwe hevîdî aniyê ber berdane haa! Zûûû! Heso û Hiso ye xincersor / Enteb

De îcar yaboo, Xecoka Doxînsîdyayî ne bes bû îcar bû dora Heso û Hiso iii ihiii! Ê lao ma Heso û Hiso ji navin hey ker kurên kerêê! Ma nav li dinyayê qelyabûn go dê û bavê we ev nav li we kir hêê! Heso û Hiso! Ê lao ev ne navê Pêxemberaye, ne navê serokaye, ne navê ewliyaye, ne navê teyrik û tîlûra ye. İcar ev çî navin yaboo? Zû rahîjin xincerên xwe û herin cem dê û bavê xwe û bêjin" segbavno, ma ji Heso û Hiso pêve tu navê din nemabûn we ev nav li me kir? We çima navê me nekir "Evdoo, Mîsto Kemal, Kaytan, Kalkan, Aygan, Perîncek, Kûçîk?" İcar Heso û Hisokên mino, zû herin serî li dadgehê xin û vî navê bêoxîrî ji ser xwe rakin. Yan na, bi xwedê heçê go rabe û rûnê wê bêje "ma ez Heso û Hiso me!" Te go jina te ji Ruhayê ye? Çima tu nabê mala te çûye mîratê bavê mino! Çima tu nabê tu zavayê Pêxemberayî heyran! Ma tu nîzanî go dibêjin "zave dehşîkên xezûrane!" Ê bi xwedê heta tu dehşîkê Konfederalîzma Ruhayê bî, wê serê te di nav qûmê de û qûna te belbelotî be!

fate@peyama-kurd.com

Pêkenok berhevkar Bavê Ronahî

Mihemed nasnake, İsa jî xeyidî ye

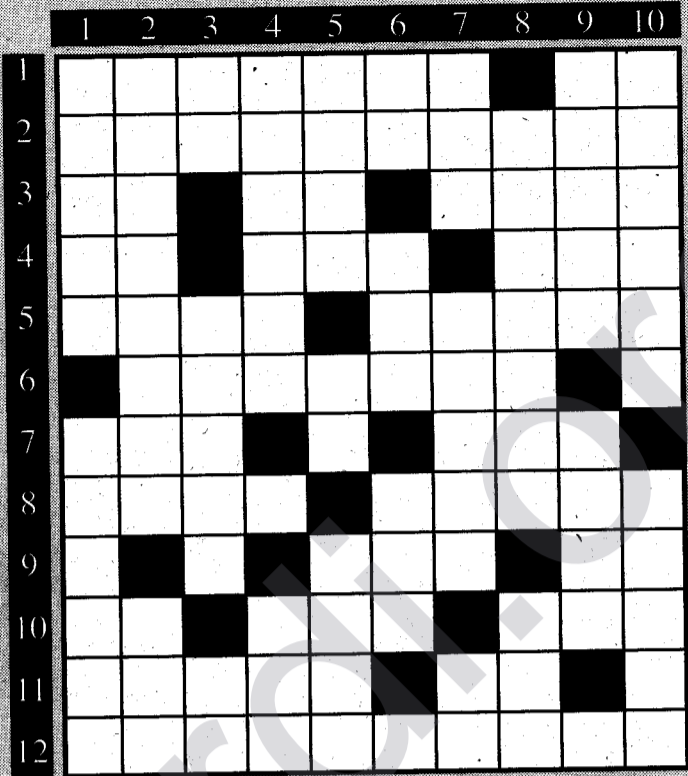
Li bajarê Hekarya, navça Beytusebabê xortek ji eşîra Jîrkîyan û keçek Keldanî dilê wan dikeve hev û hevîdî direvînin. Piştî revandinê, kesên qedîrgiran dikevin navberê û lihev tî. Jiber Keldanî xirîstîyan in, keçik dibe Misilman û bi hev re dîzewicin. Mehek piştî Misilmanbûnê û zewacê, keçik dimire. Ku diya keçekê mirina keçê xwe dibihîze tê gundê keçê wê lê, li ser cenazê keçê xwe

digirî û li çogên xwe dixê û bi dengê bilind dibêje: Aaaa! Keça min, te jibo çî bi destê xwe xwe avêt agîrê cehnemê! Vê gotinê çendcaran dubare û sêbare dike, Jinîkek Misilman ji diya keçikê dipirse: Xwişkê ma tû çava dizanî keçê te diçe cehnemê? Diya keçekê dibê: Çawa nîzanim! Mihemed hêj ew nasnekirîye û İsa jî jê xeyidîye, ma wê kî jêre şefaate bike û bi xwere bibe bihuştê!

Xaçerêz

SEREJÊR

1. Bikêrnehatî, zîwan, ewan / navnîşan, berçavî
2. Deste, hûnan, baq / heq, par
3. Du tîp / nexweşiyek / kurtenivîsa malên gund
4. Navekî jinan / amo, mamo (paşûpê)
5. Xwedayekî Grêkiya / kok, reh / bexçê buhuştê
6. Ne, no, gotinek neyînî / qewîn, hişk, ne hêsan / xwedê-nenas, kafir
7. Girêdanek internetê / bi atomê ve girêdayî / di qelamaçan de yek
8. Perê rojanê, heqdest / reyîna kûçikan, dengê sê
9. Bager, tofan (paşûpê) / meha Newrozê
10. Masîyekî mezin (paşûpê) / derfet, mecal, kês

ÇEPERAST

1. Vexwend, dawetkir / çêbû, hat dinyayê
2. Bihevreyîyana du welat an herêman
3. Agir, namûs / notayek / avrûbûn, şet
4. Damar, rehên qalind, kok / pêxemberek / kur, xort (paşûpê)
5. Bankirîna mellê / şiklekî dansa Latîna Amerîkî
6. Bîndestî, koletî, hêstîrî
7. Maddeyek teqînê / navekî jinan
8. Şewat, êş, rivîn / kesên ji Amedê
9. Hatîn, pêşeroj / kurtenivîsa Amerîkîyûmê
10. Pronavê yekem / mezêl, koç / wezîfe, bar, berpîrsiyarî
11. Amûrek(hacetek) pêxistinê / bi soranî av
12. Welatê Afganî

Bersivên hejmarê berê

Çeperast

1. Çand / arabî
2. Afîrand / av
3. Ng / arî / ac
4. Dad / dnîrîd
5. İnedâ / inî
6. İsa / ar / ên
7. Astronot
8. Vt / ala / naz
9. Das / endeko
10. Anîz / vîr
11. Nêr / sed
12. İgrêmeloç

Serejêr

1. Çandî / avdan
2. Afganîstan
3. Nî / dest / sîng
4. Dra / dara / zêr
5. Arda / ole / rê
6. Anîn / anane
7. Rd / ro / se
8. Arî / tnevel
9. Bacîne / akîdo
10. İv / dinazor

Remildank

Beran (21.03-20.04)

Bext û sîtda te pir e. Haya te ji neyarên te hebe. Heya ji te bê di bin bandora kesî de nemîne. Bi zîmanê xwe karibe.

Mêzên (23.09-22.10)

Tendurîstiya te baş e, lê di xwarinê de li xwe miqate be. Zêde bi dû xeyalan nekeve, erênî û realist be.

Gamêş (21.04-20.05)

Ji xwe haydar be û li tendurîstiya xwe miqate be. Hevîdar be û bêhêvî nemîne. Mêvan û nûçeyên xêrê tî.

Dûpişk (23.10-21.11)

Ew gelekî ji te hez dike. Fersendan ji dest xwe bernede. Riya te vekirîye. Sernermî û bêhnfirehiyê ji dest xwe bernede.

Cêwî (21.05-21.06)

Haya te ji te hebe, bila dost û hevalên te te nexapînin. Bila hinekî haya te ji mala te ji hebe. Haydar be.

Kevan (22.11-21.12)

Pir li ser tiştan nefikire û serê xwe neêşîne. Nede dû tiştên derbasbûyî, li pêşeroja xwe bifikire çêtir e.

Kevjal (22.06-22.07)

Heger te dest bi karekî kir, nêvçî nehêle. Lezûbezê ji ser xwe bavêje û zêde aciz nebe. Rê li ber te ye.

Kovî (22.12-19.01)

Van rojan wê çûnûhatina we pir be, lê wê hizûr û rewşa we xira nebe. Riyek dûr û dirêj li pêşîya te ye. Hinekî bi aram be, tê bigihê armanca xwe.

Şêr (23.07-22.08)

Carna tenêbûn baş e, lê ne hertim. Rabûn û rûniştina bi dostan re meriv fêrî gelek tiştan dike. Hissî nelive, bi pîvan be.

Satîl (20.01-18.02)

Dost û hevalên te ji te hez dikin. Wê karê te baş bimeşe. Di nêzikê de wê nûçeyek xêrê ji te re bê, tê gelekî kêfxweş bibî.

Simbil (23.08-22.09)

Gava xwe li gor xwe bavêje. Serê xwe bi her tiştî re neêşîne û barê zêdeyî hêza xwe ranegere. Ne xemxwar be.

Masî (19.02-20.03)

Tu pir westiyaye, kêfa te ne li cî ye. Demekê ji derûdora xwe bi dûr keve û hinekî bêhna xwe berde. Bêhna xwe fireh bike, wê her tişt derbas be.

Zelal

ava fêkiyên
xelatê

Navend:
Trink-Zel (Köln)
Tel.: 0221 376 24 05

Bayiyên Zelal

AKCAN GmbH (HAMBURG)
Tel.: 040 723 402 96

LIZA GmbH (BERLIN)
Tel.: 030 390 380 30

ESD Softdrink GmbH

(MANNHEIM)
Tel.: 0621 318 76 70

TRINK-ZEL II
(DÜSSELDORF)
Tel.: 0211 49 62 150

CAN GETRÄNKE (ESSEN)
Tel.: 0201 289 74 17-18

TRINK-SEM (DORTMUND)
Tel.: 0231 981 86 23

HARRAN GmbH
(FELLBACH)
Tel.: 0711 592 08 64

CHAPLIN GETRÄNKE
(BREMEN)
Tel.: 0421 691 96 78

EURO-FRESH-FOOD GbR
(ERFURT)
Tel.: 0361 26 27 516

TRINK-ZEL I (KÖLN)
Tel.: 0221 977 63 11

NERGIZ
Tel.: 02562 22 168

باوکه رډبوتنه کان!!

سارا که ریم . له آلمانیا

بايه خانې پياو به خيزانه کې واتای نهوه نښه که خهرجی رډانه یان بډاښت، یان جار به جارېک به لالو نښه کوه مال و منډالی بیات به لایه کدا، یاخود له مالوه دابښت به به ریمو کترتو لکه کوه خهرجی کږېنی تم که مال و نهو که مال بیت و که بهجو کترین قسه ش بکیت، راسته خو به پرووتا دهنه قته ووه و دلایت، نهوه نښه له مالوه هم، چیت لهوه زیاتر دهویت؟ نهوهی که دهخو ازلم لم ستونه کورته دا بیخه مه روو نهو راستنیه به که پیاو به گشتی له دواى نهوهی که ژیاڼی هاوسه رایاتى دهست پښه کات، ئیدی پاش ماوه پیکې چ دوور یان نرېک، نه رکی مال وهک کارېکی رډتینی نه خام نه دات و زور جار به دم بوله بول و بیژار په ووه داواکار په کانی خیزانه کې خپه جیده کات، هر وهک نهوهی به سوخه گیراښت! کاتیکش که میزاجی ته واره و تاقته هیبه، نهوا ده بیت هاوسه رکه کی رووخش بیت و به جوانترین شیوه خوی رازاندنیه ووه، خو نه گهر واش نه بیت، نهوا راسته خو هاوار دهکات و دهکات بهو رډه زی که قهره ونښی تیا کوژا، جاری واش هیبه که ریډه کوهیت کابرا له دهره هج کارېکی نه بیت و ماره پیکې نا ناسای له مالوه بیت، نهوسا فیلمی دیکه کار دهکات، چونکه به بریزیان بیتا قته لهوهی که ناچار په ووه بخزیه مالوه، نهوا فتر خهرجی بر و بیانووی جزواو جزره، جارېک رهخه له خو ازلم دهگریت، جارېکی تریش رهخه له پاک و ته میزی مال، یان له دهنگه دهنگی منډال دهگریت، خو منیش نه بیت له کاتیکې لهوه جزره له حالته ناماده باسدا هم، چونکه هممو شته کان له کوژا لیدیا روو په رووی من دهپه ووه، نازالم پیاو کوی دهگاته نهو راستنیه به که نافره تیش وهک نهو ههستی هیبه و توشی بیزاری نارخه تی دهپه ووه و زور جاریش پیوستی به جزه کوژا لیدیا که له گهل دورو په رکه هیبه، پیاو بهو هلس و کهوته میزاجیه تی" که له گهل مال و منډالیا نه خجانی دهوات، هر لهوه دهچیت که ملی به زور گیراښت و کرایت بهو مالها! نهو واده زانیت من تهنه چیت کاتی پیوست! نهو خیزکر و بوو که شووشه پیکې جوانیشم بز هه نده کاتی پیوست! نهو واده زانیت منډال تهنه نه رکی سار شانی ژنه و نهو تهنه نهوهی له سه ره که ناو به نار دهستگ به سه ریاندا بیتت یان بیانبات به لایه کدا، منډال نه گهر پیوستی به سوزی دایک هه بیت نهوا به هه مان شیوه پیوستیه کی نهوتوی به هاو پیوستی و هاوسوزی باوک هه به، خیزان "هر وهک پیاو" شتی رډتینیان چه لن نښه و باوکیکې نالیان ناویت که وهک رډبوتیک مامله له گهل خیزانه کېدا بکات، بهلام له هه مان کاتیشا دهپه ویت مال و منډال به تابه تیش هاوسه رکه کی" به دل و به کیان بجن به دهگپه ووه!!

به کور دی بدوی، به کور دی بخوینه، به کور دی بنووه، به کور دی بیر بکه ووه!

Alan-Food GmbH
Döner
Kalite **Erzani** **Servis** **Culux**
Mirisk
SERANSERİ AVRUPA
 Belcika Almanyaya
 Tel.: 0484 606 930 Tel.: 0172 438 7704

شای جوانی له یورپا یو سالی ۲۰۰۵ شهرمین شهر یوه ۲۰۰۰

سه رکه و تیکي زانستی له بواری چاودا
 زانا نه امریکه کسان گووتویانه که جینز مکیان دوزیو ته ووه به پر سپاره له نیوهی نهو نه خزیانه هی که توشی چاو دهنه ووه، نهو توژینه ووهی که له گوډاری (ساینس) دا بلاو کرایوه، پییده چیت که شورشیک له شینواری چاره سه رکرکی فو تانی چالی چاودا بیتت نه اراوه، به هوی دوزینه ووهی نهو جینزه، ده تانریت هه ندهی لهو نه خزیانه هی که له پییریا توشی مرؤف دهنه ووه، دیاری بکرین و هر زوو ریکه چاره سه ری پیوستیان بز دابنریت بهر له که پشتن به قونای پیری، زاناکان پینان وایه که هه ندیک فاکتر هه ن هال و مهرجی گونجاو بز تور شپوونی مرؤف به نه خزی چاو، دهره خسینت، وهک قهله ووی و جگهره کیتیان.

توتان خاموون نه کوژاوه!

لیکواله روان جه خنجان له سه ر نهوه کور که فیزعینی میسری دیزین (توتان خاموون)، نه کوژاوه وهک تا نیتنا نامازهی پندراوه، پلگو پتی دهچیت گیانی له دهست دایت به هوی نهو دهره نه خجانه هی که له شکاندنی قاچکی کهوتیوه ووه.

لیکواله روان تومینان خواست که نهو دوزینه ووهی به بیتت هوی نهوهی که واز له مؤساکه ی "تاموون" به پیریت که تمه نی دهگاته ۳۳۰۰ سال و چیدی

دهستکاری نه گهن، جی نامازه پیدانه له له نه خجانی نهو وینه تیشکیه لایه لایه که له مؤسای "تاموون" گیراوه، دهره ووتوه که له وانه په نهو فیزعونه ماوه پیکې کورت بهر له مرینی، توشی قاچ شکاندن بو بیتت. شایته گوته که که له سالی ۱۹۲۸ له نه خجانی وینه پیکې تیشکی که بز توتان خاموون "گیراوه، دهره خستیوه که چاره تیشکیک له نار که له سه رییا هه بووه و نهوهش بز چوونی کوشتی هیتا به اراوه.

سه گیکي بی وینه له وهفادا

کاتیکش که نهو خاوه نهی مرد ژیان لای نهو ناژله به وهفایه هج واتایکی نه ما و مال تارایی

په یامی کور د ناماده ی بلاو کر د نهوهی ریکلامه ی بازگانی و بروسکی پیروزیایی و پر سه نامه به بهر خیکی گونجاو

NEW PLAN
 تپه نامادهی خدمت کردنی مارا لیبانی کور ی عزیزین
کوردهستان له ریگای تارانه ووه
 فیژای تیران له ماوهی دوو هه هفتهدا
له گهل مهر بلتیکي دوسره ی تاران، مه وادی خو ازلم له شیکترین ریستوران له تاران به موزیکي زندگی زندگی
 Thomas-Mann Str, 24
 53111 Bonn
 Germany
 Tel.: 0049 (228) 180 24 34
 Fax: 0049 (228) 180 24 38
 E-Mail: info@newplan-travel.de
 www.newplan-travel.de
سرتاسه ری جهان بیت بز
سرتاسه ری جهان
مهمی
عمره
کهرتی توریستی
بز سرتاسه ری جهان
تاران له ۲۲۰ کوه

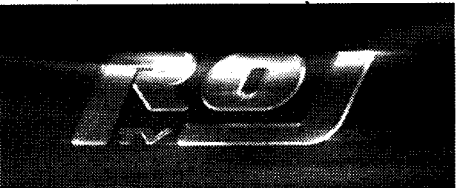
Rewşa Televizyonvaniya Kurdî û bendewarî - 1 -

Serhad. B. Rênas - Amed

Televizyona dirust di sala 1936ê de bi navberîya BCC dîsa li Londrayê pêkhat. Li DYA jî yekem kompaniyaya televîyonê NBC(National Broadcasting Company).Piştî şerê Cihanê ya II. Teleciyon bi lezekî mezin di nav jiyana civakî de cihê xwe girt. Bi pêşketina teknoloji re televizyon jî ji nav peresendinek mezin de derbas bû û li hemû Cihanê bi milyonan kes bi xwe ve girêda. Televizyon dahênanek wisa bû ku bi rastî jî bandora xwe li ser hemû warên jiyane heta ser politikayên dewletan, hest û jiyana mirovan û li ser îdeolojiyan jî kir. Niha di cihanê de bi hezaran satalaytî, herêmî, liser internetê televizyon hene û ji aliyê bandorî (di her warî de), aborî, civakî û sektori de hêzek pîrr mezine. Ji malekê biçûk bigrin heta bi telefonên mobil ev amûra ku yek ji nûvedana sed sala dawîn tê hesibandin tê temaşe kirin.

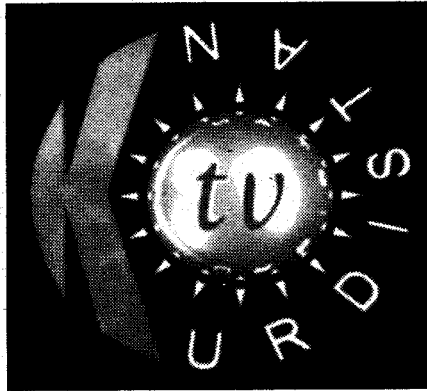

Netewa Kurd cihê xwe bi nasnameya xwe di televîzyonê de gelek dereng dît. Lê televîzyonvaniya satalaytî ya Kurdî ne ewqas dereng destpêkir. Ji ber ku ciranên Kurdan -wek- Ereban di sala 1993an de, Tirkan jî 1992 an de cara yekem xwedî televîzyonên navnetewî-satalaytî bûn. Ji bo netewa Kurd ev dîrok 1994 e.

Bi destpêkirina li cihanê cara ewil weşanên televîzyonê di sala 1925an de li Londra destpêkir. Piştî vê dîrokê, yekem weşana weşanên herêmî a televîzyonên PDK û YNK ji 1991an jî vir ve nêzî 15 sal derbas bû. Di 15 salan de televîzyonvaniya Kurdî gelek pêşket. XEBAT TV ku li Duhokê di sala 1992an de hate damezrandin û hin jî bi navê K.TV-DU-HOK weşan dîke, televîzyona yekemîna bi Kurdî di nava Kurdistan de bû. MED TV ku li derveyî Kurdistanê hatibû damezrandin yekemîna televîzyona Kurdî bû ku netewî, satalaytî-navneteweyî weşan dîkir. MED TV di sala 1994an de dest bi weşanê kir û di sala 1999an de hate girtin. Piştî girtina MED TV, MEDYA TV dest bi weşanê kir. MEDYA TV jî di sala 2003an de hate girtin. Di heman salan de (1997-1998) Kurdistan TV û Kurdsat TV jî bi şeweya satalaytî dest bi weşanê kirin. Televîzyona fermî ya Îranê Sahar TV jî her roj nêzî 6 katjimêr Kurdî weşan dîke ev jî bo Tirkîyê û Suriyê mîna keke başe. Televîzyona fermî ya Tirkîyê TRT jî di 2004an de di hefteyê de katjimêrek dest bi weşana

Kurdî (Kurmançî-Dimilî) kir. Bi xebat û hewildanên Kurdan û bi alikariya Ewropîyan di qanûna weşaniya Tirkîyeyê de derbendek hebû. Sembolik be jî dewlet di radiyo û televîzyona xwe de mecbûr ma ku dest bi weşana Kurdî (kurmançî-zazakî) bike.

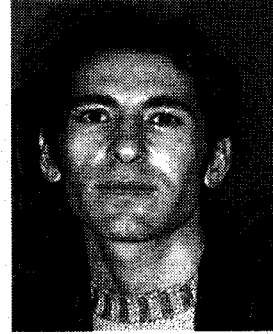
Herî dawîn di sala 2005an de ji Kurdistanê Azad televîzyonek bi navê ZAGROS TV û awayekî satalaytî (Zagros TV ji bo demekê tenê weşana xwe ya bejayî dîke) û bi weşana bejayî dest bi weşanê kir. Her wiha li Ewropayê televîzyonek Kurdî bi navê ROJAVA TV di 11 Adara 2005an de dest bi weşana satalaytî kir. Kurd êdî delfet û hesaniyên teknoloji jî hêdî hêdî bikar tînin. Mîna dawîn a vê yekê ev bû ku di sala 2004an de yekem televîzyona internetîya Kurdî bi navê KNN TV (Kurdistan News Network) dest bi weşanê kir. Li ser internetê weşan erzan be jî, bêqelîteyî û ji ber hin sedemên din, weşanên ku li ser internetê tînin kirin zêde bal nakşîne. Li ser internetê herî dawîn di Sibata 2005an de bi navê ÊZÎDÎ TV ku ji layê Kurdên Ezîdî ve hat avakirin, dest bi weşanê kir. ÊZÎDÎ TV 24 katjimêr weşan dîke.

Li Bakurê Kurdistanê hin televîzyonên cigayî hindik be jî bi zimanê Kurdî weşanê dîkin, pirani klîpên Kurdî diweşînin. Niha di televîzyonvaniya Kurdî de valahîyek mezin heye. Gel li benda televîzyonên nû ye. Televîzyonên li Kurdistanê Azad ku hejmarên wan nêzî 20 e û herêmî weşan dîkin divê derbasî satalaytê bibin. Bi vî avahî ewê valahîya hanê hinêk be jî tije bibe. Di televîzyonên Kurdî de ji ber rewşa wan a aborî û mîsyona wan a siyasî profesyonel bûn ne pêş de ye. Divê televîzyonên gelê Kurd jî bi dehan be. Divê nîjên û ji bo muzîkê, belgefilmê, çandê, dengubasê, teknolojiyê û hwd... li gor mijar û şaxan televîzyonên cewaz bêne avakirin. Di serî de mijarên wek diplomasi, pêşxistina çand, huner, muzîk, ziman hwd... a Kurdî bibin himên bingehîn ên televîzyonên Kurdî. Divê bi dehan televîzyonên Kurdan bêne avakirin. Belam wek televîzyonên Tirkan bêqelîte, tere tûre, bêrûkar û ji bo pêşketina civakê bêbandor be, 50 heb televîzyonên Kurdan jî hebin vala ye, heç nebe baştir e. Asta wespa televîzyonvaniya Kurdî divê li ber hemû mijaran be. Di Kurdistanê Başûr de ji bo pêşketina medya Kurdî bingeh diruste. Li gel kêmbûna amûrên ragihandinê di serî de kêmbûna televîzyonên Kurdî û di medya Kurdî de kêmasiya din, nebûna profesyonelbûnê ye. Divê berî her tiştî ev kêşe bê çareser kirin.

Heyama Nû

« Jar lê Sermest », romana Lokman Ayebe -beşê III-

I. Seydo Aydoğan

Di vê romana ku bi helwêsteke kurmançîhez û bi pênûseke jîr hatiye nivîsandin de, du hêlên din jî hene ku divê mirov hebekî din bala xwe bide wan. Yek ji wan ku ya herî giring e, psikolojiya lehengên romanê ye ku me di nivîsa berê de dest pê kiribû; ya din jî zimanê vegotinê ye ku, ji ber nebûna cihî, em ê bihêlin nivîseke din.

Hêla vê romanê ya psikolojîk yek ji sedemên sereke ye ku xatirê vê romanê li cem me zêdetir dîke. Herçî leheng in, gava ku ew di nava rewşên xwe yên sosyo-psikolojîk de hatibin avakirin xurt dibin. Nivîskarê ciwan, Lokman Ayebe, hay ji giringiya vê fonksiyona psikolojîyê ya di romanê de heye û serê xwe heta ku jê hatiye bi vî hêla lehengê xwe êşandiye ku ev yek ji bo berhema wî ya yekem biserketîneke mezin e û pîrozkirînekê heq dîke. Di berhemdariya kurdî de, mixabin, ev hêla lehengan ku pêdivîyeke avakirina lehengan a bingehîn e, pir kêma xuya dibe.

Lokman Ayebe bi hewildayina ravekirina rewşa Sermest a derûnî xwe jî vî kêmaniyê xelas dîke û romana xwe jî gelek romanên kurdî yên din ve diqetîne. Monologên Sermest ku di romanê de baş hatine bicîhkirin, û ku piştî xwendinê jî baş di bîra mirov de dimînin, di vî warî de ji bo xwendevanan dibin pîreyên naskirina hişê leheng. Bi xêra bikaranîna van monologan helwêsta Sermest ya li hember bûyerên ku li dora wî digerin û herweha biyanîbûna wî jî di nava atmosfereke kafkaesk de baş tînin fahmkirin. Ne ji wê bûya, ev roman dê nehataya fahmkirin. Hêviya herî xurt ku Lokman Ayebe dide mirov jî di vî warî de ye. Belkî ji bo vî mijarê di romanê de mîna herî xweş helwêsta Sermest ya li hember rojbûyîna yekî bi navê Serhad e ku li barê ji bo wî stran tê gotin. (r. 44-45) Lê belê, nivîskar vegotinê rewşên psikolojîk û tevgerên lehengan ya di nava bûyeran re bi monologan bi sînor nake. Herweha, tevgerên lehengan yên di nava dialogan re jî baş hatine ravekirin ku mirov fahm dîke ku Lokman Ayebe dizane ku avakirina dialogan ne bi tenê ew e ku hema mirov peyvên lehengan li dû hev rêz bike. Ew bi vî hêla xwe ve jî xwe jî gelek roman-nivîsên kurd ve diqetîne.

Bi tenê gazîndek dikare ji nivîskêr bê kirin: çima bi tenê Sermest?

Pirsgirêke romanên yekkesî ew e ku lehengên din tim qels dimînin. Dilşad di vî warî de mîna keke baş e. Ew bi tenê bi hunermendiya xwe ketiye vê romanê, lê weke kesayetiyeke xurt ku li ser hatiye xebitîn xuya nabe. Mixabin ji ber ku kameraya nivîskêr tim li dora Sermest digere, em hema hema jî wî pê ve kesekî

din nabînin. Monologên Sermest jî bi wî awayî hatine avakirin ku heta dawîya romanê jî em nikarin li ser mirina hevalê wî tiştêkî fahm bikin. Ji gotûbêja navbera Dilşad û Sermest de jî û di hemû beşên din de ku behsa mirina Jêr dibe de, em dibêjin qey Jêr xwe kuştîye lê bi dû re em fêhmînin ku

mirina wî li Sermestê bû. Ev tercîha nivîskêr weke amadekirina bûyerê balkêş be jî, lê gava ku monologên leheng di romanê de çalak bin, mirov dibêje qey Sermest rastiya mirina hevalê xwe jî xwe jî vedîşere. Di vî warî de, weke têgeh kuştin û xwekuştin di romanê de weke ku gelek caran bi zanebûnî tev li hev bûbin xuya dibin. Di nîqaşa bi Dilşad re, Sermest xwekujiyê weke çareseriyekê jî bo xwepaqijkirina ji « vî gemarê » (r. 46) diparêze û diçe bi dû re xwe dîkuje, lê belê mijara nîqaşê xwekuştina hevalê wî ye ku di eslê xwe de ne xwekuştinek e. Ew ji aliyê Sermest ve hatiye kuştin. Ji bo çî em vî yekê weke kêmaniyekê dinirxînin? Li gora me bi nîqaşên bi vî rengî roman ji mijara xwe ya sereke bi dûr ketiye. Ji ber ku ev roman li ser kuştinekê hatiye avakirin û sedema vî kuştinê jî ji bo romanekê têra xwe heye û pêdivî bi felsefîzekirina tercîha lehengan ve tune ye. Ji ber wê ye ku ew nîqaş baş bi cih nebûne û weke biyaniyên vê romanê xuya dibin. Heke nîqaşek diviya bihataya kirin, ew jî dê li ser biryara kuştinê û xwekuştina bi dû re bûya ku me bingeha wê di nivîsa berî vî de danibû û giringiya wê ya civakî diyar kiribû.

Nîqaşên li ser hunerê û felsefeyê ku bi tîkîliyên derdora Sermest re di romanê de xwe didin der, li gora me ji bo vî romanê zêde ne. Di berhemên yekem de mirov tim dixwaze hin zanînen xwe jî bixe nava berhemê û bi vî awayî asta xwe diyar bike. Di romana Lokman Ayebe de, ne zêde be jî ev hêl heye. Ji ber wênesaziya Dilşadê ku yek ji lehengên romanê ye navên mîna Wan Gogh tînin fahmkirin, lê belê navên mîna Vivaldî, Hendel, Chaplin, Stradiveryus, Kafka, Nietzsche û hwd. di vî warî de dikarin weke pîneyên nebaş werin nirxandin. Lê nivîskar xwe bi vî yekê sînor nake, li ser « çar demsal » a Vivaldî û felsefeya Nietzsche jî hin nirxandinan bi rêya romana xwe dîke ku qet hewce bi wan tunebû. Herweha mirov fahm nake bê jî bo çî « cogito ergo sum » a Descartes bi latîni ketiye vê romanê, ji ber ku Descartes « Discours de la méthode » bi fransî nivîsandiye û ew hevok jî weke « je pense donc je suis » di serê beşê wê berhemê yê çarem de xuya dibe. Xwezî nivîskar xwe li van navên giran negirtaya. Gava ku mirov bala xwe dide tevna vê romanê ya tîkîz, hingê mirov li ber van zêdehiyan dîke.

Di nivîsa bê de em ê behsa zimanê vê romanê bikin.

Xalitê Hekarî

Vaye Newroza pîroz dîsa hat. Newroz, ne tenê wek cejnek netewî, lê bi gellek mane û naveroka xwe ve jî dewlemendiyek me Kurdan e. Berî her tiştî Newroz netewîye, ji ber ku ruh û rewanê Kurdayetiyê di can û bedena me de xurt û tekûztir dike. Newroz nîşana tifaq û yekîtiyê, ji ber ku kevne êl û eşîretên Kurdan dibin ala Împaratoriya Med de bûne yek û di dema xwe de li gellek deverên cihanê hikum kirine. Newroz nîşana serhildan û berxwedanê, ji ber ku gelê Kurd bi rêberiya KAWAYê leheng li dijî zilm û zora Dehakê xwînwar serî hildaye, desthilatdariya wî hilweşandiyê û azad bûye. Newroz nîşana demokrasiyê, ji ber ku bi hilweşandina Dehakê xwînmij Kurdan kole û derdest ji esaretê rizgarkirine û di civata Împaratoriya

Pîrozkirina Newrozê

Medya de wekhevî û azadî bicîh kirine. Newroz nîşana ronahiyê, ji ber ku meşaleyê Kawayê qehreman perdeya tariyê çirandiyê û bi ronahiya vî meşaleyê roja azadî û serbestiyê li gelê herême hilatiye. Newroz şeref û qehremaniye, ji ber ku ew di rûpelên dîroka cihanê de bûye sembola hebûn û qehremaniya gelê Kurd û ji wê rojê û heta îro Kurd Kawayê leheng bi mêranî dişopînin û li dijî dewletên dagîrkerên Kurdistanê liberxwedidin û wê alê bilind dikan. Newroz nîşana buharê, ji ber ku piştî zivistana sarêdî mizgîniya demsalk nû, demsala xweguherandina xwezayê dide û kulîlk û nebatên rengareng bi bêhn û rengên xwe kirasê vejîna jiyane dikşîne ser erdzemînê. Bi kurtî Newroz, netewîye, yekîtiye, berxwedane, serhildane, azadiye, demokrasiye, şerefe, qehremanî û ronahiye.

Ez nizanim bê Kurdên li derveyî welêt wek şexs Newrozê bi çi awayî pîroz dikan, lê ezê bêjim bê ez wek Kurdekî Newroza xwe çawa pîroz dikim û hêvîdarim ku ev pîrozkirin di nava Kurdan de bibe mînak, adet û şopandinek.

Berî Newrozê bi sê rojan ez meşalan pêdixim û li pencere û balkona xwe dadiliqînim. Berî Newrozê bi rojekê ez diçim ji malîyên xwe û ji cîranên xwe re xelat û diyariyan dikirim. Roja Newrozê ez tucarî naçim kar. Serê sipêdê radibim, xwe dişom, xwe kur dikim (tiraş dibim) û cil û bergên xweyên Kurdî li xwe dikim. Piştî za-

rokên min tîn, destê min radimîsin û ez ji wan maç dikim û diyariyan didime wan. Piştî zarokên min diçin malên cîrana û Newroza wan pîroz dikan û zarokên cîranan jî tîn cejna me pîroz dikan û diyariyên xwe distînin. Piştî îcar ez diçim li malên cîran, dost û hevalên xwe digirim, cejna wan pîroz dikim û diyariyan didime wan.

Heger dinya xweş be, berêvarî em radijin xwarina xwe û diçin li bexçe an parkê agirê xwe dadidin û dest bi birajîna goştê xwe dikan. Heger cîran jî hatibin, em bi hev re grîla xwe dikan, dixwin, vedixwin, kêf û şahiyê dikan. Piştî em agirekî gur dadidin, li dora êgir kom dibin, govendê dikan, distrên û ji kêf û şahiya Newrozê mest dibin. Berî ku em vejerin malê, em merşa netewî - Ey Reqîb - dixwînin, xatir ji hev dixwîzin û îcar herkes li mala xwe pîrozkirina cejna xwe berdewam dike.

Eve şeweyê pîrozkirina Newroza min, eve pîrozkirina Xalitê Hekarî!

Ez hêvîdarim ku wê hemû Kurd bi vî awayî cejna xwe pîroz bikin da ku ev di nava me de bibe adetek, cîh bigre û jî zarokên me re jî bibe mîrasek baş.

Bi vî mebestê ez cejna hemû Kurdan pîroz dikim û dibêjim: NEWROZA we pîroz be!

Ji bo raya giştî

Kongra NAVEND (Navend ji bo lîkolînên Kurdî) di 26.02.2005an de li Bonnê civiya. Kongrê, planên xebata Navend ya ji bo salên were tespît kir.

Navend wê xebata xwe ya berê bidomîne û ew wê weki din jî lîkolîneke zanyarî li ser rewşa Kurdan di weşanên rojnameyî û Tv biyanî de amade bike û ewê wan dibin konekî elektronîk de bigihîne hev. Bi alîkariya NAVENDê wê hevgirêdan- eke dewlemend di navbera Zanîngehên Kurdî yê Kurdistanê Başûr û Zanîngehên Almaniyayê de, bi giranî jî yê li Eyaleta NWR, were çêkirin û meşandin. NAVEND wê aksentên nû di çarçova xebata xwe ya entegrasyonê de ji bo gihandina pisporan ya ji bo de û bavên kurd û perwedekirina zarokan deyne.

Berdevkê Referandûma Kurdistanê Birêz Fewzî Atroşî û Endamê Komîteya Birêvebirina NAVEND ya berê di kongra NAVEND de beşdar bû û Birêz Atroşî endamên kongrê li ser referandûmê agahdar kirin.

Ji bo Komîta Birêvebirina NAVEND ev kes hatin hilbijartin:

Serok: Metin Incesu, Bonn

Alîkarê Serok yê yekem: Dr. Jochen Hippler, Duisburg

Alîkarê Serok yê duyem: Dr. Awat Asadi, Bonn

Kasadar: Ali Haydar Karaboya, Hannover

Nivîsvan: Dagmar Kaplan Bottrop

Endamên din:

Mojda Amjadî, Marburg

Riza Dinç, Bonn

Cinur Ghaderi, Dusseldorf

Ewald Groth, Bochum

Jalil Hassan Pour, Bonn

Pd Dr. Ferhad Ibrahim Seyder, Berlin

Karl Schultheis, Aachen

Ömer Tuku, Köln

Li ku û kengî Newroz? Li ku û kengî Newroz? Li ku û kengî Newroz?

Bijî Newroz Bijî Kurdistan

19.03.2005

Seet 17,00
Biha: 12 Euro

- Fatê
- Şilan
- Ronîcan
- Koma Nemrût (bi dahol û zirne)
- Brîndar
- Evîn
- Lokman Cemîl

Werder Str. 53a, 44628 Herne

Hevkarî - Platforma Rêxistinên Kurdistanê li Almaniyayê

19-03-2005 seet: 17:00

Navnîşan: Anadoluveranstaltungssaal Billstr. 199
20539 Hamburg
Amadekar: Platforma Kurdên li Hamburgê

19.03.2005

Albertslund Kulturhuset
Bibliotekstorvet 2
2620 Albertslund
Amadekar: HEVKARÎ

20.03.2005 14:00 - 20:00

Navnîşan: Kulturhaus Arena
Ulmerstr. 241
70327 Stuttgart - wangen
Amadekar: KOMKAR

26.03.2005 seet 18:00

Navnîşan: Bürgerzentrum
Neue Vahr
Berliner Freiheit 10
28237 Bremen
Amadekar: Komkar, PDKÎ, PDK, PSK

19.03.2005 seet: 18:00

Stockholm / Swed
Amadekar: Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêdê

TOUS ENSEMBLE LE MOUVEMENT KURDE

● Nizamettin Arîç ● Metin-Remal Kahraman
● Neşerur Aktaş ● She'la Alaan
● Nûzan ● Kerem Gardenzarî

Axistvan:
Av. Medeni Ayhan

20.03.05
13:00

NEIROZ 2005

Adressa: Espace Chavreuil
20176 Avenue de la Gare 93000 PANTIN
Contacto: MALA KURDAN • Tel.: 01 48 00 03 20
25 rue la. de. r. montmartre 75013 Paris

M K

20 €

Kurdî Qetlîamî Qamişlo protesto kenî

Serbajarî Kurdistan Hewler de wendoxanî Zaningehan bi yew kombiyayîşa qetlîamî Qamişlo protesto kerd û şehîdî Qamişlo ardî xo vîr

Şarî Kurdistan Suriye, Ewropa û Kurdistan de bi ciya ciya karana qetlîamî Qamişlo ke par 12 Adar de bi destî dewleta Suriye ûmebi kerdiş, protesto kerd.

Bajaranî sey Qamişlo, Dêrik, Tirbesiyê, Serekaniyê, Amude, Afrîn, Kobanî, Hasekî, Rakka û Şamê de esnafan dikanî xo girotî û tayê bajarana de zi xortan rayerî girotî.

Serbajarî Swed Stockholm de zi Kurd verî balyozxaneyî Suriye de ûmê piyaser û rejimî Suriye protesto kerd. Îta de bi nameyî IKSS Dr. Kerîm bi swedî Qetlîamî Qamişlo ser qisêkerd. Verfekî Platforma Kurdên li Ewropa(PKE - Platform) zi Ezîz Alîş bi Kurdî yew xeberdayîş kerd. Serbajarî Kurdistan Hewler de wendoxanî Zaningehan bi yew kombiyayîşa qetlîamî Qamişlo protesto kerd û şehîdî Qamişlo ardî xo vîr. No vîradîş de fotografi serhildanî Qamişlo ûme nîşandayîş û her çeher parçê Kurdistan ra wendoxan qisêkerd. Hancî serhildanî Efrîn ser yew filma dokumanter ûmê temaşekerdiş. Na film Mihemed Brîmko ûnta.

Nurettin Basut ûme vîrardiş

Îstanbul- Siyasetkar û şoreşgerî Kurd Nurettin Basut rojê 5î Edar Buroyî rojnamê "Dema Nû" û mezeli ey ser de bi yew merasîma ûme vîrardiş.

Nurettin Basut 5 Edar 2002 de İstanbul de yew qezaya trafik de şîbi rehmet.

Nurettin Basut 1952 de Agirî de ûmebi dinya. O 1979 de sereketiye TÖB-DERê Agirî kerd û 1980 ya pey 8 serrî hepîsxane de mend. Nurettin Basut cuwa pey HEP, DEP DDP û DBP de politîka kerd. O ru-enayoxan KÛRT-KAV ra bi û na weqif de idareciye zi kerd.

Nurettin Basut verî mergî xo serredaktori "Dema Nû" û cagirotê serekî HAK-PAR bi.

Kaniya Reş de piye dima di lêrzî pîl bî

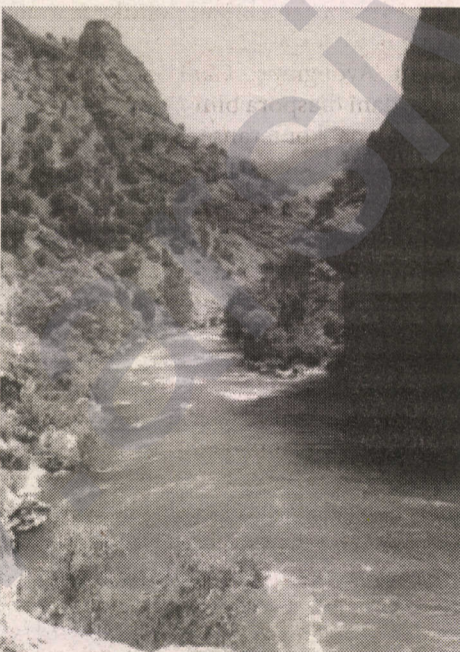
Çewlig- Nur Celalî

Qezayê Çewlig Kaniya Reş de tarîxê 12.05.2005, sehet 09.36 û tarîxê 14.05.2005, sehet 03.55 de lêrzî bî. Bi vatişî Rasatxanê Kandilli derecê pîliyê lertzê êwil 5.7 û yê diyin 5.9 a. Lêrzî tesire xo bajarana dormarê Çewligî, Erzûrum, Xarpêt, Diyarbekir, Dersim û Muş zi kerd. Ziyed ra dewan bênatê Kaniya Reş ra Qızılcubuk, Dörtol û Sogukpınar zarar di. In dewan de zaf keyê rijê.

Lerzan de merdê çînî la 16 kesî bî

birîndar. Birîndar neweşxananî Kaniya Reş û Çewligî de hê tedavi benî. Zerê Kaniya Reş de bînanî dewlet xesar diyo. Zaf banan û bînan de şêq kotî diyesan. Axor û komî heywanan rijê, heya ewro tespiti telefetiye 497 heywanî bî. Rayerî tayeî dewan ho gureti, hama tî ra xeber çiniya.

Qizilay çadir kerdî vila, la nê çadir bes nî, zafê keyê pa qican î çiniyana hê teber de ê.

Dersim - Heftêkû vîyert çend IHD, KESK û TUDEF (Federasyonî komelanî Dersim) Dersim de halî heqî merdîman ser semedî raya peroyî ya yew rapor kerd

Dersim de Terorî dewlet rûmeno

vila.

Goreyî no rapori heta 5 aşmê Çile 2005 Dersim de nê biyayê bîy:

- 1 - Muxtarî dewan konaxî hukmat amê tehdît kerdiş.
- 2 - Dewê Aslanyurt ra Şîrîn Yildirim bi guleyanî leşkeran bi darbice.
- 3- Leşkeran heqaret kerd Muxtaranî dewanî Kizilcik û Balkan û muhur înan tî ira girotî.
- 4 - Leşkeran rakêt kerdî banî İbrahim Tayam serra.
- 5- Walî karkerî, memurî û sendikacı tehdît kerdi.

Nê komelî wazenî nê biyayeyan ser cigerayîş virazî û mesulanî nê biyayeyan bidî mehkîma.

Mesud Barzanî: "Peşmergeyî Kurdistan bimanî"

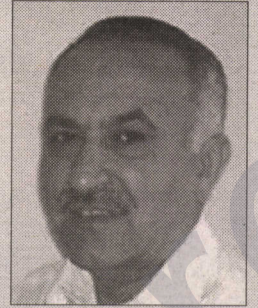
Serekî PDK Mesud Barzanî yew roportajî xo ke bi rojnameyî "El Teaxî" de bû vila semdî ruenayîşî Hukmatî Iraq'a vînayê Kurdan ûno ziwan.

Mesud Barzanî; Ço dewlet, partî yan kes nêşkeno peşmergeyan vilakiro vûno û îna dom keno: "Peşmerge yew dara ke meyweyî xo pê guên û hesiranî şarî ma ya resnayî, peşmerge semedî mîletê Kur-

da yew garantiya."

Semdî ruenayîşa Hukmatî Iraq'a bênatê Kurdan û Şiiyan de piyaqîşkerdişî ru-menî, la semedî persê Kerkûk û hêzanî Peşmergeya, heta ewro hama yew netice nêveciyawo.

Şima ma ra xirabî

Selim Çürükkaya

Di qeflê însana yew hepîsxane de bî. Nê wîrd qeflê zi bindestib, esîrib û kesîrib.

Wîrd qeflê zi vêşûnib û têşûnib. Namê yew qeflî Xelas bi, yew zi Celas bi.

Qefleyî xelas va: Ma tunêl bikeni, îta ra bixelisi

Qefleyî Celas veng xo nêkerd. Qefleyî xelas xo re hacetî viraştî. İnan fanilê xo eşkawitî, la wo qalî mund, setrê xo yê sextûn dirnayî, satranco texte kerd hedre. İnan sextûn dusna texte ra nefak viraşt, pê na nefak hava da tunêl.

Qefleyî Xelas pê meqesî nengûyana şîşî asinî birnay, pê şîşanî asinînana beton şîkit, kerê quîl kerdî.

Ê şew- roj xebitîyayî. Taye merdîman tetirxûn bîy, destî di tenan şîkiyayî, çimî yew bu kuar,

lingê yewî bîy seqet.

Ê ke tunel de xebitîyayn, înan yew roj da piyer, yew embazî xo kişt.

Yew şew zerrê tunel de mere gaz bi yew re. No merdim de nêweşîye veba pêda bîy.

No qeflê Xelas hîris ser na tunel de xebitîya. Tayin porê xo bibi sipye, tayin mûnê xo bibi quîz. Taye merdîb, taye zi bibî kuar. Yew roj miyanî înan re yew xayin vêciya, xeber da dişmenan.

Dişmenî înan ûmê dest û lingî înan bestî, ê erd ra kaşkerdî û berdî eştî cayî qeflê celas. Qeflê Celas ewniya înan re huyayî, pê yarî kerd, va:

Şima qîlkarî, ehmaqî, nêzanî, gone-werî, çim kuarî, seqetî, neweşî.

Zanayê qeflê Xelas ewniyayî înan re, va:

Nê çîyan ke şima vûnî, piyerê înan raştî, jî şima ma ra hêna xirabî. Şima piyer kuelê yî, la xeberê şima, şima ra çiniya.

Hasan Hüseyin Yıldırım serbest veradiya

Nuştoxî pelkeyî ê Newroz.com û siyasetkarî Kurd H.H. Yıldırım 15î Edar de Holanda de serbest veradiya.

H.H. Yıldırım 25î Sibata semedî kombiyayîşî "Konferansa Netewî ya Bakûre Kurdistan" şîbi Holanda, la polisi Holanda bi waştê Dewleta Tirkiye o tepeştib û eştib zerre.

Kurdî dîaspora persanî xo û persa Kurdistan mişevirye kenî

PKE-Platform hetî şekil û muhtevaya yew dezgewo newe, yew dezgewo zaf rengin û zaf vengin o. No platform de him partiya siyasî, him zi dezgeyî sîvil- demokratik, meslekî, hunerî, agahdarî, heqî merdiman estî.

Na sesalê (Esir) ma de cemaatî, gelî, miletî ne tenê bi patiyani siyasî, bi dezgehani sîvil zi xo ifade kenî.

Seyîdxan Kurij

Platforma Kurdên li Ewropayê PKE-Platform, rojanî 25 - 27î aşmê Sibata de bajarî Holanda - Amsterdamm de bi namê "Konferansa Neteweyî ya Bakurê Kurdistanê" yew konferans viraşt. PKE-Platform çend serrî cuwa ver Ewropa de ameyo ruenayiş û 3 parçeyanî cemaatî Kurdan re yeno meydan.

Nê hîrê qisimî nê yî:

1 - Platforma Netewî ya Kurdên Bakur, Partiyani siyasî ra yeno meydan - (PNK-B)

2 - Insiyatîfên Kurd li Ewropa - (IKE), insiyatîfanî sîvil ê çend welatanî Ewropa ra yeno meydan.,

3 - Dezgeh û Komelî Kurd ê demokratik ke Ewropa de ê. - (Dem-Kurd)

PKE-Platform hetî şekil û muhtevaya yew dezgewo newe, yew dezgewo zaf rengin û zaf vengin o. No platform de him partiya siyasî, him zi dezgeyî sîvil-demokratik, meslekî, hunerî, agahdarî, heqî merdiman estî.

Na sesalê (Esir) ma de cemaatî, gelî, miletî ne tenê bi patiyani siyasî, bi dezgehani sîvil zi xo ifade kenî.

Welatanî ewropa ê ciya ciya û Kurdistanê Bakur ra hendê 120 kes ame Amsterdamm û hîrê rojî îta de persane sey heqî netewan û tekoşîna ş Ferqo binatê Bakurî Kurdisran û Tirkiya de û persa aborî, YE, prosesa endametiye Tirkiya û persa Kurd û Koçberiyê, sebebî ey asimilasyon û tekowîna verba ey; ser mişevirye viraşt. Armanca na konferans aya bî ke taye persanî muhîman ser mişevirye biyero kerdiş û semedî çarekerdişî nê persana rayerî rayer û metodî biyerî tayin kerdiş.

PKE-Platform goreyî temayan wazîfe dabi komîsyonan. Komîsyonan temayanî xo ser raporî xo kerdî hedre û wendişî raporana pey goşdaran vînyê xo ardî zîwan û persane xo persayî. Komîsyonî myanî xo de hol kar kerdîbi. Zafî kes yan komîsyonan xebatê xo sey nuşte zi ardîbî û kesanî ke waşt nê nuşte semedî wendişî giroti.

Hendê 120 kes ke wahrenî vînyeyanî ciya ciya bî 3 rojî bi usulo demokratik, bi şeklo medenî vînyê xo ardî zîwan.

Kesî ke konferans de hedrebi, nê tenê temayanî konferans ser ; persane haraketa Kurdistan, reşwa Kuristan ya aktuel, peydakerdişî rayer û olaxanî newe, yewbiyayişî hêzanî Kurd û Kurdistana Bakur de ruenayişî yew cephe yo newî ser zi vînyê xo ardî zîwan. Nê hîrê rojan de têna Kurdî ame qisêkerdiş. Belka Kurdî Swed kombiyayişanî xo de Kurdî qisêkenî, la no per de raya verin yew kombiyayişo înyayin de têna Kurdî ame qisêkerdiş. Na konferans de bi hîrê lehçeyanî Kurdî (Kurmancî, Soranî û Kirdkî) ame qisêker diş. Herkes bi no hala kefwêş bî.

İbrahim Güçlü ke Amed ra amebi, namê konferans re îtiraz kerd. Ey va ke na konferans nêşkena Kurdistana Bakur temsil bikero, ganî namê na konferans bibo "Konferansa Dîaspora" Hancî çend kesan peşniyar kerd ke xebata dîaspora ke perî Hevbendiya Demokratik ya hêzên Bakurê Kurdistan, HAK PAR û PKE- Platform ra yena rumitiş; ganî yew bo, na xebat yew dest ra biyero rumitiş. Ma na konferans de qisêkerdişî çend kesan kerdû bi a çend kesan de roportajî viraştî.

Ma wazenî vînyê îtane îta de bido ke wendoxî bieşki na konferans ser hêna zaf wahrenî agahdarî bî:

Hatice Yaşar: Kurdistana pancin Dîaspora ya

Kurdistana pancin Dîaspora ya. Kurdî Dîaspora eşkenî semedî xelaskerdişî Kurdistana zaf yew rolo muhîm bigirî. Ganî bi konferansanî înyayin Kurdî Dîaspora xo organîze bikere, mobilîze bî û hunerî xo bidî rayerî xelasiye Kurdistan.

M.Selîm Mûrad: Ganî Kurd konseptî xo de îsrar bikere.

Na serfiraziya ke zîwanî konferans Kurdî yo, ganî îna birûmo. Kurdistana Bakur de 2 lehçê estî. Ganî herkes bi lehçeyî xo qisêbikero. Hareketa Kurdistana Bakur ha yew tengasî de a. Ganî ma semedî çarekerdişî no krîz yew rayer vîn. Ez hevî kena ke na semedî akerdîwî rayerek newe, mobilîze û moralîze kerdişî Kurdanî Bakur yew destpêk bo.

Ma prosesi YE de teref nî yî. Ganî Kurd konseptî xo de îsrar bikere.

Dr. Ferhat Aydın: Heqî kesî çîno huquqiyetî Kurdan semedî mefaatanî xo

ya karbiyaro

Her çî ra verî Kurdî ke ciya ciya fikiryanî ûme piye het û persanî ma ser qisêkenî. İnsan pê deceno ke hama netewebiyayiş û kêmnetewebiyayiş Kurdan ser minaqaşayî yenî kerdiş. Belka taye kesî wazenî mebus, yan zi serek-belediye bî. Heqî herkesî esto semedî kariyerî xo ya bixebito, la heqî kesî çîno huquqiyetî Kurdan semedî mefaatanî xo ya karbiyaro. Nê konferansî înyayin de siyasî yew îrade nêvecyeno, la insanî xo ser û rexistinî Kurdan benî nîzdî yewbinan, no çîko hol o.

Şermîn Bozaran: Ganî yew politika û stratejiya newe tespît bo.

Kurd îta de nîzdî yew binan benî, yew binan gueshtarî kenî û persanî xo tespît kenî. Ma raporani komîsyonan gueshtarî kenî û înan ra perspektîf genî. Ma ganî goreyî nê perspektîfan politika û stratejiya newe tespît bo.

Sait Aydogmuş: Ganî na konferansê Kurdanî dîaspora binî

Ganî na konferansê Kurdanî dîaspora binî û îta de xebatê lobî, persî Kurdanî dîaspora û prosesi endambiyayişî YE êTirkiye de roli Kurdanî dîaspora ser biûmenî qisêkerdiş. Kurdî dîaspora eşkenî peşniyaranî xo peşkeşî hareketa siyasî ê Kurdistana Bakur bikere

Zerîn Tek: Gereka ma ca bîdî cîniyan, sazîyanî cîniyan û vînyê cîniyan.

Miyani PKE-Platform de rexistinî cîniyan û xortan kemî. Gereka cîni û xort zi no prosesi de cayî xo bigirî. Konferansî înyayin de gereka pispor teblîxanî xo peşkeş bikere û nê teblîxan ser minaqâşa bibo. Gereka ma ca bîdî cîniyan, sazîyanî cîniyan û vînyê cîniyan.

Necla Morsunbul: Gereka cîni bi xo xebat bikere ke ma her perî cemaat de aktif bî

Gereka ma cîni bi xo xebat bikere ke ma her perî cemaat de aktif bî û ca bigirî û roli xo biyarî ca. Wina nêbo, 20-30 serrî yo ke ma vîni; „wa komel û partiyan de cîni zaf bî“; ma hama 20-30 na serrî wina vace. Her kes yewbiyayişî ma wazeno, la kes projeyan ser qisênêkeno. Piyerê mîletan zûnî yewbiyayişî sinî beno, la çî gune ke Kurd nêzani. Çîmkî ma yew binan qebul nêkenî, ma bi çîmanî dostî û biratî yew binan nêewniyenî.

Dogan Kiliç: Gereka nê wird lehçê zi her ca de biyerî qisêkerdiş

Ez bawer kena ke nê temayî ke îta ûmê minaqâşa kerdiş, semedî akademikeranî Kurdan zi rayerî yew minaqâşayo newe

vekiro. Kurd ke halî Kurdistan ra memnûn nîyî, gereka na konferansa pey zi konjokturî dînya ser, derheqî Projeyî Gird ê Rojhelat(PGR) û YE de minaqâşan birûmnî. Ez pê zaf kefwêş biya ke zîwanî kon-

ferans Kurdî bi. Bakurê Kurdistan de di Kurmancî û Kirdkî qisêbeno, gereka nê wird lehçê zi her ca de biyerî qisêkerdiş. Ez hevî kena ke na konferansê rexistinanî Kurdan nîzdî yewbinan biko û semedî piya xebitiyayîşa rayer akiro.

Şeref Xocê: Îta de hetî roşvîranî Kurdan ra tayê tesbitî siyasî viraziyayî.

Kedê insanî re hurmetî mi esto, wext ke yew kar cawo raşt de û wexto raşt de, hol nêume programkerdiş ; kedê insanî bedilhawa şîna. Na konferans de tayê kemasî estî. Nê kemasî îta de zi ûmê zîwan. Hancî zi na konferans de zaf qisêkerdişî muhîmî bî û teblîxî ilmî, akademîk dîyayî. Hetî roşvîranî Kurdan ra tesbitî siyasî viraziyayî. Ez hevî kena ke bi ardimî nê tespîtan, zaf karî hol biyerî kerdiş.

İsmail: Ma geraka piya projeyan virazî û nê projeyan biyarî ca.

Ez hîrê aşme yo pa çend embazana na konferans kena hedre. Yewcaûmeyîş roşnîr û rexistinanî Kurdan û minaqâşanî persanî ciya ciya zaf muhîm o. La no kar ganî îta de nêmano. Ma ganî cehd bikere ke piya xo organîze bikere, piya projeyan virazî û nê projeyan biyarî ca. O wext nê konferansî înyayin resenî armancê xo.

Cemil Eren: T.C wazena bi destî nê Kurdan Lozanê didin biyaro Kurdan sere Lozan de heqî Kurdan amê çînekrediş. Ewro hareketa Bakurê Kurdistan xetîmiyaya. Bi destî tayê Kurdan Kurdistan yena înkarkerdiş, heqî Kurdan ê netewî yenî înkarkerdiş. T.C wazena bi destî nê Kurdan Lozanê didin biyaro Kurdan sere. Kurdî welatheskerdox, Kurdî bi namus û şeref ganî rayer nedî Lozanê Didin. Yew partî Kurdan zi ewro nêwkena têna persê Kurdistan çarekiro. Ganî komelî demokratik, partiya siyasî û kesî xo ser piya bixebitî ke verba nê talikê bigirî. Hevî ma na ya ke îta re ortax yew îrade vécîyo û qerar ke îta de geriyayî biyerî ca. Vatiş ra zaf wextî gam estîş o.

Davut Kurun: Heviya i esta ke mîletê ma persanî xo çarekiro.

Gereka nê konferans o qide biyerî organîze kerdiş ke ne tenê Kurmancî, Kirmancî zi biyero qisêkerdiş. Ma Kurdanî Bakur xelîti ma, kêmi ma zafê. Ma gereka zaf bixebitî ke nê kemîyanî xo orte ra wedari. Heviya i esta ke mîletê ma persanî xo çarekiro.

کوردی کانی هفت

کاور ۲۰ تا ۲۰

ئو گیر و گرفتانهی که له داییدا بیژان کردبوویت و له دوروبه رهکت به هوانه وه دابرابوویت، بهم زوانه چاره سهر دهکرین و دهکویه وه دؤخی جارانت.

کا ۲۰ تا ۲۰

باری ئابوویت به ره وه باشتر دهروات و له جارن زور باشتر دهیبت، بایه خزی زیتر بده به تهنروسیت و گوپرایه لی زیتری هاورئ دلسوزه کانت به.

دوانه (جک) ۲۰ تا ۲۰

ئهستیره ی ماس و ئهستیره ی موشته ری له م ماویه دا له که له وه تدا به کیان گرتوه و ئه مهش واتای به خشین تونا و ئازایه تی به که سایه تی تۆ دهیبت.

قرژال ۲۲ تا ۲۲

تۆ له زور رووه وه تماشای کیشه کان دهکیت، بویه زور سه رکه وتوانه چاره سه ریان دهکیت، به لام بۆ نه گبه تی بۆ خودی خۆت به شیوه یه نیت.

شیر ۲۲ تا ۲۲

ئاگات له خۆت بیت که به ریگه ی هه له دا نه رویت چ له بواری کار یان له بواری سوزداریدا، چونکه ئاکامی خراپیان به دواوه یه.

فهریک ۲۲ تا ۲۲

له دوا یه ئه وه ی که باری گوزهرانیت به ره و باشتر دهروات، ئه گه ری ئه وه هیه که به زوانه سه فه ریک بکه یب که له میژوه به ته مایبوویت.

تهرازو ۲۲ تا ۲۲

هه ول بده له م ماویه دا پتر پشو به خۆت به دیت چونکه باش نییه له وه زیاتر فشار له خۆت بکه یب.

دوو پشک ۲۲ تا ۲۲

تۆ له جوزه یب که به بی به رامبه ر کار ئه نجام ده دیت و دلپاکیه که ت دهیبت هزی ئه وه ی که خه لاتیک پیویست بکریت.

کهوان ۲۲ تا ۲۲

باور به هه موو شتی که نه که ده کوتریت، هه موو شتیکی نه لیت که ده زیانیت، و خه زیش له هه موو شتی که نه که یب که ده بییبت، ئه مانه له م ماویه دا پیویسته ره جاویان بکه یب.

کیسک ۲۲ تا ۱۹

گوپرایه لیت بۆ به رپرسانت دهیبت هزی سه رکه وتنی زیاتر له بواری کاردا به لام له رووی سوزداریه وه، بایه خزی زیاتر به به رامبه رکه ت بده.

سه تل ۲۰ تا ۲۰

ئه م کاته باش و گونجاو نییه بۆ گالته و شتی له و باره وه، چونکه له وانیه تووشی کیشه بیبت به هزی وه.

نه ههنگ ۲۰ تا ۲۰

ئاستهنگ له ژیاندا نییه ئه گه ر مرۆف بروای به خۆی و ئامانجه کانی هه بیبت، ئه وه نده وه روخاو نه به.

ئاماده بوونی به ریز عیراقیکی دینوکرانی و فیدرالی یه کگرتووی سه ره به خۆ، یه کیتی نیشتمانییه که ی له سه ر دیاریکردنی مافی یه کسانبوونی هاوالاتیان و ئازادی دیموکراتی و داننان به راستیه میژووویه کان و سرووشتی عیراق و پیکهاتن و پیکهاته کانی راده وستن، ئه مه ئه و ئامانجه مان بۆ به دیدیتی که قوربانیمان بۆ داوه، ئیستاش ئیراده ی ئازادی خۆمان مژده ی سه رده میکی نویمان پی ده به خشی، هه ر ئه مه شه که ئاسایش و سه قامگیری و گه شه کردن و ئارامی ده به خشی به گه له که مان و سه قامگیری له رۆژه لاتیشماندا بلاو ده کاته وه گه له کانی دیکه ش وا لیده که ن که ریگه ی ئیمه بگرن و بۆ به ده سته پنیانی ئازادی و دیموکراتی و سه ره بخزی و کۆمه لگه ی مه دهنی سه رده م. هیزی شه ر و دوژمنکاری ناتوانن کاروانی دیموکراتیمان ببوه ستین، هه ره وک چۆن فه شلیان هیتا له وه ی که نه هیلن هه لئازدن بکریت، با به وه پری سووربوونه وه له کاروانی دیموکراتی بۆ ئاینده یه کی روون و سه رده میکی نوئ به رده وامین. له کۆتاییدا مام جه لال دپیک شیعری خوینده وه که به شیکان پیشوازی له سه رده می نوئ ده کات و به شه که ی تریش هوشداریدان بوو له وه ی که داواکارانی ماف بیه یوا نه کن.

پاشماوه ی به ریوونیک له شاری دانهاخ....

مانگ، هیزی پچر پچری ئاسمانی به رده وام بو. ئه نجام ۵۰۰۰ مرۆقی مه دهنی له و رۆژدا کیانیان له ده ست دا و دوو هینده ی ئه و ژماره یه ش به چه کی کیمای بریندار بون که تاوه کو ئیستا برینداره کانی ئه و کاره ساته به ده ست برینه کانیانه وه ده نالین. ئه و رۆژه رژی عه ره بی نه ته وه یی به عسی عیراق کۆکتلیک له گزه کانی سیانید و خه رده ل و قیئیکسی دژی ئه و شاره به کاره یتا. رژی سهدام حوسین کاتیک په لاماری کیمایی بۆ سه ر دانیشوانی شاری هه له بجه و ده وره بری ده سپیکرد، نزیکه ی مانگیک بوو به سه ر کایه تی عه لی سه سن مه جید، که به هوی هیزی کیمای سه ره له بجه و ئه نفا له کانه وه ناونرا عه لی کیمای، ده ستی دابوو په لانیکی خه ته رناک بۆ جینۆسایدکردنی گه لی کورد له کوردستانی عیراق، که ناسراوه به پرۆسیسی ئه نفا له کان. هه ره وها له وتاره که داوا له په رله مانی هۆله ندا و رای گشتی ئه وره یی کرابوو بۆ دادگایکردنی ئاشکرای فرانس فان ئانراتی گه وره بازرگانی هۆله ندی که یه کیکه له و بازرگانانای یارمه تیکی زوری رژی سهدام حوسینی داوه بۆ به ره م هیتانی چه که ی کیمای. دواتر له لاین لیژنه ی ئاماده کار له پارته کوردستانیکان یاداشت نامه یه که به ناوی به دشاریوانی ریوونیکه وه درایه په رله مانی هۆله ندا که باسی له و رووداره تراژیدایه کردبووه که به سه ر شاری هه له بجه دا هاتوه. ■■■

پاشماوه ی دیداری هه لکهوت زامیر....

زیاده یه کی نه خستۆته سه ر هونه ری کوردی، ته نها مه به ستیک لایه نی مادیه بۆ به ده سته وتنی چه ند پارهی که نه لایه نی هونه ری.

هه لکهوت: چ داویه کت هیه له حکومه تی مه ریم بۆ هونه رمنان؟

وه لام: داواکارم له حکومه تی هه ریمی کوردستان به لینه کانیان جینه جی بکن، به تایبه تی ئه و به لیتانه ی که ده یه دن به هونه رمنان، ریگه بده ن هونه رمنان کاری خزیان به ئازادانه بکن، هونه رکه له خزمه تی نه ته وایه تیدا بیت.

هه لکهوت: له گه ل ئه وه ی هونه رمندیک کۆمیدی به توانان، به ره مه کانتان به کمه ی له که ناله ئاسمانیه کانی ته له فزیندا ده یبیریت، هزی چیه؟

وه لام: هه ر کاریکی هونه ری که له سه ر شانۆ نمایشی ده که ین، خه زده که م له که ناله ئاسمانیه کانی ته له فزینده کانه وه په خشی بکرین، تا عاشقانی هونه ری ئیمه بییبن، به لام به داخه و نا کریت، هیوادارم لیژنه ی هونه ری دابنریت بۆ ده رخستن و نیشاندانی هونه ری راسته قینه بۆ میله تی کورد.

هه لکهوت: له زۆر که سمان بیستوه که ماهر حه سن (عادل ئیمام) کورده، رات چیه؟

وه لام: (به پیکه نینه وه)، سوپاسی هه ستی بینه ران ده که م و سلوا و ریزم بۆ هه موویان له هه ر کوئی یه که هه ن.

هه لکهوت: دوا وتت بۆ په یامی کورد چیه؟

وه لام: دوا وتتم ئه وه یه که ئیمه ی هونه رمنان یه که هه لوئیسستین، کارکانه مان بۆ خزمه تی هونه ر بیت، به واتای هونه رمنه ن هونه رمنه ن ببن، زۆر سوپاسی په یامی کورد ده که م که ئه م زحمه ته تان کیشا له کوردستانه وه ئیمه ی به سه رکرده وه به هیوام هه موومان یه که هه لوئیسبت بین بۆ به دیدیتانی مافه کانی نه ته وه که مان هه ول بده ین، په یامی کورد هه ر سه رکه وتوویبت. ■■■

تریش که ده بی سوپاسیان بکه ین. مام جه لال له درێژه ی وتاره که یدا گوئی: ده بیته ئاماده نه بوونی برابمان له عه ره بی سونه به هه ند وه رگیرین، کار بۆ ئه وه بکه ین که ئه م که لینه پر بکه یه وه، ده بیته نوینه رانیان به شداربن له لیژنه ی ده ستور و پیکهاته ی وه زاری و کاروانی دیموکراتی له دام و ده زگا حکومیه کاند، تا یه کتیه کی راسته قینه ی نیشتمانی عیراق و قه بولکراو له هه موان بنیاتین. په ندیکه ی باشمان له میژووی عیراق وه رگرتوه، کاتی له دامه زراندنی ده وه لی عیراقدا زۆره ی نوینه رانی بیبه شکران له به شداری له ئه نجومه نی دامه زراندنی عیراقدا، به و هۆیه شه وه ده ستووریک پر له که م و کوپری هاته کایه وه و هه رده م عیراقیش به شه ری ئه هلی و راهه پینی چه کداری له زۆره ی پارچه کاندایه دینالاند، ئه م وانه یه پالمان پیوه دهنی که خۆ له و که م و کوپریه ی نه بوونی نوینه رانی برابمان عه ره بی سونه لاده ین، ئه و که مه ی تانه ی که به هزی تیرۆریسته کانه وه له ناچه کانیان وایلیکردن به شداری هه لئازدن نه ین. عیراق هه رگیر یه کیتی نیشتمانی راسته قینه به خۆیه وه نابینی ئه گه ر به ره زامه ندی هه مووان له پایه بنچینه یه کانی گه لی عیراق نه بیبت. له کۆتاییدا مام جه لال گوئی:

پاشماوه ی له کناری ئوکیانوسی رۆژنامه وانئ....

به چاپه یاندنی گۆفاره که بوون، شوپرسی ۱۴ گه لاویژ له عیراق به رپابوو و یژماوه ی چه ند هه فته یه ک باروودۆخی عیراق و کوردستان تاراده یه ک شه ژا. هه رچۆنیک بوو توانرا ژماره ۷ "شه فقه" به چاپ بگات و له و ژماره یه شدا، پیرۆزبایی ده زگای گۆفاری "شه فقه" بۆ شوپرسی ۱۴ "تیدا بلاو کرایه وه و له رۆژی ۱۵ گه لاویژ ده قی پیرۆزباییه که له راندیوی کوردی به غدا خویندرایه وه. له ژماره ۸ "شه فقه" له مانگی ئابی سالی ۱۹۵۸دا، چه ند نووسه ریک هاته ناو ده سته ی نووسه رانه وه. له مانه: موکه ره م تاله بان، حمید عوسمان، محمدی مه لکه ریم، عوسمان خوشناو و چه ندانی دیکه ش.

"شه فقه" تا کۆتایی سالی ۱۹۵۹ له شاری که رکوک به رده وام بوو. دوا جار بوو به زمانحالی ناشتیخوازانی عیراق و ناوه که ی گۆرا و بوو به گۆفاری "به یان" و مامۆستا گۆرانی شاعیریش کرا به سه ر نووسه ری. گۆفاری "به یان" ته نها ۳ ژماره ی لی ده رچوو. ئه م ۳ ژماره یه ش له سلیمانی له چاپ ده درا و له که رکوک بلاوه کرایه وه. له دوا یه ئه م ۳ ژماره یه، جاریکی دیکه ناوه که ی گوراوه و بۆوه به "شه فقه". باره گاکه ش گه راپه وه بۆ که رکوک و دووباره که وه توه بلاو بوونه وه. تا رۆژه شوومه که ی ۸ شوبانی سالی ۱۹۶۳ی کۆده تا ره شه که ی به عسیه کان. ئیتر له و رۆژه گۆرانکاریکی زۆر خراپ به سه ر بواری رۆژنامه گه ری و رۆشنییری کوردیدا هات له به ر ئه و هه موو پاله په ستیه ی که رژی مه یه که له دوا یی یه که کانی عیراق خستبوویانه سه ر بزافی رووناکییری کوردی. ئه م فشاره درێژه ی کیشا بۆ ماوه ی چه ند سالیگ ئه م بواره وه که هه موو لایه نه ژیانیه کانی نه ته وه ی کورد دووچار ی دژه کردن بوو له قه ده غه کردنی وشه ی کوردی تا ده گاته داخستنی بلاو کراوه کوردیه کان. له گه ل به یانی ۱۱ ئازاری سالی ۱۹۷۰ ئه م قه برانه سووکت بۆوه.

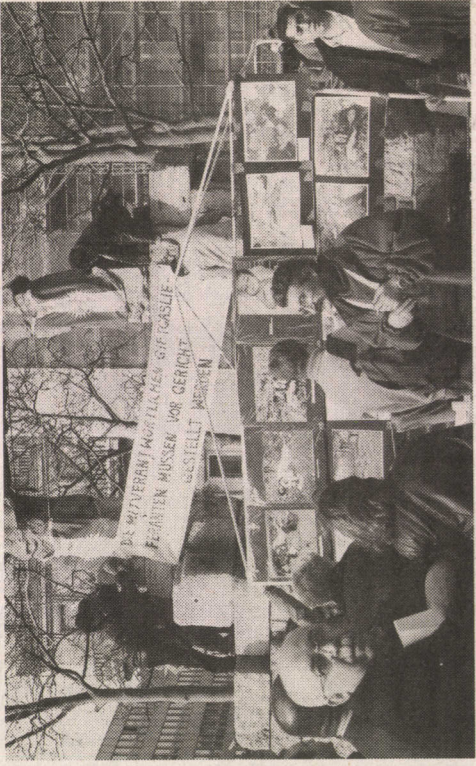
گۆفاری "شه فقه" ی که رکوک به یه کیک له گۆفاره هه ره چاکه کانی میژووی رۆژنامه گه ری کوردی داده نریت له به ر چه ند هزیه کی سه ره که له وانه: هه لئازده یه کی زۆر له نووسه رو ئه دیب وشاعیره ناسراو و ناو داره کانی کورد کاریان له گۆفاره که دا ده کرد و به شیکه تریشی له ده ره وه ی گۆفاره که هاوکاربوون. هه ره وها رۆلینکی چاکی له هۆشیار کردنه وه ی نه ته وایه تی له کوردستان به گشتی و له که رکوک به تایبه تی هه بوو. له گه ل ئه وه شدا ته کانتیک و ورپووانیکی به ئه ده بی کوردی دا له و سه رده مه. ئه وه یه ش به وه رچه خانیک زۆر گرنگ دژمیزدریت له میژووی بزافی رووناکییری له کوردستان. گۆفاری "شه فقه" ویزای به هیزی ناوه رۆک و بابه ته کان، له روی شکل و قه واره و ده ره ی تانیشدا زۆر پیکه وتو بوو به پیی ئه و قوناغه. له ته ک ئه وه شدا پاراوی ره وانوسی په خشان وشیعره کانی مامۆستا ئیبراهیم ئه حمه د و ماف به رزنجی و ماف خه زنده دار و سه مه د خانه قا و ئه حمه د هه ردی و سه مه صالح دیلان و عومه رعارف، گۆفاره که ی ده وه له مند کردبوو. ئه گه ر تۆزیک بۆ میژوو بگه ریینه وه، ده بیین شۆرشنی ئۆکتۆبه ری سالی ۱۹۱۷ که له سۆقیه ت دا هه لگیرسا، له سه ر بنه مای بیرو باوه ری مارکسیزم و سۆسیالیزم، رینگدانه وه یه کی زۆری هه بوو له سه ر باری رۆشنییری له رۆژه ه لاتی ناوه راست به گشتی و کوردستان به تایبه تی. چونکه ته کانتیکی مه زوعی به بلاو بوونه وه ی ده یه ها گۆفارا و رۆژنامه ی کوردیدا. هاو کات له هه مبه ردا بریاره کانی ویلسۆن و په یمانی سیقه ر بۆ چاره سه ر کردنی مافی چاره نووسی کورد، کرایه قوربانی چاچۆنۆکی و چلیسی وولاته زله یزه سه رکه وتووه سه رمایه داره کانی جه نگی جیهانی یه کام.

پاشماوه ی مام جه لال له کژیو نه وه ی په رله مانی... به لکو جینۆسایدی ریکخراو و به رنامه دارپۆراو دژی زۆریه ی عه ره بی شیعیه و گه لی کوردستان. دیکتاتۆریه کی تاوانبار که سلی له گه وره ترین تاوان و له پیسته رین خیا نه تی نیشتمانی و نه ته وایه تی و هینانی کاره سات و په لا به سه ر عیراقو عه رب و ناچه که نه کردۆته وه. دیکتاتۆریه تیک که سووکایه تی به هه موو به ها کانی مرۆقیه تی و ئیسلامی ده کر، به ئاگر و ئاسن ستم و جه وری خزی به سه ر هه موو باکووری عیراق و ناوه راست و باشوور و رۆژه ه لات و رۆژئاوا و برابمان عه ره بی سونه و تورکمان و کلد و ئاشووری دا ده سه پاند به جۆریک که ته نانه ت یه که به شیش له پیکهاته سه ره که یه کانی گه لی عیراق له جه ور و ستم و تاوانه کانی رزگاری نه بوو، له گه ل پیا به لدانی خۆشیان به وه ی که نه ته وه یی و عیراقین و زۆر جار ده یانگوت سۆشیالیستین. ئیستاش عیراق ئازاد بووه له سایه ی خه باتی پالوانانه ی گه له که مان که چه ندین رو باری خویتی رۆژه دلسۆزه کانی خزی له سه ر لوته کی چیاکان و هۆرپه کانی باشوور و ناوه راست و رۆژئاوا و رۆژه لاتی عیراق رشتوه، هه ره وها له سایه ی ویستی خوی گه وره که هاویه مانیان هاندا و له پیش هه موو شیا نه وه ئه مریکا و به ریتانیا و ئه وانی کردنی بولشه فیزم. شاعیر و رۆژنامه نووس، پیره میزدی نه م (۱۸۶۷-۱۹۵۰) به ر له کۆتایی هاتی جه نگی جیهانی دووم له نووسینیکی له رۆژنامه ی "ژین" دا (۱۹۲۹-۱۹۶۳)، بۆ به ر په رچ دانه وه ی رۆژنامه ی که رکوک له یه ک له ژماره کانی "ژین" سه یاره ت به پشتوانی له پیشه واز قازی محمد و کۆماری کوردستاندا ده لی: شاعیر و رۆژنامه نووس، پیره میزدی نه م (۱۸۶۷-۱۹۵۰) به ر له کۆتایی هاتی جه نگی جیهانی دووم له نووسینیکی له رۆژنامه ی "ژین" دا (۱۹۲۹-۱۹۶۳)، بۆ به ر په رچ دانه وه ی رۆژنامه ی که رکوک له یه ک له ژماره کانی "ژین" سه یاره ت به پشتوانی له پیشه واز قازی محمد و کۆماری کوردستاندا ده لی: بزافی نه ته وایه تی رزگاریخوازی گه لی کوردستان که ده یان ساله له خه بات دایه و تا ئه م رۆژ دا نه په چراوه له ره ووتی به رگری کردن له مافه ره واکانی کورد. دیاره ئه م بزافه رهنگدانه وه یه کی زوری هه بووه له سه ر سه رجه م شاره کانی کوردستان. ئه ویش له ریگه ی دامه زراندنی ده یان ریکخراو و حزب و کۆمه له و ده زگای چاپه مه نی له و ریگه یه وه بلاو کرایه یه کی زۆریان له گۆفارا و کتیب و رۆژنامه به مه به ستی هوشیار کردنه وه و رۆشنییری کردنی کوردان بۆ گه یشتن به ئامانجه پیرۆزه کان. دیاره شاری که رکوک رۆلینکی مه زنی له م بواره دا هه بووه له روانگی رۆشنییری و رۆژنامه گه ری، به تایبه ت له هه له ره خساوه کانی هه بوونی بریک له ئازادی و دیموکراتیه ت، زیاتر بواری رۆژنامه گه ری له که رکوک گه شه ی سه ندووه. له سالی ۱۹۵۸دا، ده سته یه ک له رۆشنییری کورد له دوا ی هه ل و کۆششیکی دلسۆزه ندا توانیان ره زامه ندی حکومه تی پاشایه تی وه رگیرن و گۆفاریک به ناوی "شه فقه" ده ربکن و ده سته یه کی به رپه وهردنی بۆ دابه زریتن که پیک هاتبوون له گۆل بۆریک له رۆشنییران به م شیوه ی خواره وه: شیخ عبدالقادر شیخ محمد برزنجی - خاوه نی ئیمتیا ز، د. ماف خه زنده دار - سه ر نووسه ری به ش کوردی، کاک سه مه د خانه قا - سه ر نووسه ری به ش عه ره بی. ده سته ی نووسه رانی بریتی بوون له: ئیبراهیم ئه حمه د "به"، ماف به رزنجی، عومه رعارف قابه رش، حوسین به رزنجی، عه لی کمال باپیراغا به رپرسی دارای و جه مال خه زنده دار په یامنیزی به غدا. یه که مین ژماره ی ئه م گۆفاره له رۆژی ۱۵ کانوونی دوومی سالی ۱۹۵۸ که ووت به ده سته ی خوینده وارن، بابه ته کانی به ری نووسی کوردی به پیتی عه ره بی له چاپ درابوو. ناوه رۆکه کیش به شیوه ی کرمانجی خواروو "سۆرانی" و مانگانه جاریک بلاو ده کرایه وه. به لام ئیمتیازه که ی نیومانگی بوو. ئه وه ی که پیوسته بگوتی شه فقه به ۶۴ لاپه ره و ۴ لاپه ره ی به رگ وه به ره م ده گه یشت به قه واره ی ۲۸/۵۰۲۲. تیراژی هه ر ژماره یه کی "شه فقه" له ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ دانه بوو و له هه موو بازاره کانی کوردستان دا بلاو ده کرایه وه. به شیکش ره وانه ی به غدا ده کراو له قه له نده رخانه که ی وه ستا به شیر مو شیردا ده فرۆشرا. به لام به بی ئه وه ی پاره ی گۆفاره فرۆشراوه کان بداته وه. جاریکیان عه لی کمال باپیراغا داوا پارکه وه ستا ده کات و وه ستاش له وه لاما ده لی: "وه لا ئه وه خۆشه له جیانی "ئهمین" مه به ستی خۆیه تی، بی پاره و پۆل گۆفاری "شه فقه" تان بۆ بلاو ده که مه وه، هیشتا ئیوه پاره تان له ئه مین ده وئ؟". "شه فقه" له سالی یه که می ده رچوو نیدا ۱۲ ژماره ی لی بلاو کرایه وه. له سه رته ای مانگی گه لاویژی سالی ۱۹۵۸ بریاردا که ژماره ۷ گۆفاره که له چاپخانه کانی به غدا دا له چاپ بدرئ. له ئان و ساتانه دا که ده سته ی نووسه ران سه رقالی

١٧هه مین سالیادی هه له بجه له شاری کولن ی نه لمانیا

په یاسی کورد - سهعات آی پاش نیهه زری بژی ١٦ تم مانگه ره وهندی کورد له کوردیانی "بزم" له شاری کولن ی نه لمانیا. له ریبواریکی هینانه نا یادى ١٧هه مین سالژزی کاره ساتی کیمبارانی شاری "هه له بجه" یان کوردوه، بو بژنه یوه پیشانگایکی ویتیه وهک دژکرمیتتار له سهر قوربانیانی هه له بجه له کوردیهانه کورمانیا ندرارا و خاکنایکی زژر له ئەلمان و فره ره زهنگه کانی تر دیداری نهو پیشانگایه یان کورد. نیردراوی رژیانه ی پیاپی کورد له نیوهندی تم یادنا ناماده بو، راو بچوونی چاند بینراییکی بیانی له سهر پیشانگاکه وه گرگرت، سهره نا خاتوو **Shink** دانیشتوری شاری "دۆسلدزرف" گووتی. من بهار له ئیستا هیچ شتیکی بو چیره و حشبه تگه ریم نه دیوه، باشه ئەوستا میدیاکانی جیهان بژ نهوتوانه گوره یان له کسه نا کانه بلاو نه کوردۆتوه پارده یان به سهر ئەو کاره ساته نا دا بو، میدیاکانیش دهیبت به شیک له و تاوان و پیشانگاکه ی مافی مرزف له ئەستۆنگرن و پیوسته سه نام و جه لاله کانی تووندترین سزا بدرین له سهر ئەو تاوان، هه ره ها خاتوو **Karlheinz** دانیشتوری شاری کولن به چاوپکی پر له فرینسک و قوورگی کیراو به نهرمیگه وه گووتی: من باورنه کام تم کاره بدرنه انه کاری مرورف

رێپییوانی کورد له برۆکسل

جمال نامیدی "که خه لکی کوردستانی باشووره گووتی: من وهک شاعیریکی کورد و وهک کوردستانیهک، نه مرز به به شداری کربم له و خیزاندا نه ده مه وئ به ناحهزان و دووژمنانی کانی کوردستان بلم قامشلو هه له بجه، کوردستان په کجارجچه یه و نیرمز هه موموم پینوستمان به په کگرته به بدینیتانی نامانجه پیرزه کانه مان. "نازاندیو" نووسه" گووتی: به شداری کربم له یاده پیرزه نه کربکی نیشینایی و ولاتپارێزیهه چرتکه مانای ژیان به کاله کامان ده بخاشی و گیانی خیزاگری دهوات به قاره مانه کانی کاله کامان له ههس و زینانه کانی به عهسی نووژمنی کورد. "هینق" خه بش" یش گووتی: به شداری کربم له یاده پیرزه وه فایه که بژ گیانی نه مری شه هیانی ١٢نادر و ئه رککی نیشینایی و قورسیه تیکی گه وهی هه، چوونکه سالی پار کاله کامان نهو دیداره تۆقینه ره ی به سهر رژیی به عهسا رووخاند و نامه یهکی شۆرکێرانه ی با به نام ویدرگا داپلۆسیته ره کانی به عهس. سلاو له خیزاگرانه ی ههس و زیندانان ده کهن. شاعیر رووژنامه نووس "تهنگه زار ماریی" گووتی: قامشلو ناگریک و نهوژمیکی کوردانه و تهقیه وه یهکی رف و کینه ی گه لاله بووی دیان سالی زولم و ستمی باگری کهرانی کوردستان بوو. تم بارخودانه مه رژیی قامشلو له چاوو نووقانیکا هه مو شارو شارو چکه کانی کوردستانی گرتوه و ئیتمش له ده ره وهی ولات به هه مو هیزیکمان پشتیوانی له خه یانی کاله کامان ده کهن له هه رچار پارچه ی کوردستان و دهنگ به رزه که نه وه به گوئی ولاته زله یزیکان و سهر شوشتن و هیندیکیش ئیعام کراون که

تهدیا تاوانیان نهو هه وه کورن. لیره دا بیدت ئیبه وهک کوردی رژیژاوا به خیزا بجه وه و بزانین نهو هژکارانه چین که ئیبه تاوه کو ئیستا له رووی سیاسیوه به یه لاوژیهه ماریه نه وه. هژکاره کانی زور به زهقی له هه موموم لملانییهی حزبه کامان دهنگ دهه نه وه، نه مه کاره ساتیکی زور گه وه یه و پیوسته هه رچی زوهه ریزه کامان یه یک بخه ین بژ به رنکاره یه وه یه کی سیاسی نووند و تزل، چوونکه روو داوه سیاسییه کامان زور به خیزا ره ده کهن و ئیتمش دهیبت له ئاستی نهو روو داوانه دا کاره یان به تاییه تی که ئیستا نه مه ریکا له ناوچه که یه و تهنگی به رژییم هه له چینه. هه ره وه دهنگیژ "گولستان زویاری" گووتی: سه ره تا سلاو و رژییم هه یه بژ مالیاتی شه یید

تیپه ر یوونی ١٧سال به سه ر کاره ساتی هه له بجه ی شه هید و...

رزکاری کربوون بژیم بژنه چامسانی ته م کاره سه ره سامانی گوندشینه کانی بژ پیوه کانی خه لال کربوو، ئیتمش به یه شیویه له ١٩٨٨/٨/٢٥ له ته هالی مارونه که باره کانی لیزه مان له وهی بوو کشایه وه بژ سه ر خاله سنوو رییه کامان و بژیم به یه چه که له گوندشینه کانی ده نا که چه ندین هوالاتی کوردی بی دیع بوونه قوربانیا. **نهووی نوون چۆن یاس له هه له بجه ده کمان** نه وهی نوینی له دایکجوری کورد له ده ره وهی کوردستانی نازیز، هه ندی جار هه سته نه تو هینان کره و دوورن له و کولتوره کوریه ی که هه مانه، هژک هشی ده گریته وه بژ دایک و باوکه کامان و له خیزانگه وه بژ خیزانگی تریش جیاوازه و له هه ندی خیزانیش هه سته نه تو همی زور به هیزه که بژه چرای ناو ماله کانیان و تیشکی بروونایکیه ک هشی بژه هیز و ووژی توانای لیدانی ده لکانیان و خیزا کرنی سووری خیزانیش بژ وولات و نه تو هه که یان. بژه قوتابی فالان جاف، که چه ند سالی که له هه له نا نه تزی و به مندالی له گه ل خیزانیه کانه د ریبان که تو تزه تم ولاته و له مندالیه لیره ده خوینیت، دوانمان و پرسیارمان لیکرد هه له بجه لای تۆ چ مانایکی هه یه؟ وه لام: راسته من ئیستا له هه له نا نه تزی و له مندالیه وه له قوتابجانه م، هاو ریکمان ده زان که من کوردم، نهو زانیاریه یی له ماله وه کوی بیستی ده یب له سهر ولاته کم بزیان ده گران مه وه، ئیستا هاو ریکانم شارزه یاییکی باشیان له سهر کورد هه یه، بژ من و ته واری گه لای کورد هه له بجه بوونه ناستانه یه کی ناستانه وه مان که کورده ین، هاو ریکمان هه مومو سال له مات و ساته نا له گه ل مامۆستاکه مانا له پۆلدا چه ند دهقیه که یاس له گه ره یی ته و کاره ساته نه کهن و پیم ده لاین ئیبه رهنگه نه زانین میژوو جوو رانیی وولا ته که تان، به لام له دایک و باوکه مانه وه گریمان له کاره ساتی هه له بجه بووه که رژیی سه نام ده ره هق به گه لای کوردی کورده و سه ره نه

نجم پینچ هه زار کوردی کوشتوه . یادکاری هه له بجه نهو بیناسازیه که ره یه که له ده یاده دا له هه له بجه ی شه هید دروست کراو هه مومو له رشیفی کاره ساته که هه له بجه ی زامداری که خیزا توره وه کو موزه خانه یه ک، که میوانان بینه کوردستان دوا ی سه ر دانی هه زاری شه هیدان ده چنه تم شوینه و چاو به نه رشیفی ته واری هه مومو کاره ساته که دا ده گریه، نهو کانه ده زان نهو دیکتا توره ترسنه که چ کاره ساتیکی گه وری مرژیی خو لاندوه، له کومال کوزی خه لکی بی دیعای هه له بجه . بژه به باشمان زانی پرسیار له به خیزا یگر بکه ین که پارسال سه ر دانی تم شوینه پیرزه یان کورد، چ داو کاره یه کیان هه یه بژ خه لکی هه له بجه ی شه هید؟ وه لام: من وه کو به رپرسی کومه له ی خوینتکارانی کوردستان له هه له نا به یاموری وه فیککی کومه له کامان و نه خویمه گنجانی میدیا و هاو کارم به بست چه عفر گشتیکی چووه ری کوردستان کورد پار سال، له م گشته مانیا به هه مان زانی بچه نه سه ر هه زاری شه هیدانی هه له بجه و چه که کولی ریز و وه فا له سه ر گلکۆی نه مریان دانین براناکم هیچ کاتیک نهو هاو ره مان بیر چه نه که له دهنگی پینچ هه زار شه هیده وه کو بیستی بووین له چه رخی ته که نه تزی و سه ره همی نازانی و به ره و دیو کراسی بوونی وولاتی دنیا، دیکتا توریکی خوین مزی وه کو سه نام تم ناوانه ی به نه چام گه یاند له سه ر بستی خا که سوتما که ماندا، و هه ره ها یادکاری هه له بجه شه مان به سه ر کورده وه که هه مومو وینه و نه رشیفی کاره ساته که ی له خیزا گرتوه له شیوه ی موزه خانه یه کی مزیدین و شایسته به شه هیده کامان، بژه به هالی ده زانم لیره دا بلم ئیبه هه له بجه مان بیی به چاوی خزمان له کمه و زور ناوه مان کاره ساته وه که نه مه چیگای سوپاس و

به ر یپییوانیک له شاری دانه خ یادی کاره ساتی کیمبارانی هه له بجه کرایه وه

کامه ران نه مهه سالیان - مه زلندا - بژ ریزگرگن له گیانی قوربانیا نی کاره ساتی هه له بجه و به مه به سته زیندو هیشته وهی نهو کاره ساته بلته تیته که به سه ر خه لکی شاری هه له بجه و کوردستانیا ها توه، رژیی چوار شه مه ٣/١٦، له سالیادی نهو کاره ساته نا تاله انا حزبه کوردستانیان له مه زلندا به به شداری زیاتر له ٣٠٠ کس ریبواریکی هینانه ی به بژنه یوه نه چامدا. سه ره دانی ریبواریکه له کورده یانی مالیاتیته وه بژ به رده مانه ی مه زلندا ده سته ی بگر که چه ندین دروشم و ویتیه قوربانیا ن له ریبواریکه نا له نامیز کیربوو. هه ره وه چه ندین دروشمان ده گرتوه، ده یان کوت هه له بجه ی بادیا ن، هیزو شیمای کوردستان، ویتیه عه لی کیمباری و فرانس فان نارتی گه وری باررگانی هه زله ندیش که ناوی لیرابوو فرانس کیمباری به یه که وه وه کو بوو تاوانیاری مرورف کوژ ناویان ده هینان و داوای دادگیاگریکی سه رانی رژییم نه وانه ی ده ستیان له و تاوانه نا هه یوه ده کرد. له به رده مانه ی مه زلندا ناش و تاری لیزنه ناماده کاری ریبواریکه که به زانی کوردی وه زلندی خوینتاریه وه که له به شیک و تارکه نا ها توه: له ١٦ی ئاداری ١٩٨٨ رژیی عه ره ی نه تو همی به عه سی عیزاق، له ناز و ناستانه وه، به تزیی دورها ویز و فرژیکی چهنگی و هه لیکریته ر. هیزشی کیمباری بژ سه ر خه لکی مه دنی شاری هه له بجه و فوربوکا و گونده کانی ده وری به تم شاره ده سته ی بگر، نه کو چی قورسای هیزش و کاره ساته که کوته رژیی ١٦ ئاداره وه، به لام شه و رژیی کانی ١٦ و ١٧ و ١٨ی هه مان **بۆ لا پهری**

**تێپه‌ر بوونی ١٧ سال به
سه‌ر کاره‌ساتی هه‌له‌بجه‌ی
شه‌هید و ئاشکرا کردنی
نه‌ینیه‌کان**

لا په‌ره‌ی ٢

مام جه‌لال له‌ کۆبوونه‌وه‌ی په‌رله‌مانی نوێی عێراقدا:

ئه‌مه‌رۆ له‌ یادی کاره‌ساتی هه‌له‌بجه‌ و یادی راپه‌رینی شه‌عبانی نه‌مردا کۆده‌بینه‌وه

• هیزی شه‌ر و دوژمنکاری ناتوانن کاروانی
دیموکراتییمان بوه‌ستین

پێشینه‌وه‌ی ٢٠٠٥/٣/١٦ لیسته به‌شداربووه‌کانی هه‌لبژاردن له‌ ناوچه‌ی سه‌وز و له‌ کۆشکی کۆنگره‌کان کۆبوونه‌وه. سه‌ره‌تا داوا له‌ به‌ ته‌مه‌نترین ئه‌ندامی په‌رله‌مان کرا که‌ بیه‌ته سه‌رۆکی دانیشتنی یه‌که‌می په‌رله‌مان و کۆبوونه‌وه‌که‌ به‌رپه‌وه‌بیات، بۆ ئه‌مه‌ش شیخ زاری هه‌لبژێردا. ئه‌ویش سه‌رۆکی کاتیی په‌رله‌مان، دکتۆر فوئاد مه‌عسومی بۆ ده‌ستپێکی وتار خوێندنه‌وه بانگکرد.

سه‌رۆکی عێراقی شیخ غازی وتاریکی خوێنده‌وه و نوێنه‌ری نه‌ته‌وه یه‌کگرتوه‌کان ئه‌شرفه‌ قازی به‌ زمانی عه‌ره‌بی، سه‌رۆک وه‌زیر ئه‌یاد عه‌للاوی و سه‌رۆکی لیستی هاوپه‌یمانی کوردستان به‌رێز مام جه‌لال تاله‌بانی، وتاریان خوێندنه‌وه.

ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ش به‌شیک و تاره‌که‌ی به‌رێز سه‌رۆکی لیستی هاوپه‌یمانی کوردستانه‌:
به‌ناوی خۆی گه‌وره و میهره‌بان
خوشک و برایی خۆشه‌ویست
برایانی خۆشه‌ویست

به‌ناوی برام مامۆستا مه‌سعود بارزانی و به‌ ناوی هاوپه‌یمانی کوردستان و به‌ ناوی خۆمه‌وه سلاری برایانه و کاری هاوبه‌شتان لێده‌که‌م، له‌ پیناوی بنیاتنانی ده‌وله‌تی عێراق له‌ سه‌ر بناغه‌یه‌کی دیموکراتی و فیدرالی و مافی یه‌کسانبوونی هه‌موو هاوڵاتیان و سه‌ربه‌خۆیی نیشتمانی. هیوای سه‌رکه‌وتنتان بۆ ده‌خوایم له‌ ئه‌رکه‌ پیرۆزه‌کانتاندا که‌ ئه‌رکی دیاریکردنی سه‌رۆکیه‌تی په‌رله‌مان و سه‌رۆک کۆمار و سه‌رۆک وه‌زیرانه هه‌روه‌ها دیاریکردنی ئه‌و لیانه به‌ توانا و به‌رێزه‌یه‌ که‌ ده‌ستووری نوێ بۆ ولات داده‌نی و هه‌روه‌ها بۆ هه‌موو

ئه‌و ئه‌رکه‌نه‌ی دیکه‌ که‌ له‌ سه‌ر شانتانه. برایی به‌رێز ئه‌مه‌رۆ له‌ یادی کاره‌ساتی هه‌له‌بجه‌ و یادی راپه‌رینی شه‌عبانی نه‌مردا کۆده‌بینه‌وه. یادی هه‌له‌بجه‌ یادی ئه‌و کاره‌ساته‌ مرۆیه‌یه‌ و ئه‌و تاوانه‌یه‌ که‌ سه‌دامی دیکتاتۆر به‌نجامیدا، یادی راپه‌رینی شه‌عبانی نه‌مه‌ر که‌ به‌ درنده‌یه‌یه‌کی بیوینه له‌ جیهاندا، هاردر و کپکرایه‌وه. ریز و نه‌وازش بۆ شه‌هیدانی هه‌له‌بجه‌ و راپه‌رین. خوشکان، برایان
ئه‌نجومنه‌ی نیشتمانی هه‌لبژێردراوتان له‌ ئازادییه‌کدا

جه‌مال خه‌زنه‌دار

له‌ که‌ناری ئوکیانووسی

روژنامه‌وانی کوردیه‌وه...

به‌ره‌و ئامیژی بابه‌گورگوری

که‌ر کوک!!!

• بزاشی رۆشنییری و روژنامه‌گه‌ری له‌ شاری که‌رکوکه‌دا وه‌ک شاره‌کانی دیکه‌ی کوردستان، رۆژی خۆی گێراوه له‌ بزواندنی هزر و هه‌ست و سۆزی مرۆقی کورد بۆ به‌ره‌وپیشه‌وه‌بردنی بزاشی رزگاریخواری نه‌ته‌وایه‌تی کورد له‌ هه‌موو پارچه‌کانی کوردستاندا

لا په‌ره‌ی ٦

سه‌ربه‌ست خه‌سه‌رو عارف

مانای هونه‌ر

• جیاوازی هونه‌ر و جوانی

• هونه‌ر به‌ ناوینشانی بینین یا دیده

• نایدیالی کلاسیک

لا په‌ره‌ی ٥

بانگه‌واز بۆ سه‌رجه‌م

کورده‌کانی دانیشتووی

هۆله‌نده و ولاتانی ده‌ورو به‌ر

بانگه‌وازان ده‌که‌ین بۆ به‌شداریکردن له‌ خۆپیشان دان له‌ به‌رده‌م هۆلی دادگایی فرانس فان ئه‌نرات له‌ شاری رۆته‌ردامی هۆله‌ند

به‌ به‌رێزتان راده‌که‌یه‌نین ناوه‌ندی چاک نیجازه‌ی ساز دانی خۆپیشاناندانی له‌ به‌رده‌م هۆلی دادگایی فرانس فان ئه‌نرات له‌ شاری رۆته‌ردامی هۆله‌ندی وه‌رگرتوه، له‌ رۆژی هه‌ینی به‌رواری ٣/١٨ کاتژمێر ٩/٣٠ سه‌رله‌بیانی، که‌ له‌و کاته‌دا دادگایی ناوبراو ده‌ست پێده‌کات. داواتان لێده‌که‌ین به‌شدارێ له‌ پرۆسه‌ی دادگایی ئه‌م تاوانباره‌ بکه‌ن. په‌یمان ده‌دین به‌ که‌س و کاری قوربانیان که‌ ئه‌مه‌ سه‌ره‌تای کاره‌و تا دادگایی سه‌رجه‌م تاوانبارانی جینۆسایدیکردنی گه‌لی کورد به‌رده‌وام ده‌بین له‌ به‌ دادگایی گه‌یاندنی تاوانباران، ئه‌م ئه‌رکه‌ قورسه‌ش بێ هاوکاری ئێوه‌ ناگریت. ئاده‌رسی شوینی دادگایی کۆبوونه‌وه‌که‌

rechtbank rotterdam. de
beveiligde zaal. Posthumalaan 74. te
Rotterdam

به‌روار: ٣/١٨ کاتژمێر ٩/٣٠ ی پیش نیوه‌رۆ

www.chak.info په‌یوه‌ندی:

تیل: 0647812652

یاخود: 0626946619

ناوه‌ندی هه‌له‌بجه‌ دژ به‌ ئه‌نفال و جینۆسایدی کورد. چاک

وگرتن و ده‌ست به‌سه‌رداگرتنی مال و مولکی کوردان و ته‌عیریکردنی شار و شارۆچکه‌ کوردیه‌یه‌کان.
" په‌یامی کورد " ئاماده‌ی ئه‌م راپه‌رینه‌ بوو و چه‌ند دیداریکی له‌ گه‌ل خۆپیشانده‌ران سازدا و هۆکار و گرتنی ئه‌و خۆپیشانده‌رانی لێ پرسین.

" عبدالباسط حمو " نوێنه‌ری پارته‌ی یه‌کیه‌تی کورد، گووتی: بۆ پرۆتستۆکردنی ره‌هتاری درنده‌نی رژییمی به‌عس و یه‌که‌مین یادی راپه‌رینی گه‌لی کوردمان له‌ قامشلو و عفرین و شار و شارۆچکه‌کانی کوردستانی رۆژئاوا، له‌ رۆژی ٦ ئاداری ئه‌م مانگه‌ به‌رنامه‌ی ره‌وکردنی ٦٧ ولاتپارێز له‌ شاری " ئاخن " ئه‌لمانیایه‌ به‌ یه‌ ده‌ستی پیکرد به‌ره‌و شاری برۆکسل ماوه‌ی ١٦٠ کیلۆمێتریان به‌پنج رۆژ بری تا ئیمه‌رۆ که‌ گه‌یشته‌ شاری برۆکسل، له‌ مێانه‌ی ئه‌و پینچ رۆژهدا چه‌ندین له‌ ده‌زگای راگه‌یاندنه‌کانی ئه‌وروپا ئه‌م ره‌وه‌یان په‌خش کرد. به‌شداربووانی ئه‌م چالاکیه‌ ١٦٠ کیلۆمتره‌، بریتی بوون له‌م ریکخراوانه‌ی ئه‌لمانیای پارته‌کانی: " یه‌کیه‌تی گه‌لی کورد سووریا، " چه‌پی کوردی سووریا، " یه‌کیه‌تی دیموکراتی سووریا، " یه‌کیه‌تی کوردی سووریا، " کۆمه‌له‌ی ره‌وه‌ندی کوردی سووریا، " که‌ نامه‌یه‌کمان ئاماده‌ کردوه و ئه‌مه‌رۆ پێشکه‌شی یه‌کیه‌تی ئه‌وروپا و سه‌فاره‌تی ئه‌مریکا و فه‌رهنسای ده‌که‌ین و داواکاریه‌کی گه‌له‌که‌مان ده‌خه‌ینه‌ به‌رده‌میان بۆ ئاگادار بوون و چاره‌سه‌ر کردنی دۆزی کورد له‌ سووریا.

له‌نیوه‌ندی خۆپیشانده‌ران خاتوو " زیزین مستۆ " گووتی: من ئه‌مه‌رۆ هاوومه‌ته‌ ئێره‌ بۆ ئه‌وه‌ی به‌شدارێ له‌م یاده پیرۆزه‌ بکه‌م و ریز له‌ رۆلی قوربانیان گه‌له‌که‌مان بگرم و ره‌فتاری رژییمی به‌عس پرۆتستۆ بکه‌م و سلالم بۆ دایکی شه‌هیدان و به‌لین ده‌دم که‌ ئه‌وه‌ی له‌ده‌ستمان بێت بۆ ئازادی گه‌له‌که‌مان درێغی نه‌که‌ین و بۆ کوردستان. رۆحی خۆم فیدا ده‌که‌م.
بۆ لا په‌ره‌ی ٤

رێپووانی کورد له‌ برۆکسل

له‌یادی یه‌که‌مین سالپوژی راپه‌رین و شه‌هیدانی قامشلو

شاری برۆکسل و به‌رامبه‌ر باره‌گای یه‌کیه‌تی ئه‌وروپا به‌دروشمی سیاسی هه‌مه‌جۆر ناره‌زاییان ده‌رده‌بهری به‌رامبه‌ر ئه‌و تاوانانه‌ی که‌ رژییمی به‌عسی له‌ سووریا ده‌یکات به‌رامبه‌ر به‌ گه‌لی کورد، له‌ کاری جینۆساید

لوقمان به‌رزی - برۆکسل - ره‌وه‌ندی کورد له‌ زۆریه‌ی ولاتانی ئه‌وروپا گروپ گروپ به‌ پێی به‌رنامه‌یه‌کی دارپێژراو که‌ له‌لایه‌ن حزبه‌ کوردستانییه‌کانی باشووری بچووک سازدرا بوو له‌سه‌عات ١٠ سه‌رله‌به‌یانی گه‌یشته

